

**СТРАТЕГИЈА ЗА ЛОКАЛЕН ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ
НА ОПШТИНА ПРИЛЕП
2014-2020**

Декември, 2014

СОДРЖИНА

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ	4
1. РЕЗИМЕ	5
2. МЕТОДОЛОГИЈА НА ИЗРАБОТКА НА СТРАТЕШКИОТ ПЛАН.....	7
3. АНАЛИЗА НА СОСТОЈБИТЕ ВО ОПШТИНА ПРИЛЕП	8
3.1. ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ	9
3.1.1. Економска состојба во Пелагонискиот Регион	9
3.1.2. Економска состојба во општина Прилеп.....	10
3.1.3. Технолошки развој.....	18
3.1.4. Технолошко индустриска развојна зона „Прилеп“ (ТИРЗ „Прилеп“)	19
3.1.5. Локална даночна политика на Прилеп	20
3.1.6. Економски Совет (ЕС) на Општина Прилеп	21
3.1.7. Истражување и развој	21
3.1.8. SWOT анализа на Економскиот развој во Општина Прилеп	23
3.1.9. Анализа на засегнати страни во Економскиот развој на Општина Прилеп.....	25
3.1.10. Анализа на резултатите од истражувањето.....	26
3.2. ТУРИЗАМ	29
3.2.1. Историја на општина Прилеп	29
3.2.2. Културно - историско наследство	29
3.2.2.1 Културно – историски институции	29
3.2.2.2 Културно – историски атракции.....	33
3.2.2.3 Културни настани	35
3.2.3. Природно наследство	36
3.2.4. Потенцијали за развој на туризмот во општина Прилеп.....	38
3.2.4.1 Број на туристи	38
3.2.4.2 Угостителство и сместувачки капацитети	40
3.2.5. SWOT анализа Туризам	42
3.2.6. Анализа на засегнати страни во областа Туризам.....	43
3.2.7. Резултати од истражувањето за туризам	44
3.3. ЗЕМЈОДЕЛСТВО	46
3.3.1. Состојба во Општина Прилеп	46
3.3.2. Растително производство	46
3.3.3. Сточарско производство	47
3.3.4. Климатски карактеристики	48
3.3.5. SWOT анализа Земјоделство	50

3.3.6.	Анализа на засегнати страни во земјоделството	51
3.3.7.	Анализа од истражувањето за земјоделство во Општина Прилеп	52
3.4.	ИНФРАСТРУКТУРА	54
3.4.1.	Патна мрежа	54
3.4.2.	Електрична мрежа	55
3.4.3.	ЈКП „Водовод и Канализација“ Прилеп	55
3.4.4.	ЈКП „Пазари“	58
3.4.5.	Јавно претпријатие за просторни и урбанистички планови (ЈП за ПУП) - Прилеп	58
3.4.6.	ЈП Водостопанство “ Прилепско Поле “- Прилеп	59
3.4.7.	Урбанистичко планирање	60
3.4.8.	SWOT анализа на Инфраструктура во Општина Прилеп	63
3.4.9.	Анализа на засегнати страни во областа Инфраструктура	65
3.4.10.	Анализа на резултатите од истражувањето	67
3.5.	РАБОТНА СИЛА.....	69
3.5.1.	Демографски карактеристики	69
3.5.2.	Миграции.....	70
3.5.3.	Состојба со невработеност во општина Прилеп	70
3.5.4.	Образование	72
3.5.5.	SWOT анализа Работна сила.....	78
3.5.6.	Анализа на засегнати страни во Работна сила.....	79
3.5.7.	Анализа од истражувањето на анализата на работна сила во Општина Прилеп.....	80
4.	ВИЗИЈА, МИСИЈА И ВРЕДНОСТИ	82
4.1.	Визија.....	82
4.2.	Мисија	82
4.3.	Приоритетни области	82
4.4.	Стратешки цели.....	82
5.	ПЛАН ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА, МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА НА СТРАТЕГИЈАТА ЗА ЛОКАНЕН ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ	91

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ

ABPM	Агенција за вработување на Република Македонија
АП	Акциони планови
АПРЗ	Агенција за поттикнување на развојот на земјоделството на Република Македонија
АФПЗРР	Агенција за финансиска поддршка на земјоделството и руралниот развој
БДП	Бруто домашен производ
ДЗС	Државен завод за статистика
ДУП	Детален урбанистички план
ЕДЦ	Центар за развој на образованието
ЕС	Економски Совет
ЕУ	Европска Унија
ЕФТА	Европска асоцијација за слободна трговија
ЈП	Јавни претпријатија
ЈПП	Јавно приватно партнерство
КД	Колективно договарање
ЗГ	Здружение на граѓани
ЗЕЛС	Заедница на единици на локална самоуправа
ЗЗ	Земјоделски Здруженија
ЛАП	Локални акциони планови
ЛС	Локална самоуправа
МСП	Мали и средни претпријатија
МОН	Министерство за образование и наука
МОТ	Меѓународна Организација на Трудот (International Labor Organization)
МТВ	Министерство за транспорт и врски
МТСП	Министерство за труд и социјална политика
НБРМ	Народна Банка на Република Македонија
НВО	Невладина организација
СТО	Светска Трговска Организација
УКЛО	Универзитет Св. Климент Охридски
УСАИД	Агенцијата за меѓународен развој на САД
ФФРМ	Федерација на Фармери на Република Македонија
ЦНЦ	Компјутерска нумеричка контрола
ЦРМ	Централен Регистар на Република Македонија
ЦЕФТА	Договор за слободна трговија во централна Европа
ЦРППР	Центар за развој на Пелагонискиот плански регион
ЈУМЦСР	Јавна установа – меѓуопштински центар за социјална работа

1. РЕЗИМЕ

Стратегијата за локален економски развој на Општина Прилеп е изработена со учество на сите засегнати страни во областите на делување на стратегијата: *економски развој, развој на туризмот, земјоделството, инфраструктурата и развој на работна сила*. Стратешкото планирање е демократски процес за креирање на визија, мисија и стратегии за достигнување на посакуваната иднина на една организација и претставува корисна алатка за насочување на активностите за имплементација на стратегијата и нивно претставување во форма на стратешки документ. Стратешкиот план за Локалниот економски развој на Општина Прилеп е подготвен за периодот 2014 - 2020 година.

Во подготовката на планот беа вклучени претставници на сите целни групи од областите на делување, кои од свој аспект дадоа придонес за развивање на сеопфатен и корисен стратешки документ, кој ги отсликува потребите и предлозите на засегнатите страни.

Визијата на Општина Прилеп е: *Водечка општина во Македонија и регионот со висок квалитет на живот и задоволни граѓани која ги соединува локалните и традиционални вредности со современите трендови и технологии, творечката моќ и капацитетот на граѓаните за обезбедување на одржлив развој.*

Мисијата дефинирана во процесот на стратешкото планирање е: *Општина Прилеп како атрактивна бизнис и туристичка дестинација, посакувано место за живеење со ефикасна администрација и развиена инфраструктура обезбедува високо квалитетни услуги за граѓаните и бизнис заедницата и конкурентни услови за економски развој.*

Вредности:

- *Ориентираност кон граѓаните*
- *Транспарентност, отчетност и доверба*
- *Ефикасност и квалитет*
- *Професионализам и посветеност*
- *Партнерства и соработка*
- *Тимска работа*
- *Постојано унапредување и усовршување*
- *Заштита на животната средина*

Тимот за изработка на Стратегијата за локален економски развој на Општина Прилеп издвои пет стратешки цели и дефинираше сет на активности неопходни за остварување на поставените цели и тоа:

1. Поттикнување на развој на бизнисот и креирање на нови работни места
2. Прилеп - атрактивна туристичка дестинација
3. Воведување на нови технологии и практики во земјоделството и подобрување на руралниот развој
4. Подобрување на постоечката и развој на нова инфраструктура во Општина Прилеп и
5. Подобрување на квалитетот на образованието и усогласување со потребите на пазарот на труд на Општина Прилеп

Со имплементацијата на Стратешкиот план за локален економски развој ќе се придонесе кон подобрување на состојбите и прашањата што се однесуваат на економско - социјалната положба, а со тоа ќе се подобри квалитетот на животот на граѓаните на Прилеп.

2. МЕТОДОЛОГИЈА НА ИЗРАБОТКА НА СТРАТЕШКИОТ ПЛАН

Стратегијата за локален економски развој на Општина Прилеп е подготвена со учество на сите засегнати страни во приоритетните области: претставници од бизнис секторот, невладините организации, претставници од јавниот сектор во периодот март – септември 2014 година. Основите на стратешкиот документ беа поставени на повеќе еднодневни работилници, а беше доработен во консултација на целиот тим за изработка.

Подготовката на стратешкиот план ги содржеше следните чекори:

- Анализа на окружувањето;
- SWOT Анализа;
- Дефинирање визија, мисија и заеднички вредности на Општина Прилеп;
- Дефинирање на приоритетни области;
- Дефинирање на стратешките цели;
- Подготовка на акционен план и временска рамка за имплементација и
- Анализа на засегнати страни.

Покрај работата во групи, беше подготвена и анкета за утврдување на состојбата, идентификација на проблемите на целните групи, како и прибирање на предлози за општината со цел подобрување на условите за живот и работа на населението во Општина Прилеп. На тој начин, во подготовката на документот сите засегнати страни од свој аспект дадоа придонес за развивање на сеопфатен и корисен стратешки документ кој ги отсликува потребите и предлозите на населението во општината.

Стратегијата за локален економски развој на Прилеп е прилагодена со Програмата за работа на Владата на Република Македонија 2011 – 2015, Стратегија за индустриска политика на Република Македонија 2009 – 2020, Национална Стратегија за вработување на РМ 2015 година, Националниот акционен план за вработување на РМ, Националната програма за развој на образование во Република Македонија, Акцискиот план за вработување на млади 2015 година и Повеќегодишната Оперативна Програма за развој на човечките ресурси 2007-2013 година, подготвена во согласност со компонентата IV од Инструментот за претпристапна помош на ЕУ – ИПА. Покрај тоа, во изработката на стратегијата се направи и усоогласување на документот и целите со Стратегијата за искористувањето на ОИЕ во Република Македонија до 2020 година, Глобалниот пакт за работни места Стратегијата ЈИЕ 2020 и Европската Стратегија за паметен, одржлив и инклузивен раст – Европа 2020. Во делот за земјоделство и рурален развој, стратегијата е усогласена со новата политика за рурален развој на ЕУ и сите планирани активности се усогласени со поддршката на Европската Унија за развој на земјоделство и рурален развој и со Националната Стратегија за земјоделство и рурален развој на Република Македонија за периодот 2014-2020 година”.

Изработката на Стратешкиот план за локален економски развој на Општина Прилеп е дел од активностите на Проектот за експанзија на мали бизниси, финансиран од Агенцијата за меѓународен развој на САД (УСАИД).

3. АНАЛИЗА НА СОСТОЈБИТЕ ВО ОПШТИНА ПРИЛЕП

Општина Прилеп е лоцирана во централниот дел на јужното подрачје на Република Македонија, на северниот дел на најголемата житница во државата Пелагонија. Општината зафаќа вкупна површина од 1.195 km² и според површината е најголема општина во Македонија. Општината вклучува вкупно 59 населени места – Градот Прилеп и 58 села. Во однос на бројот на жители, општината се наоѓа на петтото место од вкупно 84 општини. Општината опфаќа и дел од висорамнината Мариово која во мал дел граничи со Република Грција.

Општина Прилеп се наоѓа на надморска височина од 620 до 680 м на повисоките делови, а највисоките планини во општината се до висина од 1.500 м. Координатите на градот се: 41°21'22" северна географска ширина и 21°35'7" источна географска должина.

Согласно пописот во 2002 година градот броел 76.768 жители, од кои 93.2% се Македонци. Од вкупното население во Општина Прилеп, 89% (69.704 жители) живеат во градот, додека останатите 11% (7.064 жители) живеат во руралните области.

Оддалеченоста на Прилеп од градот Скопје е 135 км, а оддалеченоста од двата аеродроми во државата е 130 км од „Александар Велики“ во Скопје и 125 км од аеродромот „Св. Павле“ во Охрид.

Слика 1 Местоположба на општина Прилеп

На картата е прикажана местоположбата на општина Прилеп во границите на Република Македонија.

Прилеп е на околу 50 км оддалеченост од јужната граница на Македонија (со Грција). Низ градот поминува железница која ги поврзува Битола, Велес, Прилеп и Скопје, а преку Скопје го поврзува градот со другите земји. Оддалеченоста на Прилеп од Солун, Грција (аеродром и пристаниште) е околу 210 км, Градот е поврзан со Скопје и Солун преку автопатот Е75 и магистралниот пат М5. Оддалеченоста од пристаништето во Драч (Албанија) е 240 км.

3.1. ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

3.1.1. Економска состојба во Пелагонискиот Регион

Споредбата на основните економски показатели на Прилеп во однос на националната економија и регионот во кој се наоѓа, е од суштинско значење за квалитативно согледување на состојбата на локалниот економски развој, во однос на поширокиот економски контекст.

Прилеп е дел од Пелагонискиот плански регион. Пелагонискиот плански регион има значаен удел во создавањето поволна деловна клима, придонесувајќи за зголемување на домашните и странските инвестиции и зголемувањето на конкурентноста на целокупната економија преку поттикнување на претприемништвото и иновативноста, како и унапредување на туризмот и промоција на природните и културните вредности.

Според податоците на Државниот завод за статистика, најголемо учество во бруто-домашниот производ на Република Македонија во 2011 година има Скопскиот регион со 42.4%, додека, пак, најмало учество има Североисточниот регион со 5.5%. Учесството на Пелагонискиот плански регион во бруто-домашниот производ на Република Македонија во 2011 година изнесува 11.6% што може да се види на Табела 1 Бруто – домашен производ по региони, 2011.

Поголем бруто-домашен производ по жител, во споредба со просекот на Република Македонија, имаат Скопскиот регион со индекс 144.0, Југоисточниот регион со индекс 115.6, Вардарскиот регион со индекс 102.2 и Пелагонискиот регион со индекс 102.0.

Табела 1 Бруто-домашен производ, по региони, 2011¹

Плански региони	Бруто-домашен производ (во милиони денари)	Бруто-домашен производ по жител (во денари)	Структура на бруто-домашниот производ	Бруто-домашен производ по жител МК=100
Вардарски	35 121	228 324	7.6	102.2
Источен	37 092	206 773	8.1	92.6
Југозападен	35 942	162 253	7.8	72.6
Југоисточен	44 688	258 230	9.7	115.6
Пелагониски	53 205	227 732	11.6	102.0
Полошки	33 406	105 728	7.3	47.3
Североисточен	25 511	145 554	5.5	65.2
Скопски	194 823	321 544	42.4	144.0

Извор: Соопштение Бруто-домашен производ и инвестиции во основни средства, по региони, 2011, 14.06.2013

Со цел да се постави основа за креирање на политиката на регионален развој, направена е класификација на планските региони според степенот на развиеност (Одлука за класификација на планските региони, Службен весник бр. 88/13). Според оваа класификација Пелагонискиот плански регион е на четврто место во однос на степенот на развиеност што може да се види од следната табела:

¹ Соопштение Бруто-домашен производ и инвестиции во основни средства, по региони, 2011, 14.06.2013

Табела 2 Класификација на планските региони според степеност на развиеност за периодот 2013 - 2017 година²

Плански регион	Развоен индекс во однос на просекот на РМ	Економско-социјален индекс	Демографски индекс
Скопски	151,0	147,7	153,5
Југоисточен	97,1	129,5	72,4
Источен	96,1	136,4	65,5
Пелагониски	91,2	109,1	79,6
Полошки	82,4	50,0	106,9
Југозападен	81,4	97,7	69,0
Вардарски	73,5	70,5	75,9
Североисточен	62,7	27,3	89,7

*Извор: Одлука за класификација на планските региони според степенот на развиеност за периодот 2013-2017, Службен весник бр.88/2013

Развојот на стопанството во Пелагонискиот плански регион беше под силно влијание на општите услови за стопанисување во Република Македонија, со силен белег на карактеристиките на транзицијата и со нагласени реформски зафати во сите сфери на општественото живеење: сопственичка трансформација, афирмација на стоковото производство, приватизација и реструктурирање на претпријатијата. Транзициските проблеми ги доведоа во незавидна положба некогашните индустриски гиганти кои работеа во овој регион.

Според податоците од Центарот за развој на Пелагонискиот плански регион, најповолни услови за развој на регионалната економија нуди секторот земјоделство, кој се карактеризира со силна специјализација на производството во три главни групи на култури и тоа: житни култури (пченица, јачмен, пченка, шеќерна репа, сончоглед) за кои идеално одговара Битолскиот дел од Пелагонија, потоа, тутунот застапен во Прилепскиот дел од Пелагонија, како и овоштарството (јаболка) најмногу присутни во Ресенскиот дел. Секоја година овоштарството во Пелагонискиот регион бележи значителен пораст, посебно во делот на вишните, кајсиите, сливите, праските и оревите.

3.1.2. Економска состојба во општина Прилеп

Економијата на Општина Прилеп игра значајна улога во економијата на Република Македонија. Од податоците кои постојат во Државниот завод за статистика (МАКСТАТ база, 2013 година) произлегува дека во државата постојат 71 290 деловни субјекти. Доколку се направи споредба со бројот на деловни субјекти во општина Прилеп, 2 763, се доаѓа до показател дека Прилеп има значителен придонес во економијата на државата.

Како и во другите региони и во овој регион најзначајни носители на стопанскиот развој се микро и малите претпријатија. Во Општина Прилеп микро и малите претпријатија учествуваат дури со 99% во вкупното производството. Во табелата во продолжение се дадени активните деловни субјекти по големина во општина Прилеп.

Табела 3 Активни деловни субјекти по големина во општина Прилеп³

² Одлука за класификација на планските региони според степенот на развиеност за периодот 2013-2017, Службен весник бр.88/2013

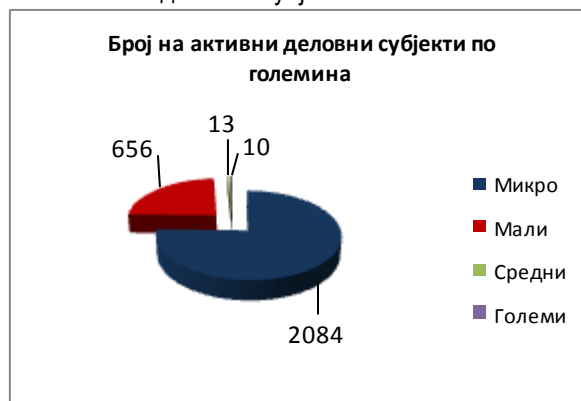
^{3,7} Државен завод за статистика, Статистички годишник на Република Македонија, 2014

Големина	Број
Микро	2 084
Мали	656
Средни	13
Големи	10
Вкупно	2 763

*Извор: Државен завод за статистика, Статистички годишник на Република Македонија, 2014

Графички приказ на активните деловни субјекти по големина во општина Прилеп е даден во следниот графикон:

Графикон 1 Активни деловни субјекти по големина во општина Прилеп

Стопанството во Прилеп е најмногу застапено во следните гранки: тутунска индустрија, прехранбена индустрија, рударство, земјоделство (најмногу застапена култура е тутунот), текстилна индустрија, трговија, индустрија за производство на машини и роботика, металопреработувачка индустрија и др.

На следната табела е дадена структурата на деловни субјекти во општина Прилеп.

Табела 4 Структура на деловните субјекти според Националната класификација на дејности по стопански сектори⁴:

Реден број	Стопански сектор	Број на регистрирани субјекти
1	Земјоделство, шумарство и рибарство	91
2	Рударство и вадење на камен	12
3	Преработувачка индустрија (производство на прехранбени производи и пијалоци, производство на тутунски производи, текстилни ткаенини, штавење, доработка и производство на кожа, производство на куфери, торби и обувки, преработка на дрво и производи од дрво, производство на целулоза, хартија и производи од хартија)	358
4	Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација	/
5	Снабдување со вода, отстранување на отпадни води, управување со отпад и дејности за санација на околината	8
6	Градежништво	118

7	Трговија на големо и мало, поправка на моторни возила и мотоцикли	1167
8	Транспорт и складирање	264
9	Објекти за сместување и сервисни дејности со храна	127
10	Информации и комуникации	28
11	Финансиски дејности и дејности на осигурување	7
12	Дејности во врска со недвижен имот	18
13	Стручни, научни и технички дејности	185
14	Административни и помошни услужни дејности	51
15	Јавна управа и одбрана, задолжително социјално осигурување	4
16	Образование	33
17	Дејности на здравствена и социјална заштита	135
18	Уметност, забава и рекреација	38
19	Други услужни дејности	119
20	Дејности на домаќинствата како работодавачи, дејности на домаќинствата кои произведуваат разновидна стока и вршат различни услуги за сопствени потреби	/
21	Дејности на екстратериторијални организации и тела	/
Вкупно		2763

*Извор: Државен завод за статистика, Статистички годишник на Република Македонија, 2014

Локалниот економски развој на Општина Прилеп се карактеризира со развиена прехранбена индустрија, индустрија на неметали, текстилна индустрија, металопреработувачка индустрија и електроиндустрија, како и развиена индустрија за графички дизајн, печатење и пакување.

Земјоделството е значајна стопанска гранка во Општина Прилеп. Покрај тутунот, кој е најзастапен, се одгледуваат и житни и градинарски култури. Во последно време се забележува пораст на производството на градинарски култури и тоа најмногу пиперка, компир и домот. Сепак, општина Прилеп е најпознатата во Република Македонија и пошироко по тутунопроизводството кое има најголемо учество во вкупното земјоделско производство. Производството на тутун се должи на долгогодишна традиција во реонот на Прилеп, како и поволните почвени и климатски услови. Подолго време ова производство претставува единствен извор на egzистенција за поголем дел од населението на Општина Прилеп. Голем придонес за развојот на оваа индустриска култура има Институтот за тутун (основан во 1924 година) кој е единствено овластен за обезбедување на тутунско семе. Креирани се 18 сорти за одделни тутунски региони за потребите на тутунската индустрија. Од особено значење за Општината е и Тутунскиот Комбинат, кој во минатото беше гигант на тутунската индустрија. Во иднина активностите во земјоделскиот сектор ќе се насочат кон интензивирање на земјоделското производство и стимулирање на зголемување на површината која ја обработуваат земјоделските производители.

Втор, особено значаен сектор во економијата на општината Прилеп е прехранбената индустрија. Историски гледано, подемот на прехранбената индустрија се должи на фактот што Општина Прилеп е дел од Пелагонија, најголемата житница во земјата. Во последните две децении беше прекината врската меѓу прехранбената индустрија и земјоделството. Денес голем дел од репроматеријалите кои се употребуваат во прехранбената индустрија се од увоз, додека во земјоделскиот сектор не може да се зборува за голема продуктивност и искористеност на земјоделските површини. Поради тоа, еден од идните предизвици на Општина Прилеп ќе биде поврзувањето помеѓу примарното и секундарното производство.

Со оглед на застапеноста во рамките на прехранбената индустрија посебно се издвојуваат: кондиторската и млечната индустрија, производството на алкохолни и безалкохолни пијалоци, пекарската

индустрија и индустријата за замрзнати производи. Оваа индустриска гранка е значајна и од аспект на можноста за развој на кластер кој би ги вклучил и индустриите за дизајн, печатење и пакување, а секако и претставниците од земјоделскиот сектор.

Прилепскиот регион е богат со природни наоѓалишта на мермер, гранит, оникс и травертин. Во општината успешно работат околу десетина рудници и петнаесетина преработувачки капацитети. Главна карактеристика на овој сектор е тоа што најголемите капацитети се во сопственост на странски инвеститори, претежно од Грција и Италија. Голем дел од мермерот се продава како суровина или полупроизвод, а мал дел се обработува, и тоа пред сè во помалите фирми.

Денес текстилната индустрија во Прилепскиот регион вработува голем дел од работната сила. Притоа, треба да се истакне дека принципот на работа на оваа индустриска гранка е лон производството кое не дава можност за подолгорочен развој. За текстилната индустрија мошне значаен е и фактот што производствената опрема релативно лесно може да се сели од една во друга локација/земја, а вообичаено работите/диловите им се даваат на оние подизведувачи кои ќе понудат пониска цена. Тоа значи дека оваа индустрија постојано се движи и се релоцира во земји каде што има ефтина и неквалификувана работна сила.

Од поразвиените индустриски гранки во Општина Прилеп треба да се спомнат и металопреработувачката, електроиндустријата и дрвната индустрија. Освен тоа, голем дел од приходите на населението во општината се генерира и од трговијата.

Во Општина Прилеп работат повеќе значајни деловни субјекти од кои како најголеми може да се издвојат: ПИ „Витаминка“ АД, АД Прилепска пиварница, АД „Тутунски Комбинат“, АД „Мермерен Комбинат“, „ДЕ-НИ“ Мебел, Жито Прилеп АД, Печатница „11 Октомври“ АД, Микросам АД, ТИ Конфекција „Комфи Ангел“, Конфекција „Васидора“, Конфекција „Кули“, Конфекција „Тритекс Трејд“.

Треба да се истакне дека функционираат и повеќе успешни помали компании кои во голем дел даваат придонес кон развојот на локалната економија и вработувањата, како: Дониа ДОО, Детска конфекција Хатра, Еуротерм, Леов Компани, МИП Марфил, Бимфуд, Крин КГ, Крин Производство, Млекара Мики и многу други.

ПИ Витаминка АД Прилеп

www.vitaminka.com.mk

"Витаминка" е целосно приватизирана компанија, каде доминантниот пакет на акции се наоѓа во помала група на вработени во компанијата. Компанијата има богата производна програма со широка лепеза на вкусови (слатки и солени, и кисели и лути), програми на производството на производи за предјадења и за појадења, додатоците за јадењата, десертите, производите за ужина, производната програма за сите возрасти на населението.

"Витаминка" нема групи на производи посебно наменети за домашниот а посебно за странските пазари. На квалитетот на производството подеднакво се приоѓа без разлика на тоа за каде е наменето. Клучната стратегија на компанијата е да во иднина се' повеќе излегува на светските пазари со целокупната своја производна програма и оваа стратегија од година во година се повеќе и повеќе дава високо' позитивни резултати.

Прилепска Пиварница АД Прилеп

www.pripiv.com.mk

Со континуирано инвестирање во производниот процес уште од своето основање во 1924 година, па до денес, Прилепска Пиварница постојано го подобрува квалитетот на своите постоечки производи и создава нови.

Денес „Прилепска пиварница“ е во приватна сопственост. Инвестициите во високата технологија ја направија и една од најмодерните пиварници на Балканот. Годишниот капацитет на варилницата е 582.000 хектолитри пиво годишно. Заштитен знак на Прилепска Пиварница е висококвалитетното пиво, почнувајќи од Златен Даб и Крали Марко, како едни од водечките домашни брендови на пиво, па сè до Tuborg и Carlsberg, кои се дел од најквалитетните светски пива, а нивни единствен овластен дистрибутер во Република Македонија е Прилепска Пиварница. Прилепска Пиварница произведува и освежителни газирани безалкохолни пијалаци, и овошните нектар-пијалаци. Како овластен полнител на безалкохолни пијалаци, Прилепска Пиварница ги полни пијалациите на Pepsi Cola International: Pepsi, Pepsi Twist, Pepsi Max, 7UP, Mirinda Lemon и Mirinda Orange.

Мермерен комбинат АД

www.mermeren.com

Мермерен Комбинат е основан во 1946 година и од тогаш па до денес, работи на експлоатација и обработка на бел мермер. Холандската компанија Stone Works Holdings во сопственост на приватни инвестициски фондови управувани од страна NBGI Private Equity поседува 88,4% од акциите на компанијата.

Компанијата е целосно интегрирана. Петте големи рудници функционираат по пат на долгорочна концесија која гарантира стабилно снабдување на сировини. Големите и модерни производствени капацитети се обезбедуваат услови за успешна имплементација на големи и комплексни проекти. Внимателно избраната комерцијална мрежа и близината на пристаништето во Солун, Грција (околу 200 км), овозможува компанијата да се користи како главен логистички центар за дистрибуција на BISNCO SIVEC® на сите континенти.

ТУТУНСКИ КОМБИНАТ АД ПРИЛЕП

www.tkprilep.com.mk

Точно 140 години Тутунскиот комбинат од Прилеп во светски размери претставува синоним за квалитет на ориенталниот тутун и на разни видови цигари. Од своето формирање во 1873 година, Комбинатот бележи континуиран и импресивен развој, особено изразен во последниве неколку децении. Топлото прилепско поднебје, високиот интензитет на сончевото зрачење, чистата околина без индустриски загадувања и погодниот состав на почвата во реонот, му овозможуваат на Тутунскиот комбинат да организира производство на светски познатиот ориентален тип на тутун „Прилеп“, наречен според името на градот уште во далечната 1930 година.

Тутунски Комбинат Прилеп е најголемиот преработувач на тутун (ДООЕЛ Тутун) и производител на цигари (ДООЕЛ Цигари) во Македонија во однос на капацитет. Клучните брендови на цигари моментално произведувани во Прилеп се „Бренд“, „Сан“ и „Рондо“. Сите произведени брендови се во сопственост на Тутунски Комбинат АД. Компанијата е опремена со 10 основни производствени линии за цигари (Вирџинија, Берлеј, Ориентал и Stem Expanding) со годишен капацитет од 3.672 тони и 9 секундарни

производствени линии за цигари (4 тврдо паковање, 5 меко паковање), оспособени за производство. Последните години постои значаен тренд кон цигари со ниско и средно ниво на катран. Оваа варијанта веќе зазема 83% од продажбата по квалитет и обем. Големiot капацитет на производство и полу-затворениот циклус на производствени процеси и овозможуваат на компанијата испорака на голем број на производи и услуги потребни на своите клиенти. Тутунски Комбинат врши строга контрола на квалитетот при своите процедури со цел да осигура дека производството на цигари е во согласност со меѓународните стандарди.

Текстилна индустрија Комфи-Ангел ДООЕЛ Прилеп

www.somnia.com.mk

Комфи-Ангел е Македонско –Британска компанија формирана во Август 2004 година. Британски партнер е фирмата Comfy Quilts LTD која е формирана во 1971 година, која е една од најголемите произведувачи на јоргани, перници, прекривачи како и еднобојна и печатена постелнина.

Компанијата Комфи-Ангел е специјализирана за производство на постелнина во различни дезени и од различни материјали. Компанијата произведува и посебни производи како што се водо-отпорни, анти-алергиски и огно-отпорни производи, перници, јоргани, прекривачи, заштитници за јоги, вреќи за спиење, завеси итн. Најголем дел од производите се по британски димензии, а по потреба се адаптираат кон барањата на купувачот. Производствениот капацитет на компанијата е околу 190,000 единици неделно. 95% од производството на Комфи-Ангел е наменето за пазарот на Велика Британија, но во последно време има тенденција за освојување на нови пазари.

Печатница „11 Октомври“ АД Прилеп

www.pec11okt.com.mk

Формирана уште во 1948 год, од скромен зачеток со десетина вработени, со скромни просторни, кадровски и материјални ресурси, низ сите овие години постепено се разви во организација способна да ги задоволи високите критериуми кои ги наметнува современиот стил на работење.

Печатницата поседува ресурси за извршување на сите видови графички услуги, за секаков вид графички решенија, почнувајќи од стандардни до најсуптилни и најпрефинети дизајни. Меѓу позабележителните резултати од работењето на Печатницата можат да се издвојат печатењето на првите современи македонски пари, на целокупниот избирачки материјал во државата, на сите видови хартии од вредност – достигнувања со кои Печатницата максимално го даде својот придонес во осамостојувањето, развојот и афирмирањето на нашата држава. Печатница “11 Октомври” за своите клиенти ги нуди на располагање следните услуги: техничка подготовка, печатење, доработка и безбедносен печат. Во 2010 година Печатницата го прошири својот спектар на производи со производство на двослоен брановиден картон во бараните димензии, како и со производство на каширани кутии (картон и двослоен микровал). Печатницата е оспособена за комплетно реализирање на еден производ од идеја до финална изработка.

Жито Прилеп АД

www.zitoprilep.com.mk

Фирмата Жито Прилеп АД Прилеп е основана на 1954 година во Прилеп и е со 60 годишна традиција во производството и продажбата на леб, брашно и бели пецива. Жито Прилеп е една од водечките компании во областа на производството и продажбата на пекарски производи. Фирмата располага со

производни капацитети и тоа: Сопствен млин за мелење на жито и производство на брашно, Фабрика за производство на сточна храна и Пекара за леб и бели печива.

Млинот на Жито Прилеп АД Прилеп е еден од најголемите млинови во Република Македонија со капацитет од 80 тони пченица дневно. Фабриката за сточна храна има капацитет од 10 тони на час производствен капацитет. Пекарата е делот на Жито Прилеп АД Прилеп која се занимава со производство на леб и бели печива во свежа состојба. Во пекарата се вработени високо квалификувани стручни лица кои во целост ги исполнуваат барањата што ги носи новото време и пребирливиот вкус на потрошувачите. Се произведуваат повеќе видови на леб тип 500 и неколку видови на специјални лебови р'жан, диетален био леб, кралска векна и други видови на леб, со производство и капацитет од 3500 парчиња на час. Со производство на над 100 видови на бели печива и со најсовремени машини за нивно производство е една од водечките фирми во државата.

Конфекција КУЛИ

www.kuli.com.mk

Конфекцијата КУЛИ е основана во 1990 година. Компанијата поседува современа технологија за производство и има развиено техничка и деловна соработка со повеќе компании активни во текстилната индустрија во земјата и на тој начин вклучува дополнителни 500 вработувања кои работат во форма на ЛОН систем за компанијата. Компанијата со својата мрежа на кооперанти располага со следниот производствен капацитет: женски блејзери 300.000 парчиња; комби програма (сет на женски блејзери со здоништа или пантолони) 180.000 парчиња; здолништа, панталони 350.000 парчиња; машки панталони 300.000 парчиња и женски палта 150.000 парчиња.

Конфекцијата КУЛИ произведува облека за многу познати брендови, како што се: MEXX, Tommy Hilfiger, SCARVA, Gerry Weber, BONITA, Wallbusch, ESPIRIT, манго, Steilmann, Ескада, Адлер, Baumgart, Kretchmar и слично, а покрај тоа има и свој бренд *Џовани*.

Микросам АД Прилеп

www.mikrosam.com

Уште од времето на Југославија, во градот Прилеп беше сместена модерна производствена композитна фабрика, најголемата во југо-источна Европа која произведуваше модерни, напредни композитни делови за цивилна и воена употреба. По осамостојувањето на Република Македонија, локалната индустрија беше пропадната и продадена и од неа се формираше Микросам. Микросам АД започна со само неколку инженери и факултетски професори кои на почетокот беа ангажирани како консултанти. Започнаа со работа на дизајнирање на машини за производство, создавање на електронски компоненти и дизајн консалтинг. Вработените вредно работеа за пробивање на меѓународниот пазар, со што ги докажаа сопствениот квалитет и способност. Постојаното учење и надградување на работниците е клучен фактор во достигнувањето на високи резултати. Во последниве 9 години, низ Микросам Академијата поминале огромен број на кандидати низ бесплатни обуки и лични тренинзи.

Со својот состав има канцеларии за администрација и дизајн како и производствен капацитет со лаборатории за истражување. Инженерскиот тим во Микросам се состои од вработени со различни искуства во различни полиња кои се потребни за производство на модерни машини. Електро инженери, машински инженери, софтверски програмери и хемиски инженери кои сите заедно работат во тим за да се добие финалниот производ. Во лабораторијата се изведуваат иновативни истражувања се и нудат сестрани услуги на потенцијални клиенти, помагајќи им да изберат опрема која ќе ја зголеми нивната оперативна флексибилност, ефикасност, како и производствена ефикасност. Компанијата ги нуди

следните услуги: демонстрација, тестирање, изработка на прототипови, развој на нови производи, развој на нови технологии, компаративна анализа на слични технологии и машини, програмирање, платформи за тестирање и спојување на движење и контрола на процесот, софтверско инженерство, опрема, технички консултации, машини и софтвер за обука и истражување на пазарот.

Тритекс Трејд

www.triteks.mk

Компанијата Тритекс Трејд е основана во 1994 година и се занимава со производство на долна облека и тоа машка, женска, детска и бебешка кои се изработуваат од високо квалитетни материјали со цел да се задржи услугата и задоволството на купувачите на високо ниво.

Тритекс Трејд има претставништво за дистрибуција и продажба на готови производи во Скопје. Производите кои ги произведува Тритекс Трејд преку големопродажба се пласираат низ цела Македонија во неколкуте трговски ланци за конфекција и бутици, а целокупниот асортиман може да се најде и во двете специјализирани продавници - Tritex Underwear во Прилеп и Скопје (ТЦ Рамстор). Поголемиот дел од своето производство, Тритекс Трејд успешно го извезува на пазарите на Европска Унија.

Дониа ДОО

<http://donia.com.mk>

Дониа е динамична и брзо-растечка македонска компанија која произведува традиционални деликатеси како што се локум, алва и голем асортиман на бомбони, бисквити, вафли и колачи. Компанијата е основана во 2001 година со седиште во Прилеп.

Дониа ги дистрибуира своите производи национално во мали и средни продажни места вклучувајќи и големи ланци на супермаркети. Поголем дел од дистрибуцијата е за надворешни пазари како ЕУ, Америка и Австралија.

Дониа работи по интернационалните стандарди HACCP и ISO 22000 и има репутација за произведување високо-квалитетни производи.

Името Дониа е асоцирано со повеќе национално доделени награди за високи резултати во развојот на човекови ресурси, награди за најдобра амбалажа и голем број национални награди за CSR.

Детска конфекција Хатра ДООЕЛ Прилеп

Детската конфекција Хатра е основана во 1991 година во Прилеп. Компанијата е специјализирана за детска облека, женска облека и додатоци. Компанијата има повеќе од 10 години историја на производство на лон систем за германски и грчките модни клиенти. Конфекцијата произведува ексклузивна облека за детските брендови: Toff Togs, Lybwilson Kids, Klara Klamotti, Togs Zone и женските модни брендови: BSB, Positive, Mexx (фустани, здолништа, панталони, јакни, блузи, додатоци како што се капи, ремени, марами и сл.). Покрај тоа, компанијата произведува и работна облека, медицинска облека, канцелариска облека, магацинска облека, облека за работа на отворено, облека за угостителство и сл. ,

Компанијата располага со одделенија за кроење, шиене, пеглање и пакување и соработниче, исто така соработува со искусни локални партнери за печатење на текстил и везење.

Euroterm

www.euroterm.net.mk; www.solarico.mk/

Euroterm Solar е дел од групацијата Eurotem Group. Групацијата започна со својата дејност од 1986 год. како инженеринг компанија во областа на сончеви системи, системи за централно греење и климатизација.

Компанијата е првиот производител на соларни колектори со ултразвучно заварување по цела површина во регионот на Балканот. Со користење на најновата технологија, како и на способноста за развој и иновации во областа на соларната енергија, Еуротерм произведува производи по највисоките стандарди во индустриското производство на термални сончеви колектори. Euroterm Solar нуди одлични соларни системи како и обезбедување на најдобри перформанси, добиени со многу компаративни тестови и проверки. Производите имаат Solar Keymark сертификат, тестирани и потврдени од реномирани лаборатории како SPF Институтот а сертификациони под DIN CERTCO. Euroterm Solar е доверлив производител на сончеви колектори и за OEM компании кои бараат вклучување на најдобри сончеви термални решенија во асортиманот на производи под сопствен бренд, или ќе користат само абсорбери од Еуротерм во нивните колектори.

3.1.3. Технолошки развојИнвестиции во основни средства

Инвестициите во основни средства во Република Македонија, за последните три години, според намената на вложувањата се дадени во табелата подолу.

На ниво на Република Македонија во 2011 година, најголеми инвестиции во основни средства имало во секторите: градежништво (29 594 милиони денари), преработувачка индустрија (12 548 милиони денари) и Транспорт и складирање (11 331 милиони денари).

Во следната табела се дадени инвестициите во основни средства според намената на вложувањата за општина Прилеп.

Табела 5 Инвестиции во основни средства според намената на вложувањата за општина Прилеп⁵

Дејност	Инвестиции во милиони денари
Рударство и вадење камен	83
Преработувачка индустрија	638
Снабдување со вода; отстранување на отпадни води, управување со отпад дејности за санација на околината	22
Градежништво	156
Трговија на големо и трговија на мало; поправка на моторни возила, мотоцикли	15
Транспорт и складирање	20
Дејности во врска со недвижен имот	8
Јавна управа и одбрана; задолжително социјално осигурување	22
Образование	4
Дејности на здравствена и социјална заштита	6
Уметност, забава и рекреација	1

⁵ Државен завод за статистика - Инвестиции во основни средства, 2011

*Извор: Државен завод за статистика - Инвестиции во основни средства, 2011

Во Општина Прилеп во 2011 година, најголеми инвестиции во основни средства имало во преработувачката индустрија (638 милиони денари), градежништвото (156 милиони денари) и рударство и вадење камен (83 милиони денари).

3.1.4. Технолошко индустриска развојна зона „Прилеп“ (ТИРЗ „Прилеп“)

Технолошко индустриската развојна зона е во надлежност на Дирекцијата за технолошко индустриски развојни зони. Дирекцијата во соработка со Владата на Република Македонија во Декември 2012 година ја започна изградбата на инфраструктура во оваа зона. Наменета е за привлекување на странски инвеститори за кои се нудат низа поволности, како даночни така и царински олеснувања и поддршка.

ТИРЗ „Прилеп“ се наоѓа на оддалеченост од 10 км југозападно од Прилеп, во близина на месноста Алинци, покрај магистралниот пат А3, кој го поврзува Прилеп со Битола и Скопје. Планирана е изградба на ново сообраќајно решение за поврзување на зоната со магистралниот пат М5; Површина: 100 ha; 67,5 ha во прва фаза и можност за проширување за уште 35,7 ha во втора фаза; Планирани се 13 блокови; Земјиштето е во сопственост на државата. На **Слика 2** е дадена поставеноста на ТИРЗ Прилеп.

Слика 2 Поставеност на ТИРЗ Прилеп

Greenfield инвестиции

Инвеститорите во ТИРЗ се ослободени за период од 10 години од плаќање на данок на добивка и 100% се ослободени од персонален данок на доход за период од 10 години, така што ефективната стапка на персоналниот данок на доход изнесува 0%. Земјиштето во ТИРЗ во Република Македонија се дава под долгорочен закуп за период до 99 години. Инвеститорите се ослободени од плаќање на надомест за уредување на градежното земјиште кон единиците на локалната самоуправа, како и од надоместоците за добивање на градежни дозволи. Покрај тоа, ќе добијат бесплатен приклучок за гасовод, водоводна и канализациона мрежа.

Владата на Република Македонија учествува во трошоците за градба на корисниците во ТИРЗ во висина до 500.000 евра, во зависност од бројот на нови вработувања и висината на инвестицијата на корисникот. (извор: www.fez.gov.mk/povolnosti.html)

Табела 6: Поволности за инвестиции во ТИРЗ

СТОКИ	СТАПКА НАДВОР ОД ЗОНИ	СТАПКА ВО ЗОНИ
Царина		
Суровини	0% - 15%	0%
Опрема	5% - 20%	0%
Даноци		
Данок на додадена вредност	18%	0%
Данок на добивка	10%	0% за 10 години
Персонален данок за доход	10%	0% за 10 години

*Извор: www.fez.gov.mk/povolnosti.html

3.1.5. Локална даночна политика на Прилеп

Во согласност со генералниот процес на децентрализација во Република Македонија, еден од клучните димензии е и фискалната децентрализација, т.е. фискална автономија во надлежноста на локалните самоуправи. Освен трансферите од буџетот на централната влада, кои секако следуваат во согласност со Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа (ЕЛС), други закони и пратечка регулатива им овозможуваат на ЕЛС финансиска автономија и во одредувањето на висината на следниве даноци и давачки на локално ниво:

- Даноци на недвижен имот, поклон и наследство (Закон за даноци на имот);
- Комунални такси за приклучување и користење на сите видови на комуналната инфраструктура (Закон за комуналните такси) и
- Административни такси (Закон за измени на законот за административни такси).

Локалните даночни стапки согласно податоците од Општина Прилеп се следните:

- Данок на имот физички лица – одданочувањето настанува на Пазарната вредност на недвижноста:
 - Стан во кој се живее 0.05%
 - Стан во кој не се живее 0.1%
 - Двор 0.1%
 - Помошен објект 0.1%
 - Гаража 0.1%
- Данок на имот за правни лица – одданочувањето настанува на Пазарната вредност на недвижноста:
 - Стапката на данок на имот е 0.1%;
- Комунална такса за фирмарина - правни лица изнесува 5.000 ден – на годишно ниво
 - За секоја деловна единица по 2.000 ден;
- Комунална такса за фирмарина - физички лица изнесува 1.500 ден. годишно
- Комунална такса за користење на простор пред деловен простор во зависност на макролокацијата на деловниот субјект 13 ден м²; 10 ден.м²; 8 ден по м² ;
- Комунална такса за музика 4.000 ден. годишно

- Комунална такса за огласи и објави до 1 година 1.000 ден

Висината на овие локално дефинирани даноци и давачки, како и ефикасноста во нивното дефинирање и издавање дозволи и документација за старт на нови бизниси, како и проширување на дејноста или обемот на постоечките бизниси (фирми) се еден од клучните фактори на локалниот бизнис амбиент во секој локален територијалитет.

3.1.6. Економски Совет (ЕС) на Општина Прилеп

Општина Прилеп во 2011 година го формира постојаното работно тело Економски совет. ЕС има надлежност да дава предлози, сугестии, да превзема иницијативи, да подготвува и имплементира проекти, до и во соработка со Органите и Општинската администрација на Општина Прилеп и тоа од следниве области:

1. Урбанистичкото планирање, уредувањето на просторот и уредувањето на градежното земјиште;
2. Заштитата на животната средина и природата;
3. Локалниот економски развој;
4. Комуналните дејности;
5. Културата, институционалната и финансиската поддршка на културните установи и проекти;
6. Спортот и рекреацијата;
7. Социјалната заштита и заштита на децата и
8. Образование .

ЕС Прилеп брои 21 постојан член, и тоа претставници од: стопански субјекти, ЕЛС Прилеп и Јавните претпријатија, мало стопанство и занаетчиство, наука и образование, земјоделство и тутунопроизводство и невладин сектор. Советот има и 12 непостојани членови. ЕС може да покани и стручни лица, како и претставници на други организации, да учествуваат во неговата работа.

За ЕС на Општина Прилеп е подготвен Стратешки план. Стратешкиот план на ЕС на Општина Прилеп вклучува реализација на четири стратешки цели и дефинира сет на активности неопходни за остварување на поставените цели и неопходни за функционирање на советот и тоа:

- Зголемена вработеност;
- Подобрени услови за водење на бизнис и инвестирање;
- Подобрен квалитет на живот на граѓаните на општина Прилеп и
- Подобрена афирмација на ЕС и општината.

Со имплементацијата на Стратешкиот план на ЕС ќе се придонесе кон подобрување на состојбите и прашањата што се однесуваат на економскиот развој на општината и подобрување на економско-социјалната состојба на граѓаните, а со тоа ќе игра значајна улога како партнер на општината кон подобрување на квалитетот на животот на граѓаните на Прилеп.

3.1.7. Истражување и развој

Економската и социјалната добросостојба на Република Македонија зависи од динамиката на продукцијата и квалитетот на апликацијата на новите знаења. Зголемувањето на компетентноста и конкурентноста на македонското општество во меѓународни рамки се објективизира во четири клучни процеси: подигање на моќта на образованието, развој на науката, негување и дисеминација на културата

и културните вредности и стимулирање на истражувањето и иновациите. За таа цел, согласно Националната програма за развој на образование во Република Македонија, Министерството за образование и наука презема мерки за стимулирање и поддршка на иницијативите кои се фокусирани во развојот на овие клучни полиња.

Во моментот, истражувањето и развојот во Македонија е на многу ниско ниво. Согласно Националната програма за развој на образование во Република Македонија, состојбата во Република Македонија и економската криза доведоа до уште подрастично опаѓање на можностите за примена на науката во развојот на економијата во земјата. Ваквата состојба предизвикува намалување на соработката на научноистражувачки план меѓу универзитетите, научните институции и економските субјекти. Научно-истражувачката работа во голема мерка се реализира во скромни услови и со минимални средства.

Во наредниот период, Министерството за образование и наука ќе преземе мерки за креирање на балансиран и флексибилен систем на соработка меѓу клучните партнери во истражувањето и развојот. Напоредно со тоа, ќе се направат напори за зголемување на партиципацијата во интернационалните истражувачки и иновациони мрежи и зајакнување на истражувачката инфраструктура.

Покрај тоа, посебен акцент ќе се стави на поврзувањето на образованието и истражувањето со пазарот на трудот. Со воведување на новите мерки, образованието ќе обезбеди комуникација на истражувањето со променливите потреби во сферата на трудот. Овие потреби во голема мера ќе ги детерминираат карактерот и содржината на образовната политика и планирањето на образованието и обуката во идниот период. Поврзувањето на образованието и истражувањето со пазарот на трудот ќе биде подобро со инсталирање на механизми за зголемена соработка со бизнисот и индустријата.

Еден од инструментите со кои Европската Унија ќе ја исполнува новата Лисабонска агенда се и т.н. Програми на Унијата – фондови наменети за најразлични проекти на корисници од државите-членки, кои треба да придонесат за натамошна продлабочена европска интеграција во дадени области и кои, со текот на времето, можат да прераснат во заедничка политика на ЕУ.

Инструментот за претпристапна помош (ИПА), како дел од пакетот на надворешни акции на Европската унија ќе продолжи да функционира и во периодот 2014-2020 година. Новиот Инструмент е пошироко познат под името ИПА II. Заедничката стратешка рамка за ИПА претставува новина во процесот. Таа го следи примерот на Структурните фондови и претставува стратешки документ за целиот ИПА инструмент (односно ги покрива сите области и земји). Целта на поддршката од ИПА II е поуспешно усогласување на финансиската помош со политиката на проширување на Унијата. Според програмата, за демократија и владеење ќе бидат алоцирани 122,9 милиони евра, за владеење на правото и човековите права 83 милиони евра, за животна средина и климатски акции 112,9 милиони евра колку и за транспорт, за конкурентност и иновации 73 милиони евра, за образование, вработување и социјални политики 53 милиони евра и 106,3 милиони евра за земјоделство и рурален развој.

Со цел унапредување на истражувањето и науката, Македонија има на располагање неколку Европски програми. Програмата ЕУРЕКА е насочена кон развој на пазарно-ориентирани нови технологии и производи. Оваа програма им нуди на македонските истражувачки и индустриски организации конкретни можности за вклучување и соработка во меѓународни иновативни проекти. ЕУРЕКА ќе ги подобри активностите на македонските мали и средни претпријатија, големите компании, истражувачките центри, универзитетите и јавната администрација во насока на развој на пазарно-ориентирани проекти неопходни за поддршка на економскиот раст. Покрај тоа, на Македонија и беа на располагање и средствата од Седмата рамковна програма на Европската Унија 2007-2013 наменета за најразлични истражувачки активности, почнувајќи од истражувања на политиките, па сè до најсложени технолошки истражувања. Со

Програмата за конкурентност и иновации, која вреди 3,62 милијарди евра за периодот 2007-2013, претпријатијата, истражувачките центри, синдикатите, асоцијациите, агенциите, коморите, корпорациите, банките, инвестиционите фондови и уште многу други субјекти во Македонија ги искористија овие поволности, и тоа во форма на грантови со цел создавање на нови претпријатија, подобрување на извозот, зголемување на инвестициите, отворање на нови работни места и поддршка на производните процеси во различни области. Оваа програма се состоеше од три дела, и тоа: 1) Програмата за претприемништво и иновации; 2) Програмата за поддршка на политиката за информатичка комуникациска технологија, и 3) Програмата Интелигентна Енергија Европа.

Република Македонија во 2014 година потпиша договор со Европската унија (ЕУ) за учество во Рамковната програма за истражување и иновации - "Хоризонт 2020". Програмата претставува финансиски инструмент на ЕУ за поддршка на истражувањето и иновациите, со цел креирање на нови работни места, економски раст и конкурентност на Европа.

Со оглед на фактот дека во општината Прилеп се лоцирани високо-образовни и научно-истражувачки институции, дел од активностите на Општина Прилеп треба да се насочат кон искористување на расположливите човечки капацитети и расположливата финансиска поддршка од националните и европските програми во оваа област.

3.1.8. SWOT анализа на Економскиот развој во Општина Прилеп

SWOT анализата (анализата на силните и слабите страни, како и можностите и заканите) за економски развој на општина Прилеп.

Табела 8 SWOT анализа на економскиот развој во Општина Прилеп

Силни страни	Слаби страни
• Лоцираност на високо образовани институции (Економски Факултет, дисперзирани студии од другите факултети во земјата) • Присуство на високо образовни кадри • Изготвени детални урбанистички планови за три индустриски зони (реализацијата на една од зоните е во тек) • Функционален Економски Совет кој ги инкорпорира бизнис секторот, општината, занаетчиите, НВО секторот • Добра инфраструктура (патишта, обновен водовод, канализација, изградба на пречистителна станица), пред се во урбаната област • Ефикасна општинска администрација и услуги (одобренија, дозволи и слично) • Достапни природни богатства (неметали) • Развиена општествена одговорност на компаниите • Добра географска положба • Постоење на умерено континентална клима	• Нема доволно технички квалификуван кадар, среднисти (бравари, заварувачи, стругари, глодари, оператори на машини, електроничари и слично) • Нема доволна институционална поддршка и присутност на организации од типот на Агенција за поддршка на претприемништвото во Република Македонија во општината и сл. • Високо квалификуваната работна сила нема доволно искуство кога ќе ги заврши студиите • Нема организиран и дефиниран пристап кон практикантската работа • Недоволно обуки за претприемништво • Недоволен претприемачки капацитет • Слаба поврзаност на учесниците во вредносните синџири • Недоволно инвестиции кои би отвориле нови работни места • Недостаток на добра сообраќајна врска со

• Постојење на повеќе успешни компании • Постојење на инфраструктура за развивање на специфични видови туризам (болдеринг, парајалдинг, мотокрос, ултра маратони, велосипедизам) • Постојење на културни манифестации	соседните општини и главниот град • Работната сила не е во согласност со потребите на пазарот на труд
Можности	Закани
• Привлекување на инвестиции во ТИРЗ Прилеп и ИЗ на градот • Поволна инвестициска клима во државата и добра законска регулатива • Можност за браунфилд инвестиции (постоечки слободни деловни објекти) • Редовната комуникација и известувања до компаниите од страна АВРМ за слободни кадри на пазарот на труд • Програмите на АВРМ за вработување, самовработување и микро кредитирање, • Соработка со компаниите и локалните власти другите општини од државата и од странство • Постојење на план за реализација на Бизнис центар со услуги и за компаниите и за стартап идеите • Пристап до други финансиски инструменти освен редовните банкарски комерцијални инструменти • Можност за намалување на каматните стапки поради конкуренцијата на банките на пазарот • Постојење соработка помеѓу бизнисите на локално ниво, големите фирми настојуваат да развијат партнерски однос со локални добавувачи • Организирање на обуки за бизнис секторот • Потенцијал за развој на туризам • Процесот на децентрализација, односно префрлање на ингиренциите од национално на локално ниво • Достапност на Европските фондови и други донатори • Достапност на фондови и програми на централната власт • Добра соработка помеѓу бизнис секторот – невладините организации – образовните институции во однос на креирање проекти од Европски фондови • Гасификација	• Одлив на квалификуван кадар во поголемите општини (со средно и високо образование) и странство • Пристап до финансии за приватниот сектор - Централизиран одлуки на финансиските организации (банките), односно чекање на одговор од централите во Скопје и губење време • Постојење на нелојална конкуренција (во секторите мермер, мебел и слично) • Недостаток на кадри за развој на текстилната индустрија • Продолжување на процесот на пристапување кон ЕУ/НАТО • Измени на законската регулатива

• Изградба на експресен пат Прилеп-Велес • ЈПП • Поволни услови за искористување на ОИЕ (биогаз/биомаса, сончева енергија и сл.)	
--	--

Силните страни на економскиот развој на општина Прилеп вклучуваат постоење на повољните природни услови – клима, достапност на сировини, повољната инфраструктура, постоењето на ЕС на општина Прилеп, како и плановите за развој на три економски зони. Исто така, Прилеп претставува универзитетски град, со ефикасна администрација и општествено одговорен бизнис сектор.

Слаби страни на економскиот развој на општина Прилеп се неусогласување на работната сила со потребите на пазарот на трудот, неорганизиран пристап кон практиканството и недоволно обуки на тема претприемништво. Како други слаби страни беа напоменати и недоволна институционална поддршка и неприсуство на релевантни институции на локално ниво. Потребни се поквалитетни транспортни врски со главниот град и околните општини.

Утврдените можности за економскиот развој на општината Прилеп се присуството на Европските фондови и фондовите на други донатори, владините мерки за поддршка, намалувањето на каматните стапки на банките. Исто така потенцијалот за развој на туризам како и постоечките манифестации кои традиционално се одржуваат во општина Прилеп беа идентификувани како значајни можности за економски развој на општината. Постоењето на план за развој на бизнис центар, добрата соработка на општината и бизнисите од општината со други општини од земјата и странство се значајни можности за подобрување на економската состојба. Како голема можност се гледа на гасификацијата, но и реализацијата на поголемите инфраструктурни зафати, како изградбата на експресен пат Прилеп-Градско. Можностите за воспоставување на ЈПП, како и мерките за создавање на повољни услови за искористување на ОИЕ и зголемување на ЕЕ повољно би влијаеле на економскиот развој.

Главни закани за економскиот развој на општината Прилеп се миграциите на високо квалификуваната работна сила, централизираноста во носењето на одлуките на финансиските институции како и постоењето на нелојална конкуренција. Идентификувањето на заканите за економскиот развој на општината е важен чекор во планирањето на идните активности, со цел да се ублажи или минимизира нивното влијание врз економскиот развој и квалитетот на животот во општина Прилеп.

SWOT анализата е многу важна алатка во процесот на стратешко планирање, бидејќи овозможува идентификување и дефинирање на стратешките приоритети.

3.1.9. Анализа на засегнати страни во Економскиот развој на Општина Прилеп

Анализата на засегнатите страни се состои од идентификување на внатрешните и надворешните засегнати страни и корисници на услуги и утврдување на нивните потреби. Оваа анализа има за цел да ги утврди постапките на комуникација со внатрешните и надворешните засегнати страни, да се утврдат проблемите и потребите за да можат тие прашања да се обработат и да се пронајде решение преку соодветни мерки.

Резултатите од анализата на внатрешните/надворешните состојби претставуваат основа за сите други фази во стратешкото планирање, но и основа или појдовна точка за споредување и оценка на напредокот

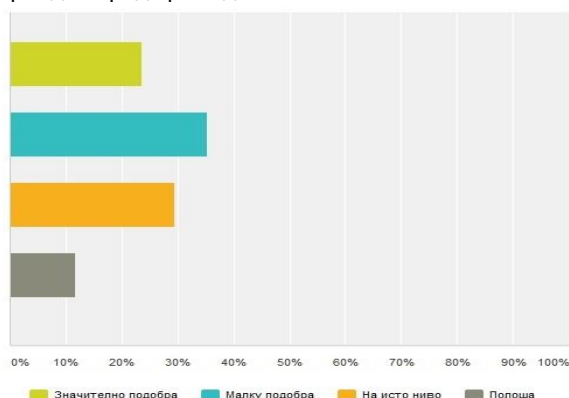
во спроведувањето на стратешкиот план и за негово ажурирање. Затоа, сите прибрани податоци и информации, самиот процес на анализирање и сите наоди треба детално да се евидентираат и чуваат.

Табела 7 Анализа на засегнати страни во економскиот развој на Општина Прилеп

ГРУПИ НА ИНТЕРЕС	КОЈ Е НИВНИОТ ИНТЕРЕС	КАПАЦИТЕТ/МОТИВАЦИЈА	РЕЛАЦИИ СО ДРУГИ ГРУПИ (++)/(-)	ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ПЛАНИРАНИОТ ПРОЕКТ
Бизнис сектор	-Подобри услови за водење на бизнис -Поголем профит	Солиден капацитет Висока мотивација	Општина + АВРМ +- Комори + Синдикат +	Корисници, партнери и поддржувачи
Невработени	-Вработување	Ограничен капацитет Висока мотивација	АВРМ+ НВО + Општина +	Корисници
АВРМ	-Намалување на невработеноста	Добар капацитет Добра мотивација	Бизнис сектор + Невработени + Комори + Општина +	Партнер и корисник
Општина	-Зголемен економски развој -Подобар квалитет на живеење	Добар капацитет Висока мотивација	Бизнис сектор + АВРМ + НВО+ Комори+ Невработени +	Имплементатор и корисник
НВО	-Повеќе проекти -Остварување на идеи, цели и планови	Добар капацитет Висока мотивација	Невработени + Општина+ Бизнис сектор+	Поддржувачи и партнери
Синдикат	-Зголемени права на работниците	Солиден капацитет Висока мотивација	Бизнис сектор +- Општина+	Корисници
Регионална стопанска комора	-Создавање на подобри услови за бизнис заедницата	Висок капацитет Висока мотивација	Бизнис сектор+ АВРМ+ Општина+	Поддржувачи, партнери и корисници
Занаетчи	-Промоција на сопствените производи -Пристап до информации -Зголемен профит	Слаб капацитет Недоволна мотивација	АВРМ+ Општина+	Корисници и поддржувачи

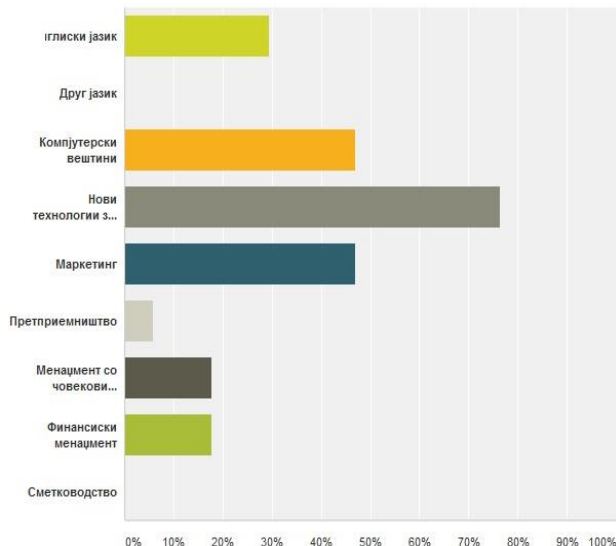
3.1.10. Анализа на резултатите од истражувањето

Во текот на изработката на Стратегијата, со цел да се добие мислење од поголем број на активни субјекти од областа на бизнисот, беше спроведена анкета за моменталната состојба, проблемите, потребите на бизнисот и видот на поддршка потребна за подобро и поефикасно функционирање на деловните субјекти. Во анализата беа вклучени деловни субјекти од повеќе области на делување трговија, земјоделство, градежништво, угостителство и преработувачки капацитети со различни правни форми на делување. Во истражувањето по електронски пат и директни интервјуа вклучени 200 деловни субјекти, а добиените и анализирани одговори се од 61 деловен субјект.

Графикон број 2 Состојба на фирмата споредено со периодот пред три години

Во однос на прашањето *Како би ја оцениле генералната состојба во вашата фирма во моментот, споредено со состојбата пред три години?* најголем дел од деловните субјекти (35%) се изјасниле дека состојбата во фирмата е малку подобра во однос на периодот пред три години, додека 29% од испитаниците изјавиле дека состојбата е на исто ниво како пред три години, 23% ја оценуваат состојбата како значително подобра, а 11% полоша од пред три години.

Причините за влошување на состојбата согласно анкетираниите деловни субјекти се: слабата финансиска моќ на населението и потешкотиите за наплата. Во однос на прашањето *Дали работната сила која се нуди на пазарот одговара на вашите потреби и барања?* 64 % од деловните субјекти изјавиле дека постоечката работна сила одговара со нивните потреби, но потребна е доедукација, 23% одговориле дека не одговара на потребите, додека 12% се изјасниле дека постоечката работна сила одговара на нивните барања. Предложени доквалификации и нови профили кои недостасуваат на пазарот на труд, согласно анкетата се текстилни инженери, офсет машинисти, архитекти, стручни кадри во технологија на храна, аргонски заварувачи, ракувачи со кранови, дигалки, машино-бравари, електричари итн.

Графикон 3 Потребите за обука на вработените во бизнис секторот

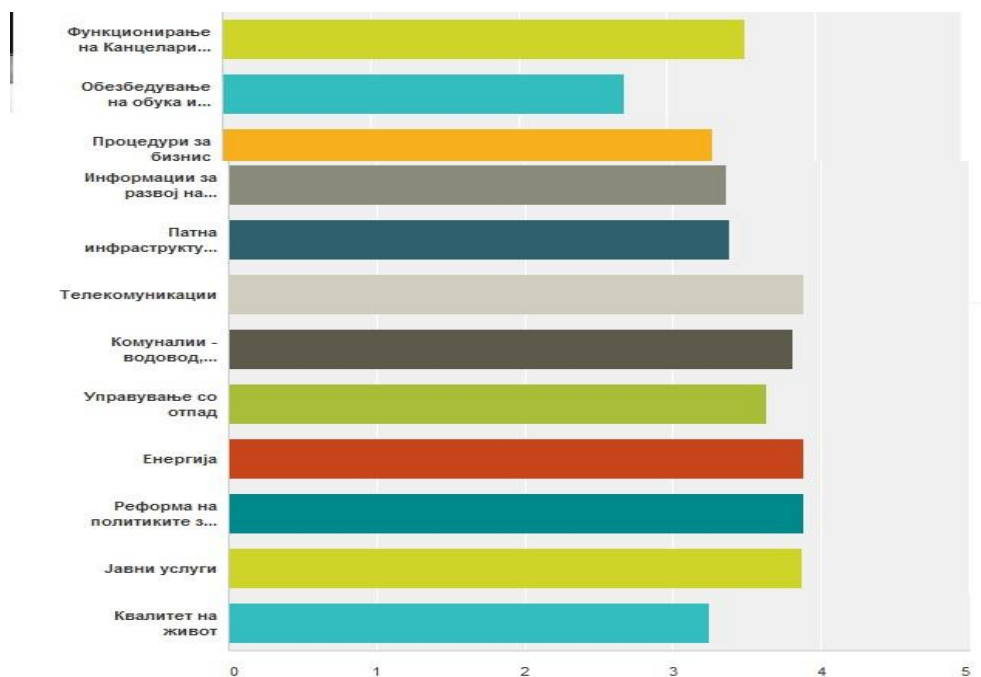
Во однос на потребите за обука на вработените, со цел поефикасно и поуспешно работење, најголем дел од деловните субјекти наведоа дека обуките нови технологии на производство се приоритет (76%), потоа следуваат компјутерски вештини и маркетинг (47%), англиски јазик (30%) додека најмал приоритет, но сепак важен за функционирање на бизнисите беа обуките за менаџмент со човекови ресурси, финансиски менаџмент (17%) и претприемништво (6%).

Покрај веќе споменатите обуки, беше истакната потребата за организирање на обука за ЦНЦ оператори.

Со оценки од 1 до 5 беше оценета моменталната состојба за водење бизнис во општината. Согласно резултатите од анализата за условите за водење бизнис во општината, како најголем проблем за испитаниците беше наведено обезбедувањето на обука и експертиза за бизнисот. Јавните услуги, реформа на политиките за локално оданочување во општината, телекомуникациите, енергијата и комуналиите беа оценети со највисока оценка – добри. Главната препорака од деловните субјекти беше што порано да се започне со гасификацијата и подобрување на патната инфраструктура.

Мислењето на бизнис секторот е дека генералните проблеми со кои се соочува бизнисот во општината не се од локално ниво, но Општинската власт би можела да даде насоки во обезбедувањето на потребен кадар, организирање на обуки за доквалификација на кадри, а исто така и да понуди поддршка на бизнисите.

Графикон 4 Оценка на моменталната состојба за водење бизнис во Општина Прилеп

Сите овие аспекти беа земени во предвид во изработката на Стратешкиот план и потребната поддршка од општината која е вклучена во Стратешкиот план во периодот 2014-2020 година.

3.2. ТУРИЗАМ

3.2.1. Историја на општина Прилеп

Во историските извори Прилеп за прв пат се споменува во 1014 година. Територијата на градот и неговата околина претставувале едно од најважните стратешко-политички и воени подрачја на овој дел од Балканот. Во пелагонискиот дел се наоѓале мошне важни крстосници на патишта од правецот на Егејското и Јадранското море. Важните антички магистрала **Виа Игнација** и **Виа Милитарис** својата најприродна врска ја имале преку Прилеп. Исто така преку Прилеп врвел и најкусиот трговско-каравански пат по кој од правецот на Јадранското море венецијанските и дубровничките трговци и курири поаѓале кон Солун. Низ вековите, на овој простор се среќавале и се судирале хеленската, римската, византиската и словенската култура.

Според најстарите траги на потекло, тврдината **Маркови кули** најверојатно е градена за време на најмоќните македонски кралеви. Дека била голема и постојано населена населба, сведочат повеќето некрополи кои потекнуваат од раниот железен период, преку антиката до доцниот среден век. За **Маркови Кули** т.е. Прилеп како тврдина, најстари пишани податоци се наоѓаат во византиските извори од времето на императорот **Василиј II (976-1025)**, од 1018 година.

Турското присуство во Македонија, а со тоа и во Прилеп во траење нешто повеќе од пет векови, оставило траги кои што и денес сведочат за тие бурни, тешки и крвави времиња. Во борбите против турците за национално ослободување на Македонија, Прилеп одиграл значајна улога. Во средината на XVI век или поточно во **1564/65 година е дигната познатата Прилепско-мариовска буна**. Во втората половина на **XIX век** во Прилеп и прилепско дејствувале неколку чети предводени од **Спиро Црне**, **Диме Чакре**, **Коне Павлов** и други. Од илинденскиот период, крајот на XIX и почетокот на XX век, **познати револуционерни дејци од Прилеп биле: Ѓорче Петров (1864-1921), Пере Тошев (1865-1912), Петре Ацев** и други.

Прилеп под фашистичка окупација потпаднал на 8 април 1941 година. Уште од првите денови на окупацијата се појавил отпор, а како резултат на тоа, со **првиот истрел во Прилеп на 11 октомври 1941 година отпочнало востанието на македонскиот народ**. Прилеп за време на НОВ (1941-1944) дал преку 650 жртви на фашизмот. Петнаесет народни херои, од кои десет загинали и 143 носители на "Партизанска споменица 1941". Заради се она што градот Прилеп го направил за време на НОВ, со повелба од 7 мај 1975 година од страна на Претседателот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија **Јосип Броз - Тито** го добива **орденот Народен херој**.

3.2.2. Културно - историско наследство

Спечифичен по својата местоположба, историски развој и секако по своите културни карактеристики, Прилеп е град кој изобилува со културни и историски знаменитости од секаков вид.

3.2.2.1 Културно – историски институции

Од културните институции лоцирани на територијата на општина Прилеп како најзначајни може да се издвојат следните:

НУЦК“Марко Цепенков“

www.markocepenkov.org

Националната Установа Центар за Култура “Марко Цепенков“ Прилеп цели триесет години го создава, чува и негува богатото културно наследство, вткаено во сопствениот подем, во растот на градот кој неуморно покажува и докажува дека раѓа и одгледува писатели, сликари, актери, музичари, слободоумни луѓе со визија.

НУЦК “Марко Цепенков“ својата дејност ја започнува во далечната 1979г. како Дом на Културата, со специјално подготвената театарска претстава “Факел“ од Коце Солунски. Во почетокот Домот на Културата ги поттикнуваше аматерските самодејности : фолклор, сликарски школи, литературни, драмски и фото клубови. Во 90-те години во склопот на Домот на Културата влегуваат КПЗ на град Прилеп, Списанието за литература, уметност и култура “Стремеж“ и ЦСЛУ. Домот на Културата “Марко Цепенков“ прераснува во Центар за Култура “Марко Цепенков“ Прилеп со професионална и значајна издавачка, ликовно - галериска и сценско музичка дејност.

ЦК“Марко Цепенков“ во 2004 г. го добива статусот: Национална Установа Центар за Култура “Марко Цепенков“ и во нејзини рамки влезе дотогаш Народниот театар “Војдан Чернодрински“.

Необично е тешко и речиси невозможно да се систематизираат, па дури и само да се набројат сите културни настани кои се создале, се промовирале, се зародиле, се одиграле во НУЦК“Марко Цепенков“ Прилеп. Оваа институција е голема подршка за сите аматери но пред се голем репрезент на високо професионални театарски, литературни и ликовни дела.

За својата исклучително значајна културна дејност како и за извонредните пред се театарски и музичко сценски изведби во 2009г. НУЦК“Марко Цепенков“ ја доби најпрестижната награда на град Прилеп “3-ти Ноември“.

Народен театар „ Војдан Чернодрински“

Завесата на Театарот првпат се кренала на 18 февруари 1950 година со изведбата на претставата “Кир Јања“ од Ј.С.Поповиќ, во режија на Аце Михајлоски. Првите актери кои несебично „гореле, на сцената биле Рампо Ачески, Борка Димкароски, Благоја Кепески, Борка Солески, Блага Алампиевска, Блага Батаклиева, Рада Смилеска, Маре Русеска, Владо Спиркоски, Аце Михајлоски, Нада Галеска, Цане Настоски, Димче Шилоски. После доаѓаат и Димче Гешоски и Кирил Жежоски...

Актерите, вооружени со елан, самопожртвување и творечки занес го покренат “плугот да ја ораат театарска ледина“, уверени дека ангажманот ќе даде плод. Така и би. Низ годините се ределе премиерите еднаподруга, се нижеле успехите и падовите на Театарот. Колективот се збогатува со искуство во катадневната пракса.

Денес израсна во Ансамбл со врвни актерски имиња, но, и млади актери кои допрва доаѓаат и ќе покажат што знаат и умеат.

Во досегашниот од, од 62 години, Театарот „Војдан Чернодрински“ прикажал над 350 премиери, изиграл над 7000 претстави кои ги гледале над 1, 5 милиони луѓе. Најгледаната и најиграна, изведена стопати, е “Солунски патрдии“ од Миле Попоски, во режија на Коле Ангеловски.

Голем успех постигнаа и претставите “Силјан Штркот“ според Цепенков, во режија на Бранко Ставрев, потоа “Кумови“, Собирен центар“, “Туѓо сакаме свое не даваме“, “Колобан“, “Молам за секс“, “На два стола“. Белег во повеќедеценискиот растеж на Театарот дале и претставите “Спиро Црне“ од Б.Р. Платнар во режија на Владимир Милчин, “Колобан“ од Блаже Алексоски во режија на Љубиша Георгиевски,

“Арсениј” од Б.Р. Платнар, “Полковникот птица” од Христо Бојчев и “Опера за три гроша” од Брехт и двете во режија на Владо Цветановски.

Во досегашната историја, претстава која најмногу го сврте вниманието не само на македонската, туку и на балканската публика е „Тапани во нокта“ од Брехт, во режија на Мартин Кочовски, која се крена до димензии на бренд на македонскиот театар. Со „Тапаните..“ театарот освои три награди на фестивалот МЕСС во Сараево и беше победник на 44-то издание на МТФ „Војдан Чернодрински“. Не помалку наградувана е „Кавкаскиот круг со креда“, која во 2011 година беше прогласена за најдобра претстава на фестивалот ЕХ Понто во Љубљана, Словенија.

Театарот во земјава го има приматот на кука во која се даваат произведби на текстови од македонски драмски автори. Тука за првпат се поставени текстовите на Коле Чашуле, Томе Арсовски, Благоја Ристески - Платнар, Трајче Крстески, Петар Петрески. Театарот работи во состав на ЦК “Марко Цепенков”. Ансамблот брои 20 актери од кои дел се хонорарно ангажирани.

Во состав на НУЦК „Марко Цепенков“ работат и Киното „Мис Стоп“, ликовната галерија, КУД „Момино“, Октет Прилеп, Танцово студио ЗОДИЈАК, Младинско Драмско Студио МДС.

Јавна општинска установа (ЈОУ) Градска библиотека „Борка Талески“ – Прилеп

www.biblioprilep.org.mk/

Јавната општинска установа (ЈОУ) Градска библиотека „Борка Талески“ - Прилеп, со своето организирано, високостручно и професионално работење, претставува жариште на културата во нашата Општина, но и пошироко.

Библиотеката е полноправен член на библиотечно - информацискиот систем COBISS-MK, и со тоа овозможено е автоматизирано интернет пребарување низ библиотечниот фонд, а во завршна фаза е подготовката за автоматизирано библиотечно зајмување на библиотечен материјал.

Секојдневно Библиотеката ја следи издавачката продукција, ја креира набавната политика, набавува монографски и периодични публикации и друг непечатен библиотечен материјал (аудио – визуелни и дигитални записи) и врши меѓубиблиотечна размена на библиотечен материјал, при што секогаш се следат барњата и потребите на корисниците. Од 2007 година отворен е интернет клубот (Дигиталниот клуб) на Библиотеката каде што корисниците можат да работат на компјутер, да пребаруваат по електронскиот каталог на библиотеката или да работат на стручни и научни трудови користејќи го библиотечниот материјал.

Во библиотеката библиотечен материјал може да се изнајмува на два пулта, од двата оддели за зајмување и тоа оддел за возрасни и оддел за деца. Одделот за возрасни секоја година има околу 3000 членови, на кои на располагање им се над 100 000 монографски и над 3000 периодични публикации. Одделот за деца брои околу 2000 членови годишно на кои на располагање им се над 40 000 книги. Во двата оддели на корисниците достапна им е секаков вид на литература: белетристика, стручна литература, лектирни изданија, енциклопедии, лексикони, сликовници . Библиотеката располага со богата збирка на литература и ракописи од Прилеп и околината, како и со раритетна збирка.

Во соработка со странските дипломатски претставништва во нашава земја, во Библиотеката постои посебен оддел за странска литература каде читателите можат да најдат Германска, Француска, Англиска, Италијанска и Руска литература, списанија и слично. Во овој оддел членовите на библиотеката можат да најдат и аудио-визуелни записи за полесно изучување на странски јазици. Старите и оштетени книги грижливо се репарираат и средуваат за да бидат функционални во одделот за репрографија. Во овој оддел се врши вкоричување, подврзување, зашивање, лепење на библиотечен материјал, се изработуваат кутии и папки за потребите на библиотеката и сл.

За да им излезе во пресрет и на читателите од пошироката околина на Прилеп, Библиотеката располага со две подрачни библиотеки. Едната е во населбата Варош, а другата е во населеното место Тополчани. Овие две подрачни библиотеки располагаат со вкупен библиотечен фонд од околу 22 000 книги. Покрај книги во Библиотеката може да се читаат и дневен и периодичен печат, „Службен весник“ „Службен гласник на Општина Прилеп“ и друг материјал.

Од 1973 година па се до денес, Библиотеката врши и издавачка дејност. „Дваесетшестмина“ „Роднокрајна библиографија на прилепски автори“ „Хронолошка библиографија на Народниот театар Војдан Чернодримски“ „Прилеп и прилепско на страниците на Нова Македонија“ „Прилепското писмо“ „Шахот во Прилеп“ „Поетско Маркукуле“ „Борко Лазески - био библиографија“ „Библиосвет“ „Прилепскиот ликовен феномен“ се само некои од многуте наслови во издание на Библиотеката.

Во библиотеката секојдневно се случуваат различни активности, трибини, промоции, изложби, научни симпозиуми, прес конференции и сл. Тоа е овозможено со пуштањето на реновираната мултимедијална сала која ги задоволува сите европски стандарди со аудио визуелни и технички критериуми.

Традиционално Библиотеката се јавува како организатор на чествувањето на Патрониот празник (2 март), организатор на продажни изложби на книги по повод месецот на книгата, организатор на натпревари за избор на [најдобар рецитатор](#), [најдобра лична творба](#), [избор на најредовен читател](#) и сл. Библиотеката секоја година го организира националниот натпревар „Млади библиотекари“ за учениците од основно училиште, и поетската манифестација „Поетско маркукуле“. На оваа манифестација учество земаат бројни поети од земјава и странство, а нивниот број и интересот на јавноста за оваа манифестација расте од година во година.

НУ Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј - Прилеп

<http://www.muzejprilep.org.mk>

Во Заводот за заштита на спомениците на културата и Музеј, Прилеп денес работат следните одделенија:

- Одделение за археологија
- Одделение за историја
- Одделение за етнологија
- Одделение за документација
- Одделение за архитектура
- Одделение за историја на уметност
- Одделение за правна заштита на спомениците на културата
- Одделение за заштита, конзервација и реставрација
- Одделение за техничка (илустративна) документација

Музејот за тутун, во сопственост на Институтот за тутун - Прилеп, а под стручно водство на Заводот и Музеј – Прилеп е формиран во 1973 година, во кој до сега, собрани се и обработени околу 1700 експонати поделени во четири групи: експонати за уживање тутун; експонати од производството, рекламирањето и тековните работи на тутунската индустрија; експонати од традиционалното производство на тутунот; Ликовна збирка со мотиви од тутунопроизводството.

Експонатите во Музејот за тутун се претежно откупени од разни институции и поединци од цела Европа, мал дел од Азија и Африка, еден дел се ископани на локалитетите во Белград, Скопје, Битола, Прилеп, Љубљана, Фромбок и Варшава, а во минимален дел се подароци. Голем број од експонатите се вистински раритет. Поради сето ова, Музејот за тутун - Прилеп во исто време е меѓународен, уметничко-занаатлиски, мануфактурен и индустриски, репрезентативен објект.

Галерија на икони - Со одлука на Собранието на СИЗ за култура на општина Прилеп од 08.10.1979 година во состав на Народниот музеј - Прилеп влегува и Меморијалниот музеј "Кузман Јосифоски - Питу", со Постојана изложбена поставка Галеријата на икони, со што Заводот и Музеј - Прилеп го зголеми бројот на своите постојани музејски поставки. Оваа галерија, како со уредениот ентериер, така и со вредноста на изложените експонати е една од најрепрезентативните во Република Македонија. Во неа се изложени 66 извонредни икони од црквите и манастирите од поширокиот прилепски регион, како и друг музејски материјал поврзан со христијанската религија.

Меморијалниот музеј "Кузман Јосифоски - Питу" се наоѓа на улица Мара Јосифоска број 20 во Прилеп. Куќата е градена кон крајот на XIX век. Во неа е роден народниот херој Кузман Јосифоски-Питу (1915-1944). Куќата за споменик на културата е прогласена во 1971 година. На куќата е извршена темелна реконструкција и како спомен музеј е отворена на 11 октомври 1977 година. Музејската поставка е сместена во три простории, во кои се претставени животот и револуционерното дело на херојот.

Меморијалниот музеј "11 Октомври 1941" се наоѓа во центарот на Прилеп. Зградата е изградена кон крајот на XIX век. За време на фашистичката окупација (1941-1944) овој објект бил претворен во полициски участак (полициска станица). На 11 октомври 1941 година, борците од Прилепскиот партизански одред извршиле вооружен напад врз участакот и на други објекти, со што започнало вооруженото востание на македонскиот народ против фашистичкиот окупатор. Зградата има приземје и еден спрат. Музејската поставка е од 1961 година, а преуредена е во 1982 година. Во приземјето е прикажана историјата на Прилеп и прилепско во времето на Преродбата, Илинденскиот период, Балканските војни, Првата светска војна и периодот меѓу двете светски војни се до 1940 година. На спратот се прикажани настаните од 1941 година во Прилеп и прилепско, со главен акцент на 11 октомври 1941 година.

Паркот на Револуцијата се наоѓа на јужната периферија на Прилеп. Изграден е во 1961 година во чест на загинатите борци од НОВ, а автор е архитектот Богдан Богдановиќ. Како составен дел на Паркот на Револуцијата е заедничката гробница - крипта, позната како "Могила на непобедените", прогласена за споменик на културата во 1989 година. На мермерните плочи се вклесани имињата на загинатите борци од Прилеп и прилепско од 1941-1944 година. Пред криптата има осум мермерни урни кои го симболизираат формирањето на партизанските одреди и поголемите воени формации, а најголемата урна со симбол на вечен пламен ја претставува непокорноста на македонскиот народ.

3.2.2.2 Културно – историски атракции

Тврдините Маркови Кули се симбол на градот Прилеп. Градени се за време на моќните Македонски кралеви, а нивниот доминантен одбрамбен систем ги прави единствени на Балканот. Името го добиле по последниот крал, најпознатиот и во народното епско творештво опеаниот Крал Марко, заштитникот на обесправените и угнетените, кој владеел до 1395 година. Марковите кули се една од петте најголеми тврдини на Балканот. На падините на Маркови Кули непосредно над Варош се наоѓа прекрасното ремек дело на природата петроглифот "Слон".

Саат кулата е изградена во центарот на Старата чаршија во 1858 година, на местото на постара дрвена Саат кула, која што изгорела во пожар, што ја зафатил целата Стара чаршија во 1854 година. Ја изградил познатиот прилепски мајстор Петре Лауцо со неговата тајфа. Градена е на шестоаголна основа со масивни делкани камени блокови во висина од 20,50 м. и скелетен систем од дрвена конструкција. Вкупната висина на објектот е 38,76 м. Интересен податок за Саат кулата во Прилеп е тоа што таа има

инклинација од 114,4 см. Саат кулата има натпис на влезот: „Чукањето на саатот не е секогаш означување на времето. За животот и времето што минува, сатот жали и вика: Ах!

Културниот комплекс “Св. Преображение”, с.Зрзе се наоѓа 35 км северозападно од Прилеп. Со систематските археолошки ископувања 2008-2009 година беа откриени остатоци од старохристијански комплекс (трикорабна базилика со нартекс на западната страна, баптистериум со крстобразна писцина, гробишно плато непосредно до олтарната апсида со засводена гробница на агол, атриумски сегмент, гробници, гробови и др.), датиран од времето IV до VI век, како и делови од средновековна монашка населба (48 функционални целини, именувани како испосници, тихувалишта, работилници, комуникациски платоа, како и делови од уште дваесетина други објекти), укажува дека културната традиција на манастирот се надоврзува со богатата античка традиција.

Локалитетот “Павла Чука” во близина на прилепското село Подмол е познат во науката уште од далечна 1936 година кога за прв пат се вршени ископувања. Оваа монументална и уникатна гробница од македонски тип датира од IV век од старата ера, во подоцнежниот римски период била почитувана како вакафско место, претпоставка поткрепена врз основа на откриените гробови пред надворешниот ограден ѕид.

Античкиот град Стибера лежи на ридот Бедем, с.Чепигово, на 16км западно од Прилеп, над вливот на реката Блато во Црна Река (Еригон). Почетоците на формирање на градот се во македонско хеленстичкиот период IV-III век п.н.е. Својот процут Стибера го доживеала во II век н.е. кога е извршена најголемата обнова на објектите во неа и од кога потекнуваат најголемиот број на мермерни скулптури и епиграфни споменици. Остатоците се од архитектонска и портретна мермерна пластика и фрагменти од мермерни плочи со натписи, откриени во 2009 година се потврда за значајната улога на Стибера и нејзините граѓани во рамките на слободните градови во римските провинции. Урбаниот живот во него згаснал во втората половина на III век н.е.

Црквата Свети Никола се наоѓа во централниот дел на Варош. Таа е еднокорабна градба подигната во последната четвртина на XII век. Долниот дел од црквата е изграден исклучиво од кршен камен и малтер од вар со делови на вметнати антички сполии и богата керамопластика во горниот дел. Сликарството во црквата Свети Никола е од 1298 година и зазема важно место во историјата на средновековното сликарство со показател на преминот на епохата на Комнените и Палеолозите. Фрескоживописот во црквата е сочуван скоро во целина.

Црквата Свети Димитрија се наоѓа во средниот дел на населбата Варош, на граничниот пункт на некогашното средновековно Панаѓуриште. Денес оваа црква претставува целина од три цркви, поставени во должина една до друга. Најстарата црква датира од средината или од третата четвртина на XII век. Во внатрешноста на црквата се наоѓа полилеј од XIV век, кој претставува редок пример на нашата територија и пошироко.

Манастирскиот комплекс Свети Архангел Михаил е вграден меѓу карпите на југозападната страна на Марковите Кули. Првобитната црква на манастирот се наоѓала под нивото на денешната манастирска црква Свети Архангел Михаил. Во врска со оваа црква постојат претпоставки дека потекнува од XII век, дека била ѕидана на два ката и дека била посветена на Свети Никола. Најновите истражувања покажуваат дека црквата датира од XII век, а доградена е во XIII и XIV век. Манастирските конаци се подигнати во 1861 година со прилози на еснафите. По битката на реката Марица во 1371 година се насликани портретите на кралот Марко и неговиот татко Волкашин, кои се наоѓаат лево и десно од влезот на црквата на западната фасада. Во тремот од црквата се зачувани три монолитни антички столба. На

еден од нив е вклесан надгробниот натпис на епископот Андреја од 996 година кој претставува втор по старост словенски запис со кирилски букви.

Остатоците од тврдината околу манастирот, некрополата Гумење, гробовите врежани во карпи, траги на објекти низ целата Златоврв рамнина, ниши изградени во западниот ѕид на црквата, храм посветен на Аполон и Артемида се само дел од уникатното историско наследство на **манастирот Трескавец**. Првата христијанска црква во овој предел датира околу 5 или 6 век. Најголем дел од црковната архитектура видлива денес датира од крајот на 12-от и почетокот на 13 век. Трпезаријата со своите импресивни камени маси, како и кујна, се објекти изградени во 14-от век. Двете крилести врати поставени на западниот влез од нартексот на црквата, направени во 16 век се врвот на македонската резбарска уметност од средниот век и припаѓаат на познатата Прилеп-Слепче резбарска школа. Фрескосликаство во црквата е од различни периоди, почнувајќи од најстарите фрески од 14 век, до 15-ти, 16-ти и 19-от век.

Мариово – посебна историско – географска област за која постојат бројни сведоштва за исклучителна градителска умешност, знаење и традиција на луѓето кои од предисторија до денес го населувале ова подрачје. Со посебно значење се издвојува карактеристичната архитектура валоризирана до степен на културно наследство.

3.2.2.3 Културни настани

Градот Прилеп има богата историја на организирање на културни и спортски манифестации и фестивали, кои успешно се организираат со децени наназад со учество на гости од државата и од странство. Најголеми и најпознати манифестации кои што се одржуваат во општина Прилеп се:

- *Македонски театарски фестивал* - „Војдан Чернодрински“ кој што се одржува редовно секоја година во е во почетокот на месец јуни. Фестивалот е со натпреварувачки и ревијален дел, а учествуваат сите театри од Република Македонија.
- *Прилепско културно лето* - претставува манифестација карактеристична за градовите во Република Македонија. Периодот на одржување месец јули секоја година. Оваа манифестација претставува сплет на врвни културни остварувања од сите домени на уметноста.
- *Фестивал на пивото* - Пиво фест е фестивал што се одржува во летниот период во градот Прилеп во организација на општината Прилеп и стопанските субјекти од градот. Фестивалот е од отворен тип и се одржува во центарот на градот. Учество земаат познати производители и дистрибутери на пиво и локални угостители. Посетители доаѓаат од сите краишта на Република Македонија и соседните земји. Познат е по добрата забава, скара, ладното пиво и секако по масовната посетеност. Фестивалот со својата единаесетгодишна традиција, има едно од најважните места на туристичката карта на Прилеп .
- *Меѓународен карневал* - Прочка - по повод христијанскиот празник Прочка во Прилеп традиционално се одржува меѓународен карневал со маски во организација на општина Прилеп и здружението на граѓани „Прилепски Мечкари“. Овој настан е интересен микс на пагански маски и звуци, зурли и тапани и креативни индивидуални маски.
- *Џез фестивал „Прилеп Џез Викенд“*
- *Фестивал на народни иструменти и песни „Пеце Атанасоски“*
- *Мариовско-мегленски културни средби*
- *Велосипедска тура Мариово*
- *Ултра маратон во планинско трчање „По стапките на Крали Марко“*
- *Мотокрос-Европско првенство*
- *Болдеринг „Крали Марко болдер фест“*
- *Параглајдинг - европско првенство*

- Ликовна колонија
- Фестивалот "Свездички" е единствен меѓународен детски фестивал во Македонија, организиран е од Естрада Мултимедија Центар. Се одржува секоја година во октомври, во Прилеп. Фестивалот се стреми да продуцира детски хитови и да направи од децата учесници нови свездички.

3.2.3. Природно наследство

Во градот и неговото опкружување се диференцираат три пејсажни типови: Маркови кули, Пелагониска рамнина и падините на Селечка Планина. Првиот е расположен на север и се карактеризира со мошне интересни и ретки географолошки облици кои му даваат основен белег на градот. Вториот пејсажен тип е аграрен и е расположен на запад, југозапад и југ. Третиот, расположен источно од градот, е девестиран и избразден со суводолици, во кој се издвојува веќе спомнатиот ридско-шумски локалитет Шаторов камен. Надвор од компактниот опфат на градот и неговата непосредна околина може да се посочи и локалитетот Прилепско Езеро на Ореовечката река, околу 5 км. североисточно од градот и мошне погоден за вонградска рекреативна зона.

На територијата на Општина Прилеп постојат две заштитени подрачја:

1. Локви (Прилеп) СП (споменик на природата) – Согласно Закон за прогласување на локалитетот „Локви -Големо Коњари“ за споменик на природата Службен весник на РМ, бр. 124 од 20.09.2010 година.

Локалитетот се наоѓа во Горна Пелагонија, со површина од 25 ха. Тоа се неколку дождовни локви расфрлени на необработена засолена почва која се користи како пасиште, наспроти селото Големо Коњари покрај патот Прилеп-Крушево. Досега ова е единствен локалитет за ендемичниот вид Вилинско ракче. Типичниот биотоп на видот се неколкуте алкални темпорални локви со висока содржина на растворени соли. Од биогеографски аспект видот припаѓа кон Медитеранскиот комплекс на арбореални елементи, во епирската група на видови кои потекнуваат од терциерниот рефугијален центар на Југозападен Балкан.

Според Европската црвена листа на инвртебратни претставители за слатководни екосистеми видот е сместен во категоријата загрозуени. Во рамките на резерватот се среќаваат и други ретки видови.

2. Маркови Кули СП (споменик на природата) – Согласно Закон за прогласување на локалитетот "Маркови Кули" за споменик на природата Сл.весник на Р. Македонија бр.49/06 од 14.04.2006 година.

Громадите наречени Маркови Кули (8 на број) се наоѓаат во средишниот дел на Македонија, северно од градот Прилеп. Нив ги сочинуваат многубројни, разновидни мали денудациони облици, со прекамбријска старост (проценетата старост на карпите е од 700 милиони до 1 милијарда години), составени од гранитни карпи кои претставуваат извонредна и фина скулптура на релјефот (врвови, остенци, столбови, запци, блокови, печурки, плочи, топки, како и многу карактеристични длабнатини и шуплини во карпите од гнајс.). Височината на одделните грамади е над 1000 м. Заштитеното подрачје се карактеризира со исклучително "суров" пејзаж, со специфични геоморфолошки појави, со необично атрактивни простори и добро зачувани елементи. Од флористички аспект значајно е присуството на ендемичните растенија: *Aspelinium macedonicum* Kummerle, *Verbascum adenanthum* Bornm., *Centaurea karamani* O. amp; E. Beher et Njad., *Moehringia minutiflora* Bornm., и *Silene viscariopsis* Bornm. Локалитетот зафаќа површина од 2300 ха. Објектот има научно-истражувачко значење за геоморфологијата и петрографијата. Исто така има и ботаничко значење и рекреативна намена. Во близина на заштитеното подрачје се врши експлоатација на гранодиорит. Во границите на објектот изграден е преливен резервоар за вода чија околина не е рекултивирани. Присутна е неконтролирана урбанизација на јужните падини на локалитетот.

Во делот за живеалишта и екосистеми во спелеолошки објекти од Законот за заштита на природата на Р.Македонија, спелеолошките објекти кои претставуваат живеалишта на ендемични видови можат да стекнат статус на природно богатство. Спелеолошки објекти, во смислата на овој закон, се природно формирани подземни простории подолги од 5 метра во кои може да влезе човек, а димензиите на влезот им се помали од длабочината и должината на објектот (пештери, јами, понори). Системот на заштитени подрачја се воспоставува заради заштита на биолошката разновидност во рамките на природните живеалишта, процесите кои се случуваат во природата, како и абиотичките карактеристики и пределската разновидност. Со прогласувањето на подрачјето за заштитено тоа се стекнува со статус на природно наследство.

Областа на селата Крстец, Ореовец, Тројаци, Дрен и Гуѓаково која се наоѓа североисточно од градот Прилеп изобилува со **пештери** кои имаат голем потенцијал, но не се доволно истражени и во моментот се делумно непристапни. Пештерите се наоѓаат во еколошки чиста средина и недопрена природа.

Позначајни пештери се: Пештерата Рамниште, Пештерица, Пешти, Дуова Пештера, Лековита Пештера и Каменолом.

Пештерата Рамниште се наоѓа помеѓу селата Крстец и Ореовец на надморска височина од 1100м. Формирана е во плиоцени езерски карбонатни конгломерати и бречи. Има два отвори, вкупна длабочина од -22м. и вкупна должина на каналите од 115м, што ја прави најдолга од наведените пештери во околината на Прилеп. Составена е од три сали, во кои се застапени пештерски украси со претежно бела и црна боја. Особено се истакнува Невестинската сала, која е исполнета со бели украси. Карактеристичен знак е сталагмитот “Торта” кој се наоѓа на крајот од пештерата. Оваа природна убавина и реткост е вистинско богатство кое има значајно место и улога во развојот на туризмот во Пелагонискиот регион. Пештерата е лесно достапна, има локален пат до одреден дел на кој може да се направат мали интервенции, до каде може да се пристигне со возило или пешки, а за останатиот дел е поребно да се изгради планинска пешачка патека до самата пештера.

Пештерица се наоѓа кај Прилепското езеро. Изградена е со плиоцени глини и бигори. Има два отвори и вкупна должина од 35м. Нема пештерски украси.

Пештерата **Пешти** има вкупна должина на каналите од околу 200м. и длабочина од -30м. Се наоѓа на јужната страна на Дрен Планина, во близина на с. Гуѓаково. Вкупната должина на каналите изнесува околу 200м., со длабочина поголема од 30м. Пештерата се одликува со голема таваница и изобилство на украси, посебно во вториот- долниот дел.

Дуова Пештера се наоѓа на н.в.1670м., а вкупната должина на каналите е 81м. Пештерата се наоѓа на југо-источната страна на планината Козјак (1745м.), сместена од десната страна на скарстена суводолица, непосредно под врвот Козјак на надморска височина од 1670м. Формирана е во калцитски мермери. Се одликува со вкупна должина од 81м., а од украсите кои се во мал број, се издвојуваат сливовите во вид на топки.

Лековита пештера се наоѓа на источната страна на Сува Планина- огранок на Дрен Планина. Влезот е сместен во најдлабокиот дел на една асиметрична вртача на сртот на ридот, заскриен од дабова вегетација на надморска височина од 1150м. Вкупната должина на каналите изнесува 79м., со длабочина од -41м., што ја прави најдлабока од наведените пештери во околината на Прилеп. Лековита или Дренска Пештера како уште се нарекува, е пребогата со украси од најразличен вид и боја. Карактеристика на пештерата и дава сталагмитот Сфинга, која се наоѓа во средината на пештерата.

Пештерата **Каменолом** се наоѓа во близина на каменоломот на Г.П.Маврово, кај с.Тројаци. Нејзиниот отвор е вештачки пробиен за време на проширувањето на патот Плетвар-Градско. Карактеристично за пештерата е што скоро целиот објект е исполнет со пештерски корали. Вкупната должина изнесува околу 70м. и длабочина од -30м.

На територијата на општина Прилеп постои голема разновидност на вегетација и богатство на растителни видови, но истата не е доволно проучена. Природната вегетација во рамничарските делови е сосема сменета, а многу вегетациски типови неповратно се исчезнати. Сочувани се фрагменти од крајречната вегетација. Во планинските предели постои шареноликост на вегетацискиот покрив. Голем дел од овие простори се деградирани, но има и такви кои заслужуваат внимание. Се прават големи напори за нивна заштита. Животните заедници на фауната истражени се и познати преку групите на птици и цицачи. Загрозените птици и цицачи се јавуваат низ целата површина и нивната заштита е на ниво на држава.

На територијата на Прилеп постојат шест локалитети назначени како ловишта и тоа Крстец, Беловодица, Прилепец, Галичани, Дабница и Тројаци. Со нив стопанисува друштвото за одгледување, заштита и ловење- Мукоѕ од Прилеп, кое по пат на концесија го доби ова право од 2001 - 2010 год. Посебни проблеми во ловиштата нема. Редовно се води грижа за прехрана и биолошкиот развој на дивечот. Има постојана ловочуварска служба, како и времени по потреба за време на лов. Волкот како штетен дивеч застапен е во сите ловишта, а Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство доделува награди за отстрел на волкот.

3.2.4. Потенцијали за развој на туризмот во општина Прилеп

Градот под Марковите Кули, со својата местоположба во плодната пелагониска рамнина, богатите планини со шуми и руди, сообраќајните крстосници и умерено-континенталната клима, со производство на жито, афион, тутун и со наоѓалишта на првокласни мермери, антимон, арсен, рубини, лигнит и друго, отсекогаш имал големо значење за Република Македонија. Денес Прилеп е модерен административен, економски, општествено политички и културен центар, кој чекори кон европска иднина и располага со голем потенцијал за развој на туризам.

Богатото културно историско наследство, културните институции, природните убавини и големиот број на културни и спортски манифестациите го прават градот Прилеп атрактивна туристичка дестинација. Како резултат на зголемените напори на сите чинители за развој на туризмот во општината, во последните години е забележан зголемен интерес за туристите од земјата и странство.

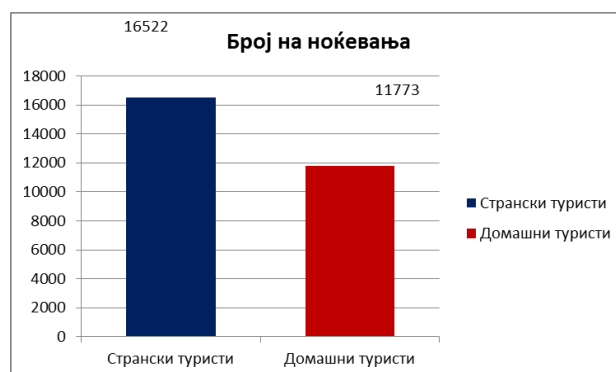
3.2.4.1 Број на туристи

Вкупниот број на туристи кои го посетиле градот во периодот јануари 2011 до јуни 2014, како и вкупниот број на ноќевања во истиот период согласно Државниот завод за статистика на Република Македонија е претставен во следните графици:

Графикон 5 Број на туристи

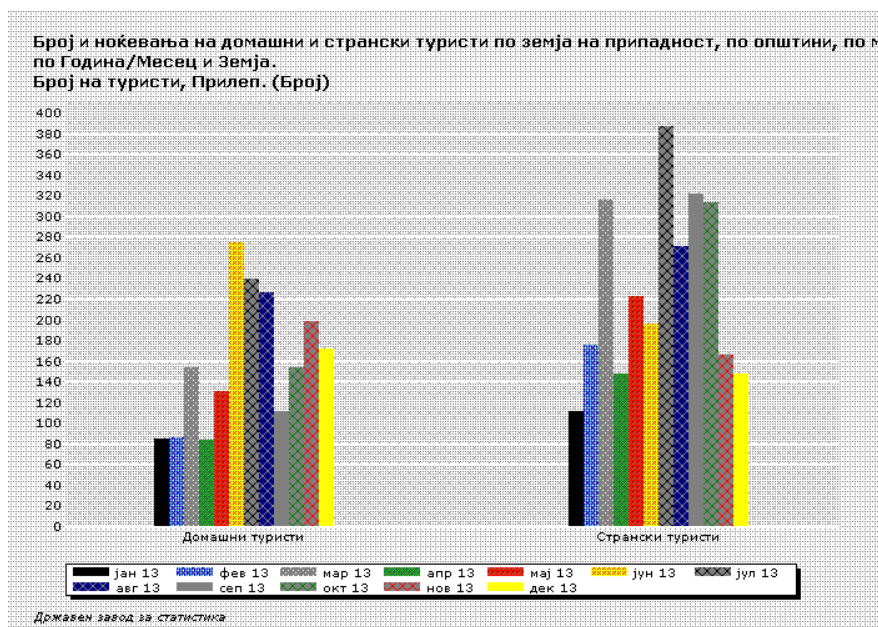
Графикон 6 Број на ноќевања на туристите

Согласно податоците, вкупниот број на туристи во горенаведениот период изнесува 15 185 од кои 42% отпаѓаат на домашни туристи, додека 58% се странски туристи. Бројот на ноќевања на домашни туристи изнесува 6 353, а бројот на ноќевања на странски туристи изнесува 8 832 или и во проценти, 42% отпаѓаат на ноќевањата на домашни туристи, а 58% на ноќевањата на странски туристи.

На следниот графикон е дадена распределбата на домашни и странски и домашни туристи по месеци за 2013 година. Од графиконот може да се забележи дека најголем број на домашни туристи има во месец јуни, додека најголемиот број на странски туристи е забележан во месец јули. Голем број домашни туристи има и во месец јули и август, а странските туристи се исто така во голем број и во месеците септември и октомври.

Графикон 7 Број на туристи по месеци

Извор: Државен завод за статистика, Статистичка база

Податоците за бројот на туристи по земја на потекло се дадени во следната табела:

Табела 8 Број на туристи во Прилеп по земја на потекло

Земја на потекло	Број на	Земја на потекло	Број на
Австрија	106	Франција	221
Албанија	222	Холандија	369
Белгија	152	Хрватска	199
Белорусија	4	Црна Гора	94
Босна и Херцеговина	168	Чешка	106
Бугарија	643	Швајцарија	66
Велика Британија	226	Шведска	130
Германија	477	Шпанија	53
Грција	955	Други европски земји	8
Данска	26	Јужна Африка	1
Естонија	3	Други африкански земји	11
Ирска	12	Канада	21
Исланд	2	С А Д	233
Италија	569	Други северно-американски земји	2
Кипар	4	Бразил	3
Косово	105	Други земји од Јужна и Средна Америка	8
Латвија	5	Израел	45
Литванија	34	Јапонија	25
Луксембург	1	Кина	53
Малта	5	Кореја, Република	16
Норвешка	19	Други азиски земји	49
Полска	156	Австралија	204
Португалија	15	Нов Зеланд	0
Романија	83	Други земји од Австралија и Океанија	0
Руска Федерација	324	Франција	221
Словачка	22	Холандија	369
Словенија	535	Хрватска	199
Србија	1551	Црна Гора	94
Турција	363	Чешка	106
Украина	33	Швајцарија	66
Унгарија	38	Шведска	130
Финска	30	Шпанија	53

Во однос на земјата на потекло, како што е наведено во графиконот во прилог, најголем број од туристите доаѓаат од Србија, Грција, Бугарија, Словенија, Италија и Холандија.

3.2.4.2 Угостителство и сместувачки капацитети

Земајќи ги во предвид фактите кои се однесуваат на туристичка инфраструктура која е во надлежност на општината, може да се потврди значителниот напредок кој во последниве години е направен во овој за туризмот клучен сектор.

Сместувачки капацитети

По однос на вкупните сместувачки капацитети, по број на легла Пелагонискиот регион со вкупен број на соби 3.322 и број на легла 10.001 завзема второ место во Република Македонија, веднаш по

Југозападниот регион. Бројната состојба на капацитетите за сместување по региони за 2013 година е претставена во следната табела:

Табела 9 Капацитетите за сместување по региони за 2013

Капацитети за сместување, по региони, по години		
Плански регион	2013	
	Број на соби	Број на легла
Република Македонија	26 887	70 297
Вардарски	690	1 819
Источен	620	1 826
Југозападен	16 050	41 411
Југоисточен	2 346	6 298
Пелагониски	3 322	10 001
Полошки	1 072	3 153
Североисточен	300	647
Скопски	2 487	5 142

Извор: Статистичка база на податоци, Статистика по региони

Согласно пописот на угостителство извршен во 2008 година, вкупниот број на капацитети за сместување во Прилеп изнесува 7, бројот на соби е 176, со 412 легла. Согласно Државниот завод за статистика на Република Македонија, вкупниот број на вработени кои ги опслужуваат овие капацитети е 84.

Табела 10 Капацитети за сместување, според Пописот на угостителството

	Број на угостителски објекти	Број на соби	Број на легла	Површина на објектите (м²)	Број на вработени
Прилеп	7	176	412	15 985	84

Угостителски капацитети

Идентификуваниот број на угостителски објекти во Прилеп според Пописот во угостителството од 2008 година изнесува 135. Детали за угостителските објекти во општина Прилеп се дадени во следната табела:

Табела 11 Капацитети во угостителството, по општини, според Пописот на угостителството, 2008

	Број на угостителски објекти	Број на седишта	Површина на објектите (м²)	Број на вработени
Прилеп	135	6 512	9 769	517

Туристички агенции и организации

Во групата клучни носители на туристичката понуда секако спаѓаат и туристичките агенции и организации. Во општината се регистрирани 15-тина туристички агенции, кои главно работат на out-going туризам. Во последно време се дава посебен акцент кон искористување на субвенциите на национално ниво за развивање на incoming туризам во градот.

3.2.5. SWOT анализа Туризам

SWOT анализата (анализата на силните и слабите страни, како и можностите и заканите) за развој на туризмот во Прилеп е претставена во следната табела:

Табела 12 SWOT анализата за туризам во општина Прилеп

Силни страни	Слаби страни
- Богато културно-историско наследство (цркви, манастири, археолошки локалитети, музеј на тутун), - Постоење на препознатливи манифестации и настани, туристички брендови (пиво фест, карневал, театарски фестивал, фестивал на народни инструменти и песни), - Одлични услови за развој на авантуристички туризам (параглајдеринг, болдеринг, мотокрос, џип тури, планински велосипедизам), - Застапеност на богатата македонска традиционална кујна	- Недостиг на соодветна инфраструктура, - Недоволен капацитет и квалитет на сместувачките капацитети, - Непостоење на одделение за туризам, - Недоволно застапен т.н. Incoming tourism, - Непостоење на кампови, - Неподготвена локална стратегија за развој на туризмот - Недоволна промоција, - Недоволно развиена свест кај луѓето за развој на туризмот
Можности	Закани
- Постоење на европските фондови, - Близина на гранични премини, - Потенцијал за развој планински туризам, - Потенцијал за развој на селски туризам, - Можност за воспоставување на сериозно партнерство со странски силни тур оператори	- Силна конкуренција, - Намалена куповна моќ

Силните страни на туризмот во општина Прилеп се атрактивното културно и историско наследство, многубројните културни манифестации кои имаат долгогодишно искуство, како и препознатливите туристички атракции. Од особено значење е и потенцијалот за развој на алтернативен туризам како и застапеноста на македонската традиционална кујна.

Слабите страни на туризмот во општина Прилеп се непостоење на одделение за туризам, непостоење на стратегија за развој на туризам, недостиг на соодветна инфраструктура, како и недоволен број на сместувачки и содржински капацитети. Исто така, како слаби страни се наведени и несоодветната местоположба од аспект на поврзаност, непостоењето на кампови, недоволната промоција и ниската свест на луѓето за развој на туризам.

Една од значајните *можности* е достапноста на европските фондови чии средства можат да се искористат за различни активности кои би биле во прилог на развојот на туризмот во општината. Близината на гранични премини, постоењето на потенцијал и услови за развој на планински и селски туризам - форми на туризам кои се доста атрактивни на светско ниво, се исто така значајни можности кои одат во прилог на развојот на туризмот.

Главните идентификувани *закани* за развојот на туризмот во општина Прилеп се силната конкуренција како и намалената куповна моќ кај населението како резултат на неодамнешната финансиска криза.

3.2.6. Анализа на засегнати страни во областа Туризам

Анализа на засегнатите страни се состои од идентификување на внатрешните и надворешните засегнати страни и корисници на услуги и утврдување на нивните потреби. Оваа анализа има за цел да ги утврди постапките на комуникација со внатрешните и надворешните засегнати страни, да се утврдат проблемите и потребите за да можат тие прашања да се обработат и да се пронајде решение преку соодветни мерки.

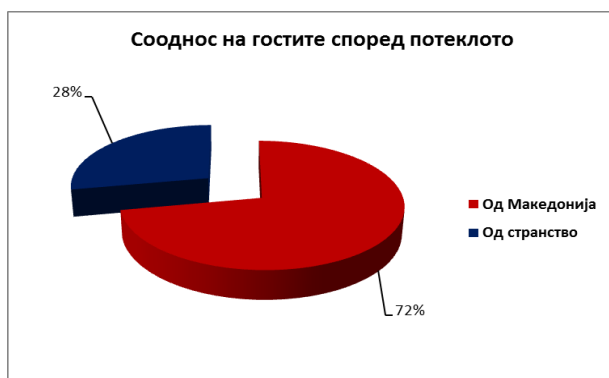
Табела 13 Анализа на засегнати страни во туризмот во Општина Прилеп

ГРУПИ НА ИНТЕРЕС	КОЈ Е НИВНИОТ ИНТЕРЕС	КАПАЦИТЕТ/МОТИВАЦИЈА	РЕЛАЦИИ СО ДРУГИ ГРУПИ (++)/(-)	ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ПЛАНИРАНИОТ ПРОЕКТ
Сместувачки капацитети	-Зголемен број на ноќевања	Скромен капацитет Средна мотивација	Агенции ++ Општина + Туристи ++	Корисници и партнери
Угостителски објекти	-Зголемен број на гости и поголема потрошувачка	Солиден капацитет Добра мотивација	Агенции ++ Општина + Туристи ++	Корисници и партнери
Музеи	-Зголемување на посетеноста и промоција	Солиден капацитет Добра мотивација	Агенции ++ Општина + Туристи ++	Корисници и партнери
Локална самоуправа	-Зголемен број на посетители -Зголемена промоција на општината -Зголемен локален економски развој	Солиден капацитет Добра мотивација	Агенции ++ Бизнис сектор ++ Туристи ++ НВО ++	Имплементатор, Корисници и партнери
Бизнис сектор (занаетчии)	-Зголемена потрошувачка на извори и услуги	Добар капацитет Средна мотивација	Општина + Туристи +	Корисници
Туристички агенции	-Привлекување туристи	Среден капацитет Средна мотивација	Општина + Туристи + Музеи + Хотели + Превозници -	Корисници и партнери
Здруженија, НВО	-Организирање на сите настани и манифестации на професионално ниво -Зголемена посветеност	Добар капацитет Добра мотивација	Општина ++ Агенции ++ Сместувачки капацитети ++	Корисници и партнери
Локално население	-Зголемен број на туристи -Поголем профит	Слаб капацитет слаба мотивација	Општина - агенции -	Корисници и партнери
Превозници	-Зголемен број на патници	Слаб капацитет добра мотивација	Општина ++ агенции ++	Корисници

3.2.7. Резултати од истражувањето за туризам

Во текот на изработката на Стратегијата, со цел да се добие мислење од поголем број на активни субјекти од областа на бизнисот, беше спроведена анкета за моменталната состојба, проблемите, потребите на активните деловни субјекти од областа на туризмот: сместувачките капацитети, угостителските објекти и туристичките агенции во Општина Прилеп. Покрај тоа беше анализиран и видот на поддршка потребна за подобро и поефикасно функционирање на деловните субјекти во областа на туризмот. По електронски пат и директни интервјуа во истражувањето беа вклучени 85 деловни субјекти. Добиените и анализирани одговори се од 38 деловни субјекти активно во областа туризам во градот.

Графикон 8 Структура на гости во сместувачки капацитети

Во анализата за структурата на гостите во угостителските објекти беше наведено дека поголем процент 72% се гости од Република Македонија, додека останатите 28% се гости од други држави. Во однос на целта на посетата на локалите и сместувачките капацитети, сличен е соодносот на приватни и деловни посети, за сметка на приватните аранжмани.

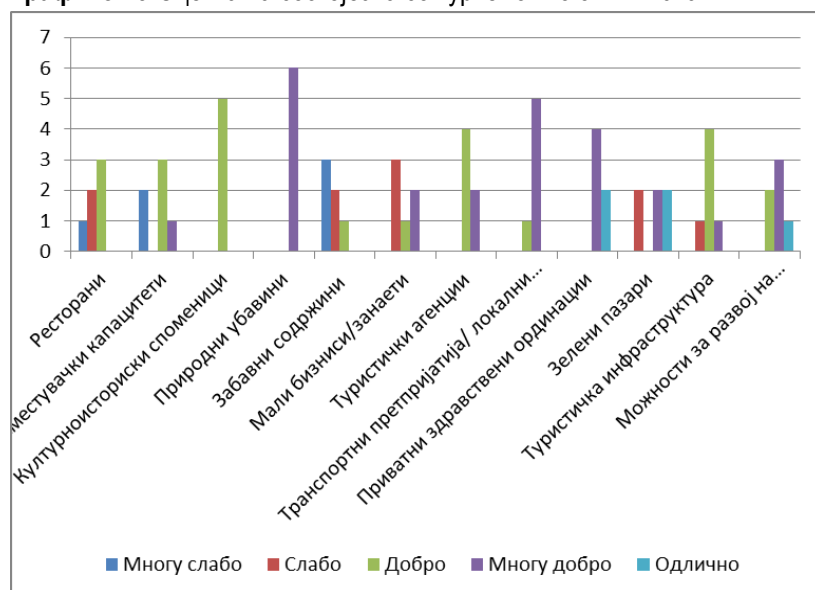
Во однос на посетеноста на сместувачките капацитети, од анализата може да се заклучи дека најголем број на посетители има во текот на летните месеци, особено јули, август и септември, по што следуваат октомври,

јуни и ноември месец. Посетеноста во останатите месеци е на пониско ниво. Особено треба да се обрне внимание на развојот на зимскиот туризам и привлекување на туристите во текот на зимата.

Наведените *предности од дел од угостителските капацитети* во однос на конкуренцијата се одличната местоположба, хигиена, 24 часовно работно време, централна климатизација, ексклузивност и професионалност во работењето. *Предноста на анкетираните сместувачки капацитети* е пониската цена на дел од пијалоците во однос на конкуренцијата, добрата локација и живите свирки.

Најголеми проблеми со кои се соочуваат и угостителските и сместувачките капацитети во општината се нискиот стандард на населението, недоволно финансиски средства за промоција и недоволен пристап до информации на локално ниво.

Графикон 9 Оценка на состојбата со туризмот во општината

Со оценки од 1 до 5 беше оценета моменталната состојба со туризмот во општината од сите анализирани субјекти: сместувачки капацитети и угостителски објекти. Согласно резултатите од анализата за условите за развој на туризмот во општината, како најголем проблем за испитаниците беше состојбата со малите бизниси и занаети.

Природните убавини, локалните превозници и приватните здравствени

ординации беа оценети со највисока оценка – многу добри, додека другите услови културно историските споменици, зелените пазари, туристичката инфраструктура, забавните содржини и туристичките агенции беа оценети со оценка добро.

Главната препорака од деловните субјекти беше подобрена комуникација со општинската власт со цел навремено информирање за актуелни теми и можности за финансирање и развој. Потребната поддршка за развивање на бизнисите на сместувачките капацитети наведена од испитаниците е во подготовка на заеднички бесплатен рекламен материјал за промоција на градот и реонот. Општината беше посочена и како важен чинител за подигање на јавната свест на локалното население за предностите од развојот на туризмот во градот и околината. Сите овие аспекти беа земени во предвид во изработката на Стратешкиот план и потребната поддршка е планирана да се воведо во периодот 2014-2020 година.

3.3. ЗЕМЈОДЕЛСТВО

3.3.1. Состојба во Општина Прилеп

Голем дел од приходите на населението во Општина Прилеп се остваруваат од земјоделството, при што најзастапено е производството на тутун, житните и градинарските култури. Со релативно голема застапеност се издвојува и сточарството.

Табела бр 14 Вкупна површина на земјиште во Општина Прилеп и број на делови на земјиштето

	Број на индивидуални земјоделски стопанства	Вкупна расположива површина на земјиштето	Вкупно користено земјоделско земјиште	Сопствено користено земјоделско земјиште	Користено земјоделско земјиште земено на користење од други	Користено земјоделско земјиште дадено на користење од други	Број на одвоени делови на користено земјиште
Прилеп	7482	9928	8727	6077	2756	106	14879

Општина Прилеп е најпознатата во Република Македонија и пошироко по тутунопроизводството кое има најголемо учество во вкупното земјоделско производство. Производството на тутун се должи на долгогодишна традиција во реонот на Прилеп, како и поволните почвени и климатски услови. Подолго време ова производство претставува единствен извор на егзистенција за поголем дел од населението на Општина Прилеп. Голем придонес за развојот на оваа индустриска култура има Институтот за тутун (основан во 1924 година) кој е единствено овластен за обезбедување на тутунско семе. Креирани се 18 сорти за одделни тутунски региони за потребите на тутунската индустрија. Од особено значење за Општината е и Тутунскиот Комбинат, кој во минатото беше гигант на тутунската индустрија. Со новите инвестиции во овој комбинат, се очекува и негова подобра функционалност, бидејќи станува збор за капацитет кој создава голем доход и е носител на голем број работни места. Во иднина активностите во овој сектор би требало да се насочат кон интензивирање на земјоделското производство и стимулирање на зголемување на површината која ја обработуваат земјоделските производители.

3.3.2. Растително производство

Покрај тутунот кој се одледува на 2.705 ха, други позастапени растителни култури се пченицата и јачменот од житните култури, потоа луцерката од фуражните растенија на 343ха, а од градинарските растенија најзастапена е пиперката на 306ха, по што следува бостанот на вкупна површина од 197 ха.

Табела 15 Растително производство во Општина Прилеп во 2013, освен овоштарство

Прилеп	Површина-хектари		Производство	
	засеана	ожнеана	вкупно во тони	кг по хектар
Граор - сено	25	25	58	2 318
Добиточен грашок - сено	20	20	60	3 017
Пченица	2 476	2 476	7 178	2 899
'Рж	18	18	40	2 225
Јачмен	1 367	1 367	3 798	2 778
Овес	5	5	10	1 960
Тутун производство на сув лист	2 705	2 705	3 399	1 257

Компир	188	188	2 697	14 346
Кромид	60	60	912	15 199
Лук	16	16	121	7 584
Грав	53	53	56	1 054
Грашок	9	9	23	2 522
Зелка	59	59	967	16 386
Домат	63	63	803	12 750
Пиперки	306	306	4 668	15 254
Краставици	14	14	199	14 179
Бостан	198	198	4 897	24 732
Грав меѓупосев		10	13	1 250
Зелка меѓупосев		19	342	18 000
Луцерка, површина, производство и принос по хектар за чист посев	343	343	1 688	4 921
Крмна пченка Зелена маса	22	22	394	17 909
Ливади		1 953	5 006	2 563
Пасишта		55 706	45 385	815

Од табелата во прилог може да се види дека 1.953ха се под ливади, додека 55.706ха се пасишта. Согласно пописот за земјоделство, вкупниот број на домаќинства во општината кои вршат наводнување е 5.794, на вкупно 2198.98ха.

Табела 16 Овоштарство во Општина Прилеп во 2013

Прилеп	Број на стебла		Производство	
	вкупно	родни	вкупно во тони	кг по стебло
Цреши	1 845	1 758	31	17
Вишни	2 665	2 630	33	12
Кајсии	9 490	9 280	113	12
Дуњи	718	681	11	16
Јаболка	26 400	25 553	422	17
Круши	26 440	26 136	417	16
Сливи	38 035	36 176	973	27
Праски	7 955	7 493	92	12
Ореви	5 625	5 208	291	56
Бадеми	455	425	6	15
Лозја	1 892	1 892	4 552	2

Согласно податоците од Државниот завод за статистика најзастапени овошни култури во општината се сливите со 38.035 стебла, по што следуваат крушите со 26.440 стебла и јаболката со застапеност на 26.400 стебла. Лозјата се одгледуваат на 365 ха, додека производството на вино во општината во 2013 година е 1.811.000 литри.

3.3.3. Сточарско производство

Најразвиена гранка од сточарското производство во Пелагонискиот регион е говедарството, особено одгледувањето на молзни крави. Покрај говедарството, значајна гранка е и овчарството, по што следува одгледувањето на живина и свињарството. Податоците за бројната состојба со добитокот во Пелагонискиот регион во 2013, согласно Државниот завод за статистика се претставени во табелата бр:19

Табела 17 Вкупен број на добиток, живина и пчелни семејства во Пелагониски регион во 2013

	Коњи	Говеда	Свињи	Овци	Кози	Живина	Пчелни семејства
Пелагониски регион	3 082	56 988	8 246	133 788	2 006	312 466	974

Согласно податоците од Државниот завод за статистика и пописот за земјоделство, вкупниот број на говеда во Прилеп е 7.661 грло од кои 3.800 се молзни крави, останатите се јуници, стелни јуници, телиња и волови.

Табела 18 Вкупен број на грла добиток во Општина Прилеп согласно пописот за земјоделство во 2007 година

	Коњи	Говеда	Овци	Кози	Свињи	Живина	Зајаци	Пчелни семејства
Прилеп	752	7,661	41,787	28,352	6,055	38,584	459	4,240

Втора карактеристична категорија добиток за Прилеп е овчарското производство. Според податоците од пописот, вкупниот број на овци во 2103 година изнесува 41.787 грла, од кои 28.352 се женски грла за приплод.

3.3.4. Климатски карактеристики

Република Македонија, а воедно и општина Прилеп како нејзин дел, припаѓа на умерено-континенталната клима. Општина Прилеп и околината се наоѓаат на надморска висина од 550-700 метри, а Прилепското поле го ограничуваат високи планини (1500м) кои условуваат умерено-континентална клима.

Средната годишна минимална температура според мерниот пункт во Прилеп изнесува 6,1° додека пак апсолутната максимална температура изнесува до 39,4°. Овие температури се повисоки од апсолутните максимални температури во Струга, Ресен, Охрид и Битола.

Мразниот период варира од максимално 180 дена до минимално 136 дена, што е резултат на климатските движења во Пелагониската Котлина. Прилеп со неговите значајни туристички локалитети има 203 денови со снег, додека Крушево 359. Малото количество на врнежи во текот на годината (500-600 мм) е услов за појава на послаби извори на вода.

За развојот на земјоделството големо значење имаат температурните крајности, пролетниот и есенскиот минимум. Апсолутниот минимум на температура во 1971 година изнесувал 0°C, а тоа е знак дека растенијата мора да се заштитуваат од замрзнување. Но и покрај тоа, минималните температури не се изразито ниски, па затоа е можно да се одгледуваат повеќе видови на култури. Од средномесечниот максимум, кој се јавува во месеците јули и август (околу 33,5°C) може да се заклучи дека во летото се јавуваат високи температури.

Вкупната сума на топлина во текот на годината за градот и околината изнесува околу 4124°C, а во текот на вегетативниот период на растенијата (од април до септември) е 3346°C. Просечната количина на врнежите се движи околу 500-600 мм. Максимумот на врнежи е во пролет и есен. Максимумот на врнежи е во април и изнесува 78,9мм и октомври со 45,5мм. Летниот минимум се јавува во месец јули и изнесува 18,9мм. Просечниот воден талог за време на вегетациониот период на растенијата (од мај до септември) изнесува 181,3мм. Ваквиот просек е идеален за одгледување на некои култури, посебно за тутунот, додека за другите видови на растенија на кои им е потребна поголема количина на влага потребно е истите да се наводнуваат.

Ветровите како еколошки фактор заземаат посебно место во земјоделското производство. Од нив зависи испарувањето на почвата. Тие ја проветруваат почвата и ги разменуваат гасовите. Прилеп и околината во текот на годината имаат најчести ветрови од североисточен правец. Североисточниот ветар дува со максимална брзина 22,5 м/сек и со средна годишна честина од 303% во однос на ветровите од сите правци. Југоисточниот ветар дува со просечна брзина од 3,8 м/сек, а честината му изнесува 136%. Западниот ветар има честина од 92%, а северниот 81%. Најмала честина има југоисточниот ветар - 16%.

Табела 19 Температура на воздухот во Општина Прилеп⁶

Температура на воздухот во °C, во 2011 година												
Прилеп	Јануари	Февруари	Март	Април	Мај	Јуни	Јули	Август	Септември	Октомври	Ноември	Декември
2006-2010 (просечна)	1.32	2.86	6.94	11.94	16.62	20.46	23.08	23.24	17.16	11.94	7.40	2.62
2011 (средна)	0.60	3.20	6.40	10.80	14.70	19.50	23.00	23.10	20.70	10.00	4.40	2.20
2011 (максимална)	4.20	8.30	11.50	16.30	20.60	25.70	30.30	30.40	27.70	16.20	10.40	6.80
2011 (минимална)	-2.30	-0.90	2.10	5.50	9.20	13.40	15.40	15.60	14.00	5.20	-0.40	-1.60

Пролетните и есенските месеци се со пријатни температури на воздухот, но истите можат да добијат специфики и на продолжена зима или на продолжено лето..

Табела 20 Врнежи во Општина Прилеп по месеци⁷

Врнежи во мм, 2011 година													
Прилеп	Вкупно годишни врнежи	Јануари	Февруари	Март	Април	Мај	Јуни	Јули	Август	Септември	Октомври	Ноември	Декември
2006-2010 (просечни)	576.100	40.180	30.700	48.620	44.660	51.720	53.160	25.460	41.200	41.240	83.380	57.860	57.920
2011	399.700	26.600	22.900	25.800	19.600	55.000	37.500	9.900	92.700	50.300	39.200	4.700	15.500

Според тоа, просечното годишно количество на врнежи во периодот 2006-2010 изнесува 576мм, со вредности кои се движат од 338мм до 879мм, што претставува разлика која е близу до просечното количество.

Во табела 23 се дадени метеоролошките вредности за Општина Прилеп во 2012 година.

Табела 21 Метеоролошките вредности за Општина Прилеп во 2012 година

Година:	Месечен минимум температура (°C)	Месечен максимум температура (°C)	Месечна просечна температура (°C)	Месечен просек врнежи (mm)	Месечен просек влажност (RH%)	Вкупно сончеви денови (часови)	Просечен број на денови под мраз	Просечна брзина на ветер(m/s)
Јануари	-7.5	0.9	-3.6	46.2	80	125.5	31	1.3
Февруари	-5.5	2.2	0.2	58.1	83	83.8	26	1.7
Март	1.5	13.1	6.9	33.1	64	214.0	8	2.4
Април	6.1	17.4	11.5	46.6	60	193.3	1	2.7
Мај	9.8	21.3	15.5	105.1	63	211.0		1.6
Јуни	14.7	28.9	22.3	11.4	48	369.5		1.6
Јули	17.6	32.9	25.5	12.3	42	376.1		2.2
Август	16.4	31.7	23.9	28.5	41	324.4		2.0
Септември	12.9	27.2	19.5	29.4	54	250.5		1.7
Октомври	8.7	21.6	14.6	77.1	65	216.2		1.5

⁶ Извор: Државен Завод за статистика на Република Македонија

⁷ Извор: Државен Завод за статистика на Република Македонија

Ноември	5.4	13.8	9.0	50.8	80	95.0	2	1.3
Декември	-3.0	4.7	0.4	65.6	81	83.4	21	1.6

3.3.5. SWOT анализа Земјоделство

SWOT анализата (анализата на силните и слабите страни, како и можностите и заканите) на Општина Прилеп во делот на Земјоделството е претставена во табела 23.

Табела 22 SWOT анализата за развој на земјоделството во Општина Прилеп

Силни страни	Слаби страни
- Високо квалитетна обработлива почва - Еколошки чиста околина (Мариово) - Системи за наводнување на дел од површините - Системи за одводнување - Пречистителна станица - Висококвалитетни пасишта - Едуциран стручен кадар - Висококвалитетно сточарско производство	- Расцепкани земјишни парцели - Мали земјоделски стопанства - Недоволна искористеност на водните ресурси - Застарена механизација - Недоволно развиена инфраструктура (пасишта, поила, канали) - Низок степен на едукација на земјоделците
Можности	Закани
- Нови акумулации - Окрупнување на земјоделското земјиште - Зголемување на сточен фонд - Пошумување - Формирање на земјоделски задруги - Воспоставување на приватни советодавни служби - Искористување на ИПАРД фондовите за развој на земјоделството во општината	- Иселување на земјоделците - Намалувањето на производството на тутун - Временски непогоди - Неповолна старосна структура - Неповолна законска регулатива

Силни страни во земјоделството во Општина Прилеп се високо квалитетните обработливи површини, расположливиот систем за наводнување и одводнување на дел од обработливите површини, висококвалитетните пасишта кои претставуваат одличен предуслов за развој на постоечкото сточарско производство, еколошките површини во Мариово, како и едуцираниот стручен кадар кој може да биде движечка сила на развојот на земјоделското производство во општината.

Главните идентификувани слаби страни во областа на земјоделското производство се расцепканите земјишни парцели и малите земјоделски стопанства, недоволната искористеност на водените ресурси, недоволно развиената инфраструктура во руралните средини, амортизираната земјоделска механизација и нискиот степен на образование на земјоделските производители.

Можностите кои се случуваат во околината и може да се искористат за подобрување на состојбата во земјоделството се изградба на нови акумулации, окрупнување на земјоделските површини, пошумување на дел од површините, формирање на земјоделски задруги, искористување на ИПАРД фондовите за забрзан развој на земјоделството и руралниот развој во општината и воспоставувањето на приватни советодавни служби.

Заканите кои може да влијаат негативно на развојот на земјоделството се зголемениот број на иселувања, неповолната старосна структура, промени на законската регулатива, намалување на производството на тутун, како и појавата на временски непогоди.

3.3.6. Анализа на засегнати страни во земјоделството

Анализа на засегнатите страни се состои од идентификување на внатрешните и надворешните засегнати страни и корисници на услуги и утврдување на нивните потреби.

Табела 23 Анализа на засегнати страни во земјоделството

ГРУПИ НА ИНТЕРЕС	КОЈ Е НИВНИОТ ИНТЕРЕС	КАПАЦИТЕТ/МОТИВАЦИЈА	РЕЛАЦИИ СО ДРУГИ ГРУПИ (++/-)	ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ПЛАНИРАНИОТ ПРОЕКТ
Земјоделци	-Подобри услови за работа и профит	Ограничен капацитет Добра мотивација	АПРЗ +- Земјоделски здруженија ++ АФПЗРР -- МЗШВ +- Општина ++	Корисници на услугите
Земјоделски здруженија	-Подобри услови за работа и профит	Добар капацитет и мотивација	АПРЗ ++ МЗШВ +- Општина ++	Корисници на услугите Партнери во имплементација
АПРЗ	-Поефикасна имплементација на стратегијата	Одличен капацитет и мотивација	МЗШВ +- земјоделци ++ АФПЗРР -- Општина ++ ФФРМ ++	Партнери во имплементација
ЦРППР	-Спроведување на стратегијата и програмите за работа	Одличен капацитет и мотивација	ЕЛС ++ АПРЗ ++ Земјоделски здруженија ++ земјоделци ++ ФФРМ ++	Партнери во имплементација Корисници на услугите Поддржувачи на дел од активностите
ЕЛС	-Економски развој	Среден капацитет и одлична мотивација	АПРЗ ++ Земјоделци ++ МЗШВ ++ АФПЗРР ++ ФФРМ +-	Креатор и имплементатор на политиките
Пасишта	-Подобрување на условите на пасиштата	Одличен капацитет и мотивација	МЗШВ ++ земјоделци ++ Апрз ++ сточари ++	Партнери во имплементација
ФФРМ	-Подобри услови за работа	Добар капацитет и одлична мотивација	МЗШВ +- Земјоделци ++ АПРЗ ++ АФПЗРР -- ЦРППР ++	Партнери во имплементација Корисници на услугите
МЗШВ	-Подобри услови за работа	Слаб капацитет и средна мотивација	АПРЗ +- Земјоделство +- АФПЗРР +-	Партнери во имплементација

3.3.7. Анализа од истражувањето за земјоделство во Општина Прилеп

Со цел да се утврди реалната состојба во земјоделството во Општина Прилеп, да се лоцираат проблемите и да се предложат можни решенија за подобрување на состојбата, беше организирана фокус група на која учествуваа земјоделци, претставници од подрачната единица на МЗШВ, претставници од АПРЗ Прилеп и ЈП Прилепско Поле.

На прашањето: *Како би ја оцениле состојбата во земјоделството во последните пет години?* Најголем дел од учесниците одговорија дека генералната состојба во Македонија би ја оцениле како *подобра*, по што следува одговорот дека состојбата во земјоделството во градот и во сопственото земјоделско е подобра, а мал дел од учесниците ја оценија *состојбата на исто ниво*.

Вториот дел на прашањата се однесуваше на *достапноста на Националните програми за поддршка во земјоделството*. Во однос на Националната програма за финансиска поддршка во земјоделството, 80% од учесниците се изјаснија дека е едноставна. Програмата за финансиска поддршка во руралниот развој од 75% од учесниците беше оценета како малку комплицирана, но сепак достапна до земјоделците. Во однос на достапноста на ИПАРД програмата 90% од учесниците наведоа дека е многу комплицирана и речиси недостапна до просечните земјоделци. Во однос на *прилагоденоста на програмите за поддршка кон потребите на земјоделците*, 80% од учесниците се изјаснија дека програмите се делумно прилагодени кон потребите на земјоделците. Што се однесува до процесот на аплицирање, беше наведено дека *состојбата е значително подобрена последната година и дека најголеми проблеми со кои се соочуваат се невопоставената соработка помеѓу институциите и неажурираните податоци со кои располагаат институциите*.

На прашањето: *Со кои проблеми се соочувате при работењето во Вашето стопанство?* како најголем проблем беше наведен несигурниот пласман на производите, по што следат проблеми со обезбедување на квалитетни сировини и репроматеријали, недостиг на финансиски средства, проблеми со сопственост на обработливи површини, недоволно обработливи површини, недоволен пристап до информации и недоволен број на консултанти и советници. Како проблем беше потенцирана и мерката за самовработување од АВРМ, според која вработувањето во земјоделството не е прифатливо. *Непокриеноста со систем за наводнување на целата територија беше наведена како дополнителен проблем*. Согласно учесниците проблем претставува и недоволната координација помеѓу институциите, особено помеѓу МЗШВ и Катастар.

Проблеми во земјоделството

- Несигурниот пласман на производите
- Обезбедување на квалитетни сировини
- Недостиг на финансиски средства,
- Проблеми со сопственост на обработливи површини,
- Недоволно обработливи површини,
- Недоволен пристап до информации
- Недоволен број на консултанти и советници

Наредниот дел од прашањата беше поврзан со образованието и кариерниот развој. Усогласеноста на образовните профили со потребите на пазарот на труд беше наведена како делумно прилагодена, со недоволно учество на практична настава. Најголем интерес за обука имаше за воведување на нови технологии на производство и сметководство на фарма. Најповолно времетраење на обуките беше еден до два дена 60% од учесниците, додека останатите учесници предложија неколку часовни обуки имајќи ги

во предвид обврските на земјоделците на нивните земјоделски стопанства и неможноста за замена додека отсутствуваат од обуките.

Во однос на прашањето *Каков вид на поддршка ви е потребен од Општина Прилеп за подобро функционирање на земјоделското стопанство?* беа дадени неколку препораки: лоцирање на сите институции кои се поврзани со земјоделство на едно место со цел да се олесни комуникацијата со земјоделците, организирање на обуки и информативни сесии на различни теми од интерес на земјоделците и поддршка на инвестиции во формирање на откупен центар на локално ниво, кој во голема мера би ги решил проблемите со плансман на земјоделските производи од прилепскиот регион.

3.4. ИНФРАСТРУКТУРА

3.4.1. Патна мрежа

Прилеп преку магистралниот пат А1 - делница Градско-Прилеп е поврзан со автопатот Куманово - Гевгелија, што всушност е врска како со главниот град така и со сите останати општини од средниот и источниот дел од републиката. Кон Битола, а со тоа воедно и кон граничниот премин Меџитлија и Република Грција, како и врска со Преспанско - Охридскиот регион е магистралниот пат А3, додека со западниот дел од републиката Прилеп е поврзан со регионалните патишта Р1303 кон Кичево и Р1306 кон Крушево.

Патната мрежа во Општина Прилеп се состои од општински патишта и улици. Општинските патишта се оние кои го поврзуваат градот со населените места, кои го поврзуваат градот со државните патишта или вршат поврзување со туристички, спортско-рекреативни центри и културно историски локалитети од локално значење. Во општина Прилеп како општински патишта се категоризирани четириесет и четири (44) патни правци со вкупна должина на општинска патна мрежа од 220 км.

Градот Прилеп има улична мрежа со должина од 170км, додека уличната мрежа во населените рурални средини е со должина поголема од 100 км. Од вкупната должина на улиците во градот, од 170 км со современ асфалтен коловоз се 85%, додека останатите 15% дел се тампонирани и дел со земјан коловоз.

Табела 24 Патна мрежа во Општина Прилеп во 2014 година

	Патна мрежа во општина Прилеп				
	Општински патишта	Улици во Прилеп	Асфалтирани улици во градот	Улици во населените места	Вкупно
км	220	170	145	110	500

Прилеп е поврзан со железница на југ со градот Битола, на север со Велес и Скопје, а преку нив со соседните држави.

Општина Прилеп освен со железничка линија е поврзана и со автобуски линии (од меѓуградската автобуска станица) со Битола, Велес – Скопје, Кавадарци, Македонски Брод и Кичево, Крушево и др. До околните населени места има организиран редовен автобуски или железнички сообраќај. Општината авионски е поврзана преку меѓународните аеродроми во Скопје и Охрид. Во градот има организиран такси и автобуски превоз.

Во однос на постојната мрежа на сообраќајници, во наредниот период ќе се подобрат врските на одредени делови од градот преку изградба на мостови за пешаци и мостови за моторен сообраќај, со што ќе се намали оптоварувањето и сообраќајниот метеж на неколкуте постојни мостови и сообраќајници, преку кои се одвива целокупниот сообраќај во градот. Со ова ќе се постигне растеретување, и поефикасно искористување на постојната сообраќајна мрежа.

Во однос на пешачкиот сообраќај со изградбата на пешачките мостови ќе се постигне побезбедно одвивање на пешачкиот и велосипедскиот сообраќај, бидејќи истите се предвидува да бидат пренасочени

на места кои не се оптеретени со моторен сообраќај што ќе придонесе за одвојување на сообраќајот на моторни возила од пешачкиот и велосипедскиот сообраќај.

Градот Прилеп има традиција на користење на велосипед како превозно средство, но оваа карактеристика треба да се унапреди со подобрување на расположивиот број на велосипедски патеки, како и подобрување на постојните велосипедски патеки и планирање на нови. Ова е и во согласност со заложбите за Одржив сообраќаен систем, од причина што за едно патување извршено со велосипед, потребни се неколкукратно помал површини, во однос на истото патување извршено со моторно возило. Со ова ќе се постигне поефикасно искористување на урбаниот простор во градот и подобрување на квалитетот на живеење на граѓаните.

На тој начин ќе се овозможи градот Прилеп да биде еден од водечките градови во Република Македонија, кои ја следат стратегијата за воспоставување на Ефикасен и Одржив Сообраќаен систем, чиста животна средина и здраво работоспособно население.

3.4.2. Електрична мрежа

Градот и населените места се снабдени со електрична енергија. Градот троши околу 70% од вкупната електрична енергија, а остатокот од 30% го трошат населените места. Низ општина Прилеп поминуваат 110 kV, 35 kV и 10 kV далекуводи.

Снабдувањето на градот и населените места од општина Прилеп се врши со следните главни трафостаници:

- ТС Прилеп 2 110/35/10 kV со инсталирана снага од 80 MVA.
- ТС Прилеп 3 110/10 kV со инсталирана снага од 40 MVA.
- ТС Прилеп 1 35/10 kV со инсталирана снага од 16 MVA.
- ТС Централна 35/10 KV со инсталирана снага од 20 MVA.

Снабдувањето на градот и населените места со електричната енергија се врши од сите горенаведени трафостаници. Најголем дел од градот се снабдува од ТС 110/35/10 kV Прилеп 2 и ТС 110/10/10 kV Прилеп 3. ТС 35/10 kV Централна се напојува со 35 kV кабелски водови од ТС 110/35/10 kV Прилеп 1 и Прилеп 2. Дистрибуирањето на електричната енергија низ градот се врши преку ТС 10/0,4 kV кои се напојуваат со 10 kV водови, од кои во градот 90% се поставени кабловски, додека остатокот од 10% се воздушно поставени мрежи.

Од ТС 110/35/10 kV Прилеп 1 се снабдуваат со електрична енергија и околните општини: Кривогаштани, Тополчани, Витолиште и дел од населените места од општина Могила и општина Новаци, додека пак од ТС 110/35/10 kV Прилеп 2 има капацитет за снабдување со електрична енергија Долнени, Крушево и Кривогаштани.

3.4.3. ЈКП „Водовод и Канализација“ Прилеп

ЈКП „Водовод и Канализација“ Прилеп е основано заради вршење на дејност од комуналната област од јавен интерес, а тоа е водоснадување на населението и одведување на отпадните води. Основач и сопственик на ЈКП „Водовод и Канализација“ Прилеп е Советот на Општина Прилеп. Претпријатието е основано со издвојување на РЕ „Водовод и Канализација“ од составот на ЈКП „Комуналец“ Прилеп.

Главни активности на ЈКП „Водовод и Канализација“ Прилеп

- Собирање, пречистување и дистрибуција на вода за пиење и прехранбена вода;
- Снабдување со вода за пиење се подразбира зафаќање, обработка и дистрибуција на вода до мерниот инструмент на корисникот;
- Собирање, одвод и третман на отпадните води;
- Одвод и пречистување на отпадни води се подразбира прифаќање на отпадните води од куќниот приклучок на дворната канализациона мрежа, одвод со улична канализациона мрежа, третман и испуштање во реципиентот и
- Одвод и испуштање на атмосферски води, опфаќа прифаќање на атмосферските води од урбаните површини, одвод на атмосферските води со канализациона мрежа и нивно испуштање во реципиентот.

Зафаќањето на вода и нејзиното внесување во системот се реализира преку четири изворишта:

- Регионален водовод „Студенчица“ со капацитет до 650 l/s;
- Градски извори со нивните издашности:
 - Леково 10-20 l/s
 - Пештерица 10-20 l/s
 - Душници 10-15 l/s
 - Пашоски ливади 10-30 l/s
- Градски бунари:
 - Бунарско подрачје Кошарка 60 l/s
 - Бунарско подрачје Кишојца - Орушица 110 l/s
 - Бунарско построение Бегова ливада 80 – 100 l/s
- Филтерна станица Варош со капацитет од 60 l/s.

Обезбеденоста на водоснабдувањето по време и количина е 90% од РВ „Студенчица“, а 10% од локалните извори во периодите со нормално водоснабдување. Бунарските системи и филтерната станица Варош, имаат карактер на интервентни количини на вода, во оние периоди кога издашноста на РВ „Студенчица“ не е доволна за нормално водоснабдување на сите општини.

Системот работи со три резервоари: Резервоар Варош со $V = 8040 \text{ m}^3$ и кота на дно 718 м.н.в., резервоар Топташ со $V = 2800 \text{ m}^3$ и кота на дно 710 м.н.в. за ниска зона и резервоар Варош со $V = 225 \text{ m}^3$ и кота на дно 738,4 м.н.в. за висока зона. ЈКП „Водовод и Канализација“ располага со уште еден резервоар за ниска зона со запремина од 1300 m^3 и кота на прелив 697 м.н.в. кој во моментот не се користи, но е конзервиран и е во добра кондиција. Во однос на надморската висина на која се наоѓаат објектите, градот е поделен на две висински зони, висока и ниска, а границата меѓу нив е кота 670 м.н.в.

Водоводната мрежа има приближна должина од 170 km на која има вградено многубројна опрема и арматура. Корисниците се поврзани на дистрибутивната мрежа со посебни приклучоци. Бројот на куќни приклучоци, приклучоци за индустријата и институции изнесува 24 500 приклучоци.

3.4.4. ЈКП „Комуналец“ – Прилеп

ЈКП „Комуналец“ – Прилеп е формирано во 1975 година, од Собранието на Општина Прилеп. Основната дејност на претпријатието е подигање, транспортирање и депонирање на отпад, како и одржување и

чистење на јавно прометните површини, паркови и зеленило. Во јавното претпријатие се вработени 384 лица. ЈКП „Комуналец“, согласно различните дејности поделен е на 5 работни одделенија и тоа:

1. Подигање, транспортирање и депонирање на отпад;
2. Селекција на отпад;
3. Депонија;
4. Одржување јавно прометни површини, паркови и зеленило и
5. Градски гробишта.

ЈКП „Комуналец“ - Прилеп е основач на правниот субјект ДООЕЛ Терминал- Комуналец -Прилеп.

1. Одделението за подигање, транспортирање и депонирање на отпад има за задача да врши правилно третирање и управување со отпадот на територијата на општина Прилеп. Отпадот се подига и транспортира до депонијата Алинци од 22.000 домаќинства и од 2.500 правни субјекти. За вршење на услугите ова одделение има на располагање 32 специјални возила за транспорт на отпад, 9 товарни возила, 6 трактори и 5 лесни возила. Отпадот е строго контролиран и просечно до депонијата Алинци се транспортира околу 100 тони отпад на ден.

2. Одделението за селекција на отпад е формирано во 2008-та година. ЈКП „Комуналец“ на територијата на Општината вовеле примарна селекција на отпад по јавно прометните површини, парковите, станбените блокови и институциите со над 320 еколошки острови и три контејнери за мешан отпад (биоразградлив), хартија и најлон, како и контејнер за пет амбалажа и пакувања. На територијата на градот поставени се 1.100 контејнери. Примарната селекција е воведена и кај домаќинствата со поставување на две корпи за отпадоци, по принципот на влажна и сува постапка: односно жолта корпа за секое домаќинство за отпадот кој може да се рециклира и зелена корпа која е наменета за влажна постапка (биоразградлив отпад). Од скромните 800 кг на месечно ниво пет амбалажа во 2005 година, во 2014 година овој оддел собира, сортира и пресири над 15 тони пластика на месечно ниво, а во 2013 година просекот на собрана хартија на месечно ниво е 75 тони. Плановите за развој на ова претпријатие вклучуваат формирање на Центар за управување со отпад, кој ќе ја опфати секундарната селекција на отпад со линија за селекција и изградба на компостара. Во склоп на Центарот, предвидено е да се гради и рециклатор за инертен отпад, со што ќе се подобрат условите и ќе се зголемат можностите за секундарната селекција.

3. Одделението „Депонија“ работи на третирање на отпадот во месноста Омец, во атарот на село Алинци. Основна дејност на одделението е контрола на отпадот на секој влез, по строго предвидени правила и критериуми. Депонијата е од затворен тип со забранет пристап, со прописно поставена рампа оградена по целата своја должина, со изграден базен за миење на возилата при излегувањето од депонијата со дезинфекциони средства. Отпадот кој не е опфатен со примарната селекција се носи до депонијата, се контролира според видот по своите карактеристики, дел се уништува, а останатиот дел се посипува и тампонира со слој на земја. Градежниот шут се складира на посебно плато, со цел, кога ќе се стави во функција Центарот за секундарна селекција истиот да биде рециклиран. За потребите на депонијата набавени се и ставени во функција потребните алати и градежни машини.

4. Одделението за одржување на јавно прометните површини, паркови и зеленило на територијата на општината врши секојдневно метење на 70 градски улици и тротоари поделени во 4 категории според степенот на фреквенција и оддалеченост од централното градско подрачје. Ова претпријатие одржува над 250 илјади м² зелени површини паркови и парк шуми, го одржува зеленилото на градот и врши хортикултурно уредување на градот со сезонско цвеќе, зимзелени, украсни и грмушести растенија. Во ова одделение работат 160 лица, распоредени на целата територија по сите урбани заедници. ЈКП

„Комуналец“ има подигнато 63 маалски паркови и над 140 илјади м² нови големи парковски површини со пешачки патеки, тревни површини, детски реквизити и комунална инфраструктура. За потребите на парковите и миее на улиците претпријатието располага со 26 бунари со технолошка вода со издашност од 160 литри во секунда и со поставена линија за наводнување.

5. Оделението Градски гробишта е задолжено за зачувување, одржување и уредување на Старите и Новите градски гробишта. За потребите на градот изградена е капела на површина од 1.200м² внатрешна површина и 600 м² надворешна потребна и корисна површина за функционирање на капелата. Капелата е градена во согласност со стандардите за градба на вакви објекти. За потребите на гробиштата асфалтирани се пристапните патеки, а воедно по парцелите направени се и се прават пешачки патеки. Гробиштата се одржуваат секојдневно и за потребите на двете локации на гробиштата работат 53 лица.

3.4.5. ЈКП „Пазари“

Јавното комунално Претпријатие Пазари е основано со издвојување на РЕ „Пазари на големо и мало“ од составот на ЈКП „Комуналец“ Прилеп, одлука број 02-257/1-3 од 20.05.2004 на ЈКП „Комуналец“ Прилеп и Одлуката број 07-671/5 од 24.05.2004 година на Советот на Општина Прилеп за основање Јавно Комунално претпријатие „Пазари“. Основач на претпријатието е Советот на Општина Прилеп. Основната дејност е издавање на сопствен недвижен имот - Одржување и користење на пазари на големо и мало.

Јавното претпријатие ја извршува својата дејност на следните локации:

- Општ и млечен пазар на ул. „Борка Талески“
- Пазар на големо до железничката пруга (стар пат за Битола)
- Подрачен пазар – населба „Марино Маало“
- Подрачен пазар – населба „Точила“

Дејноста на општиот и млечниот пазар ја обавува на површина од околу 4.500м². Површината на подрачните пазари е Пазар „Точила“ со површина од 220 м² и Пазар „Марино Маало“ со површина од 220 м².

Главни активности на претпријатието во 2014 година се следните: изработка на елаборати и проекти, дозавршување на допокривање на градски пазар и осветлување, изградба на нов млечен пазар и деловни објекти во градски пазар и санирање и осовременување на постоечки продажни места согласно потребите и барањата на закупците.

3.4.6. Јавно претпријатие за просторни и урбанистички планови (ЈП за ПУП) - Прилеп

Јавното претпријатие за просторни и урбанистички планови (ЈП за ПУП) - Прилеп е основано со одлука од Советот на Општина Прилеп на 09.07.2004год. Претпријатието е формирано со цел да ги врши следните делегирани дејности од страна на Советот на општина Прилеп:

На ЈП за ПУП – Прилеп дадени му се следните надлежности: Урбанистичко планирање – како примарна дејност, Проектирање, инженеринг, надзор и останати технички услуги,- Придружни активности во копнениот сообраќај – стопанисување со паркинг просторите во градот и Јавен градски превоз.

Од мало по обем претпријатие, ЈП за ПУП со текот на годините прераснува во современо, кадровски и технички опремено, стручно претпријатие.

ЈП за ПУП воспостави веќе неколку сектори, организани во одделенија за вршењето на работите дадени со делегираната надлежност:

- Одделение за урбанистичко планирање и проектирање
- Одделение за географски информативен систем (ГИС)
- Одделение за стопанисување со копнен сообраќај (паркинг)
- Одделение за технички активности и инженеринг
- Одделение за општи и заеднички работи
- Одделение за јавен градски превоз

Покрај успешните и веќе јавно признати и документирани активности на полето на урбанизмот, проектирањето и инженерингот ЈП за ПУП е предводник во воведувањето на новите системи на паркирање со СМС, грепки, организирана „Пајак“-служба и едни од најдобро организирани паркинг простори во Македонија.

Во наредниот период претстои проширување на понудата на паркинг места, со изградба на монтажни гаражи на два или повеќе ката, воведување на нови методи на наплата за користење на паркинг простор, со цел поефикасно искористување на урбаниот простор во градот.

Во однос на Јавниот градски превоз, воспоставени се 3 линии за јавен градски превоз со 5 автобуси и плус 4 автобуси за школски превоз од кои 2 автобуси за превоз на учениците од основните училишта и 2 автобуси за превоз на учениците од средните училишта во градот.

Услуги кои ги дава ЈП за ПУП – Прилеп:

- Урбанистичко планирање
- Проектирање
- Надзор
- Ревизија на планска документација
- 3Д моделирање на конкретен објект

ЈП за ПУП ги има добиено следните лиценци:

Лиценца А – за проектирање на градби од прва и втора категорија

Лиценца Б – за проектирање на градби од трета, четврта и петта категорија

Лиценца Ц – за надзор на изградба на градби од трета категорија

Лиценца за изработување на урбанистички планови

- Стопанисување со паркинг простор
 - Проектирање во сообраќај
 - Организирање и наплата на јавен паркинг простор
- Јавен градски превоз
 - Организирање и вршење на јавен градски превоз

3.4.7. ЈП Водостопанство “ Прилепско Поле “- Прилеп

Хидро мелиоративниот систем „Прилепско Поле“ е изграден во периодот од 1963-1966 година, лоциран во Пелагониската котлина за наводнување на површините под тутун и мал дел други култури, како и за обезбедување на технолошка вода за потребите на АД ТУТ-КОМ и други водокорисници. Неговата улога е користење, функционирање, одржување и контрола на системите на подрачјето на дејствување, снабдување со вода на комуналните претпријатија за водоснабдување, за консумирање од страна на човекот (вода за пиење и други потреби), снабдување со вода за индустриски и технолошки (стопански) потреби, како и одводнување на земјиштето и одржување на водостопанските објекти и постројки за заштита од поплави, регулација на реки и заштита на земјиштето од ерозија. Подрачјето на дејствување

на Водостопанство „Прилепско Поле“ е географското подрачје кое опфаќа површини и корисници од општините Прилеп, Кривогаштани, Долнени и дел од подрачјето на општината Крушево.

Вкупната површина за наводнување од акумулацијата изнесува околу 5.440ха, од малите акумулации е околу 580ха, а од природните водотеци околу 320ха.

Системот за одводнување на површините на мелиоративно подрачје во Пелагониска котлина изнесува 90.395ха, а со системот за одводнување во Прилепско поле се третираат површини од околу 54.150ха. Најнизок терен во Битолско поле изнесува 574 - 576 м.н.в., а надморската висина во Прилепско поле се движи од 593-601 м.н.в.

Главен извор на вода е акумулацијата „Прилеп“ со капацитет од 6 милиони м³ за наводнување на 5.440 ха на изграден систем за наводнување, како и од малите акумулации „Десово 1“; „Десово 2“; „Браилово“; „Волково 1“; „Волково 3“ и „Белаводица 2“ со вкупно акумулирана вода од 486.230м³ за наводнување на 580 ха и проточни води од Волковска река и река Црна.

Водостопанство „Прилепско Поле“ ги стопанисува, користи и одржува хидромелиоративните системи опфатени на подрачјето на дејствување: Системи за одводнување на реките црна (од с. Тројкрсти до с. Бучин), Блато, Градска, Сенокошка, Рибник, Крушевска, Заградска, Штавичка, Волковска, Марулска, Подмолска и системот за одводнување Глабоко, Системот за наводнување ХМС „Прилепско Поле“ со Брана „Прилеп“; Заеднички главен цевковод; Лев главен цевковод со секундарна мрежа; Десен главен цевковод со секундарна мрежа; Малите акумулации „Десово 1“ ; „Десово 2“ ; „Браилово“ ; „Волково 1“ ; „Волково 3“ и „Белаводица 2“ и Малите системи за наводнување „Десово“ и „Браилово“. Во прва фаза е изграден системот за одводнување од с. Скочивир до с. Бучин во должина од 57,8 км, со регулирање на р. Црна, со можност да прими 20 годишна вода.

Во системот на одводнување на Прилепскиот дел од Пелагонија покрај р. Блато се регулирани и следните реки: р. Градска, р. Сенокошка, р. Рибник, р. Заградска, р. Крушевска, р. Штавичка, р. Волковска, р. Марулска, р. Подмолска и ободен канал Глабоко со вкупна должина од 164,18 км. Според усвоената концепција ободните канали се наменети за прифаќање и евакуирање на надворешните води. Тие се лоцирани по ободот на полето, со намена да го спречат доаѓањето на надворешните води во полето. Каналите се изградени во просторот ограничен со реките и ободните канали и исклучиво служат за прифаќање и евакуирање на надворешните води.

3.4.8. Урбанистичко планирање

Во мај 2011 година од страна на Советот на Општина Прилеп беше усвоен новиот Генерален урбанистички план за град Прилеп, за планскиот период 2011 – 2021.

Во овој битен стратешки документ за планирање на развојот на градот вградени се најсовремените урбанистички и сообраќајни постапки, изработена е и стратешка оценка за влијание врз животната средина, како и заштитно конзерваторски основи за културното наследство.

Планирани површини според ГУП 2011-2021:

Вкупна површина на опфат на градот: 1.928,80 Ха

А. Домување	702,50 Ха
Б. Комерцијални и деловни објекти	15,92 Ха
В. Јавни институции	30,85 Ха
Г. Производство, индустрија и сервиси	278,18 Ха
Д. Зеленило и рекреација	26,22 Ха

Е. Инфраструктура	11,40 Ха
- Магистрални и собирни улици	82,58 Ха
- Водотеци	10,59 Ха
- Касарни	24,62 Ха
- Неизградено земјиште	733,53 Ха

Слика 3: ГУП на Општина Прилеп

Во новиот ГУП зафатени се нови 400 Ха кои во главно се предвидени за нови индустриски капацитети и обезбедување на нови станбени површини за развој на градот. Урбанизацијата на просторот е еден од основните предуслови за развој на општината и создавање на поволни услови за севкупен развој на градот. Заради создавање на подобри услови за домување, деловно работење и зголемување на инвестициите, во периодот од 2007-2014 год. покрај Генералниот урбанистички план донесени се и Детални урбанистички планови за повеќе урбани единици, како и други документи од областа на урбанизмот.

3.4.9. Управување со градежно неизградено земјиште

Во согласност со измените на Законот за управување со градежно земјиште од 1 јуни 2011 година, на општините кои ги исполнуваат условите им е дадено правото да управуваат со градежното неизградено земјиште во сопственост на РМ.

Општина Прилеп на 11 февруари 2012 година, со одлука на Владата на РМ, доби овластување за управување со градежното неизградено земјиште во сопственост на РМ. Со тоа се отвори можност да побрзо и поефикасно се излезе во престет на потребите на развојот на општината и на инвеститорите им се понудат атрактивни локации за изградба на станбени и деловни објекти, со ниска почетна цена на јавно наддавање (1 € од м²) и намалени комунални трошоци за изградба на објекти од групата на класа на намени Г – производство, дистрибуција и сервиси (5% од комуналните трошоци утврдени од страна на Советот на Општина Прилеп).

3.4.10. Еколошки фактори

Со процесот на децентрализација на власта, решавањето на еколошките проблеми и заштитата на животната средина е доделена во надлежност на локална самоуправа.

Единиците на локална самоуправа играат клучна улога во спроведување на голем дел од барањата, регулирани со националната законска регулатива од областа на животната средина. Некои од нив се следните:

- Формирање на локални мрежи за мониторинг на одделни медиуми и области од животната средина и доставување на податоците од истите, по претходно пропишани услови, до Министерството за животна средина и просторно планирање.
- Информирање на јавноста за случаите за надминување на дозволените емисии на загадување на животната средина и донесување акти за преземање на задолжителни мерки, доколку загадувањето е ограничено на подрачјето на територијата на општината.
- Воспоставување и одржување на Информативен систем, односно воспоставување и одржување на Регистар на загадувачки материји и супстанции и нивните карактеристики за подрачјето на општината и Катастар на животна средина и доставување на добиените податоци до надлежното министерство, најмалку еднаш месечно;
- Изготвување на Извештај за состојбата на животната средина на подрачјето на општината и негово доставување до надлежното Министерство за животна средина, на одобрување. Истиот треба да биде достапен за јавноста;
- Подготвување на Локален акционен план за животна средина, во согласност со донесената методологија од страна на министерот за животна средина;
- Спроведување Локален акционен план за животна средина
- Спроведување Стратегиска оцена на животната средина на одредени планови и програми. Општината е должна да ги следи ефектите врз животната средина од спроведување на планскиот документ и доколку има негативни ефекти, да го извести надлежното министерство;
- Обезбедување на сите потребни мерки и пропишување на постапки со кои се обезбедува остварување на правото за пристап до информациите и учество на јавноста во донесување на одлуките кои се однесуваат на состојбата на животната средина, како и обезбедување на изјаснување на јавноста во постапката за донесување на тие одлуки;
- Определување овластено лице, кое ќе биде одговорно за остварување на правото за пристап до информации за животна средина и обезбедување на просторија во која заинтересираните ќе можат да ги разгледаат или да извршат увид во бараните информации за животна средина;
- Обезбедување пристап до бараните информации за животна средина во најкраток можен рок, не подоцна од еден несец од денот на приемот на барањето за информација, а ако се работи за пообемна и покомплексна информација, најдоцна два месеца од денот на приемот на барањето за информацијата;
- По одредување од страна на Владата на Република Македонија, одобрување или одбивање на Елаборат за заштита на животна средина, преку издавање на решение за одобрување или одбивање и водење Регистар за одобрени елаборати;
- Издавање на Б-интегрирани еколошки дозволи и дозволи за усогласување со оперативен план, односно водење на постапка за интегрирано спречување и контрола на загадувањето. За општините кои припаѓаат кон градот Скопје, тие ингеренции ги презема градоначалникот на Град Скопје;
- Изготвување на Надворешен план за вонредни состојби (спречување и контрола на хаварии со присуство на опасни супстанции), врз основа на добиените внатрешни планови за вонредни состојби од инсталациите и негово доставување до надлежното министерство;
- Изработка на документ за одржлив развој – Локална агенда 21;

- Поставување на овластени инспектори за животна средина на локално ниво, кои вршат инспекциски надзор над примената на Законот за животна средина и прописите донесени врз основа на него;
- Преземање мерки и активности, кои се однесуваат на привремена и трајна забрана за вршење на определени дејности или промет на определени производи;
- Преземање на сите мерки и активности за заштита и унапредување на животната средина;
- Поттикнување на развој на образованието и јавната свест во областа на животната средина.

Локални акциони планови за животна средина се инструмент за поддршка на усогласување со барањата за животна средина во рамките на процесот на пристапување кон Европската Унија (ЕУ).

Општина Прилеп, во текот на 2003 година, има изработено Локален план за животна средина, со што во голема мерка се идентификувани проблемите поврзани со заштита на животната средина, како и активностите потребни за нивно надминување.

Во согласност со Локалниот план за животна средина на општина Прилеп, приоритетните проблеми се наведени по следните тематски области:

- Управување со отпад
- Управување со води
- Воздух
- Управување со бучава
- Квалитет на живеење
- Управување со шуми, земјоделско земјиште и почва
- Биолошка разновидност и градско зеленило
- Подигање на јавна свест

3.4.11. SWOT анализа на Инфраструктура во Општина Прилеп

SWOT анализата (анализата на силните и слабите страни, како и можностите и заканите) во областа на инфраструктурата во Општина Прилеп е претставена во следната табела:

Табела 25 SWOT Анализа на инфраструктурата во Општина Прилеп

Силни страни	Слаби страни
• Професионално обучени човечки ресурси во институциите • Образовни институции кои можат да произведат нови кадри • Постоене на јавно претпријатие за изработка на урбанистички планови и инфраструктурни проекти • Обезбедени финансиски средства за изградба и замена на старата канализациона мрежа за градот и изградба на пречистителна станица • Современ систем за водоснабдување • Обезбедени алтернативни извори за водоснабдување • Воспоставен систем на правилно собирање, транспорт и депонирање на отпад со селекција	• Недостаток на добра сообраќајна врска со соседните општини и главниот град • Невоспоставена патна и останата инфраструктура во ТИРЗ Прилеп (кај месноста Алинци) • Недоволна комуникација и координација меѓу правни субјекти кои стопанисуваат со инфраструктура • Недоволно прифаќање на атмосферски води • Недоволно прифаќање на отпадни води од фарми • Недостаток на планови за туристички населби за развој на селски туризам • Недостаток на ажурирани планови за урбанизам • Недостаток на ажурирани геодетски подлоги • Постоене на стари и неусогласени урбанистички планови

• Квалитетно снабдување со електрична енергија • Почеток на реализација на ГИС дата систем за подземна инфраструктура (професионални тимови со техничка опременост) • Изработен нов ГУП за периодот 2011-2021, и повеќе нови ДУП • Обезбедени средства за финансирање на: урбанистички планови (ГУП и ДУП), проекти и веќе реализирани линиски инфраструктурни градби • Расположиво природно богатство од мермер и гранит • Започнати инвестиции во инфраструктурата	• Недостаток на готови проекти за изведба и аплицирање на инвестиции во инфраструктурата • Недостаток на средства за изведба на инфраструктурни проекти • Недоволна урбанистичка планска документација за населените места • Ниска свест на локалното население за одржување и зачувување на постоечките инфраструктурни објекти и инсталации • Неискористеност на алтернативни извори на енергија (сонце, ветер, плин, биомаса) • Нема сообраќајна студија за иден развој на градот • Недостаток на трафостаници во индустриските зони
Можности	Закани
• Јавно приватно партнерство • Поставување на инфраструктура во индустриските зони и нови зони за домување • Искористување на финансиски средства од ЕУ фондови, други донатори и државни програми • Искористување на алтернативни и обновливи извори на енергија • Воспоставување на стратешки партнерства со други општини и компании • Користење и промоција на можности за изградба на инфраструктурни проекти преку промотори од РМ во странство, амбасади, здруженија на иселеници • Иградба на капацитети за селекција, преработка и третман на отпад • Приклучување на гасоводната мрежа • Хидролошки испитувања за нови снабдувања со вода • Искористување на атмосферски води за технолошка вода • Воспоставување на соработка со соседни држави во однос на инфраструктурна поврзаност • Хидроцентрали Чебрин и Галиште	• Неусогласена законска регулатива од областа на урбанизмот и инфраструктурата • Неповолни климатски услови • Недоволен капацитет за искористување на фондовите на државно ниво • Обврска на концесионерите за одржување на инфраструктурата која ја користат (средствата да се префрлаат на сметка на општината) • Економска криза • Неповолни општествено политички услови во околината • Честа промена на законската регулатива • Комплицирани услови за аплицирање кај донатори • Неусогласеност на нашата и регулативата на ЕУ • Зголемено иселување на населението • Намален наталитет • Нерамномерна распределба на национални финансиски средства

Јака страна на Општина Прилеп е и расположивото природно богатство од мермер и гранит со исклучителен квалитет, новиот ГУП и повеќе нови ДУПови со акцент на индустриските и деловните зони. Силните страни на Општина Прилеп во областа на инфраструктура се постоењето на професионално обучени човечки ресурси во институциите, започнатиот процес на реализација на ГИС дата систем за

подземна инфраструктура, обезбедени средства за финансирање на урбанистички планови и проекти, како и постоење на образовни институции кои можат да произведат нови кадри.

Покрај овие институционални силни страни, општината располага и со инфраструктурни објекти кои претставуваат нејзина силна страна: современ систем за водоснабдување, обезбедени алтернативни извори за водоснабдување, квалитетно снабдување со електрична енергија, воспоставен систем на правилно собирање, транспорт и депонирање на отпад со селекција, започнати инвестиции во инфраструктурата, како и обезбедени финансиски средства за изградба и замена на старата канализациона мрежа за градот и пречистителната станица.

Идентификуваните слаби страни во инфраструктурата во Општина Прилеп е лошата сообраќајна поврзаност на градот со Скопје, околните градови и сеуште неизградената инфраструктура во технолошко индустриската развојна зона Прилеп (кај Алинци). Покрај тоа, од институционален аспект слаби страни се недоволна комуникација и координација меѓу правни субјекти кои стопанисуваат со инфраструктура, недостаток на планови за туристички населби за развој на селски туризам, постоење на стари и неусогласени урбанистички планови и урбанистичка планска документација, недостаток на готови проекти за изведба и аплицирање на инвестиции во инфраструктурата. Од аспект на инфраструктурни објекти, постои недостаток на трафостаници во индустриските зони, недоволно прифаќање на атмосферски води и отпадни води од фарми. Дополнителна слаба страна е неискористеноста на алтернативни извори на енергија (сонце, ветер, плин, биомаса), недостаток на средства за изведба на инфраструктурни проекти, како и недоволниот број на обуки за претприемништво и ниска свест на локалното население за одржување и зачувување на постоечките инфраструктурни објекти и инсталации.

Можностите на општината Прилеп се гледаат во воведување на јавно приватно партнерство, воспоставување на стратешки партнерства со други општини и компании, воспоставување на соработка со соседни држави во однос на инфраструктурната поврзаност, можности за изградба на инфраструктурни проекти преку промотори од РМ во странство, амбасади и здруженија на иселеници. Дополнителна можност за развој на инфраструктурата претставува искористување на претпристапни фондови и донатори за поставување на инфраструктура во индустриските зони, изградба на капацитети за селекција, преработка и третман на отпад, изградба на хидроцентралите Чебрен и Галиште, приклучување на гасоводната мрежа, хидролошки испитувања за нови снабдувања со вода, искористување на обновливи извори и искористување на атмосферските води за технолошка вода.

Заканите во Општина Прилеп доаѓаат од неусогласените национални законски регулативи од областа на урбанизмот и инфраструктурата, честата промена на законските регулативи на национално ниво, недоволни општествено политички услови во околината, комплицирани услови за аплицирање кај донатори, неусогласеност на нашата со ЕУ регулативата, недоволните климатски услови, намалениот наталитет, зголеменото иселување на населението и нерамномерната распределба на националните финансиските средства.

3.4.12. Анализа на засегнати страни во областа Инфраструктура

Анализа на засегнатите страни се состои од идентификување на внатрешните и надворешните засегнати страни и корисници на услуги и утврдување на нивните потреби. Оваа анализа има за цел да ги утврди постапките на комуникација со внатрешните и надворешните засегнати страни, да се утврдат проблемите и потребите за да можат тие прашања да се обработат и да се пронајде решение преку соодветни мерки.

Табела 26 Анализа на засегнати страни во Инфраструктура и инвестиции во Општина Прилеп

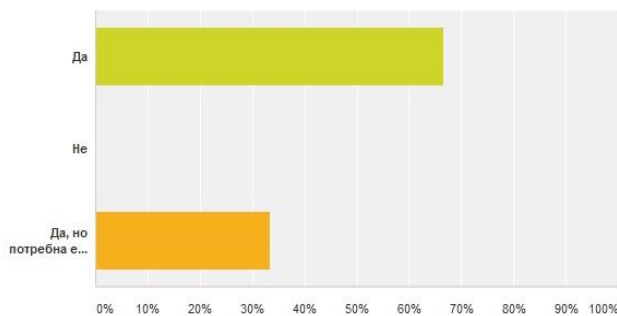
ГРУПИ НА ИНТЕРЕС	КОЈ Е НИВНИОТ ИНТЕРЕС	КАПАЦИТЕТ/МОТИВАЦИЈА	РЕЛАЦИИ СО ДРУГИ ГРУПИ (++)	ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ПЛАНИРАНИОТ ПРОЕКТ
Општина Прилеп	Подоброена инфраструктура, подобар стандард на населението, поголем економски развој на општината	Солиден капацитет и солидна мотивација	Бизнис сектор + Јавни претпријатија ++	Имплементатор
Јавни претпријатија	Подоброа услуга на населението, подобри услови за работа	Солиден капацитет и солидна мотивација	Бизнис сектор + население +- општина + земјоделци +	Корисници партнери
Институции	Подобри услови подобри услови за соработка	Солиден капацитет и солидна мотивација	Бизнис сектор +- општина +	Корисници партнери
Население	Подобри услови за живот, подобри услови за работа	Недоволна мотивација и добар капацитет	Општината + бизнис сектор -+	Корисници
Инвеститори	Подобри услови за работа поголем профит	Одлична мотивација и одличен капацитет	Општината + јавни претпријатија +	Корисници партнери
Бизнис сектор	Подобри услови за работа поголем профит	Добра мотивација и добар капацитет	Општината + јавни претпријатија +	Корисници партнери поддржувачи
Земјодителски производители	Подобри услови за работа подобар стандард	Слаб капацитет и добра мотивација	НВО + јавни претпријатија +	Корисници
НВО	Полесна и поефикасна имплементација на нивните планови на работа	Добар капацитет и добра мотивација	Општина + население + земјоделци + бизнис сектор -	Партнери корисници
Водни заедници	Подобри услови за работа	Слаб капацитет и слаба мотивација	Земјоделци + јавни претпријатија +-	Корисници
Проектантски фирми	Подобри услови за работа подобар профит	Солиден капацитет и солидна мотивација	Општината + бизнис сектор + јавни претпријатија +	Корисници партнери

3.4.13. Анализа на резултатите од истражувањето

Во текот на изработката на Стратегијата, со цел да се добие мислење од јавните претпријатија кои се одговорни за вршење на услуги од областа на инфраструктурата, беше спроведена анкета за моменталната состојба, проблемите, потребите на развој и видот на поддршка потребна за подобро и поефикасно развој на инфраструктурата во општината. Во анализата беа вклучени сите јавни претпријатија и секторот за урбанизам од Општина Прилеп.

Во однос на прашањето *Како би ја оцениле генералната состојба во вашата фирма во моментот, споредено со состојбата пред три години?* најголем дел од деловните субјекти (95%) се изјасниле дека состојбата во фирмата е значително подобра во однос на периодот пред три години, додека само 5% од испитаниците изјавиле дека состојбата е на исто ниво како пред три години.

Графикон број 10 Квалификувана работна сила

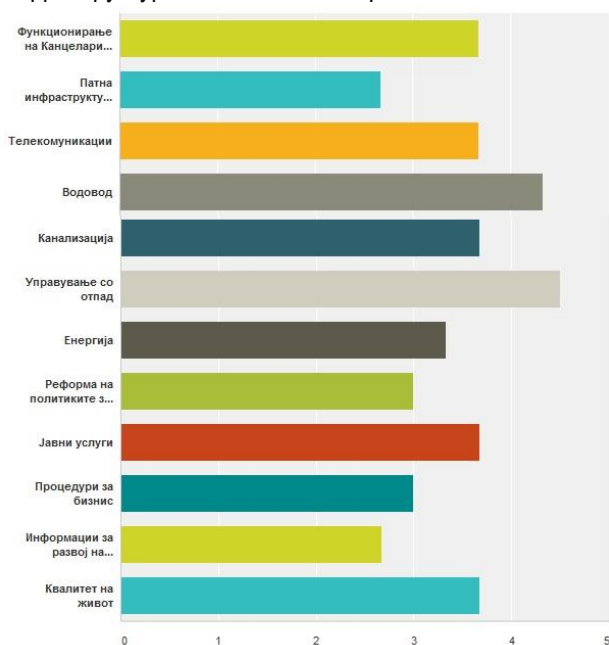
Во однос на старосната структура на вработените во јавните претпријатија, 66,7% од испитаниците одговориле дека старосната структура се движи во границите од 35 до 59 години. На прашањето *Дали работната сила која се нуди на пазарот одговара на вашите потреби и барања?* 70% од испитаниците се изјасниле дека работната сила одговара на нивните потреби, а 30% одговориле дека е потребна дополнителна дообука на вработените, согласно потребите на работното место.

Најголем број од испитаниците од јавните претпријатија изјавиле дека е потребно вработување и дообука на кадарот, особено на градежните инженери, а посебен акцент беше ставен на потребите од ангажирање и дообука на хидро инженери.

Во однос на потребите за обука на вработените, со цел поефикасно и поуспешно работење, најголем дел од јавните претпријатија наведоа дека обуките за нови технологии на производство се приоритет (606%), потоа следуваат компјутерски вештини и маркетинг (55%), англиски јазик (30%), менаџмент (25%), додека најмал приоритет, но сепак важен беа обуките за финансиски менаџмент, претприемништво и познавање на трет јазик (5%).

На прашањето *Дали објектите и опремата со кои располагате одговараат на потребите на вашата работа за реализација на тековните активности?* 67% одговориле дека се соодветни и целосно одговараат на потребите, додека 33% се изјасниле дека се потребни поголеми објекти и набавка на нова опрема и механизација за успешно завршување на редовните активности. Како најприоритена опрема и механизација наведена е набавка на багери и теренски возила.

На прашањето *Ве молам наведете со кои проблеми се соочувате во Вашето работење и според Вас, како би можела Општинската власт да ги подобри условите за Ваше функционирање?* главната препорака од испитаниците беше што порано да се започне со гасификацијата и подобрување на патната инфраструктура, особено во руралните средини, со што би се овозможило поефикасно делување на јавните претпријатија во руралните заедници.

Графикон 11 Оценка на моменталната состојба во инфраструктурата во Општина Прилеп

Со оценки од 1 до 5 беше оценета моменталната состојба во инфраструктурата во општината. Согласно резултатите од анализата, како најголем проблем за испитаниците беше наведена патната инфраструктура и непристапноста на информации за развој на бизнисот. Управувањето со отпад и водоводот беа оценети со највисока оценка – многу добри. Исто така, телекомуникациите, јавните услуги, квалитетот на животот и функционирањето на канцеларијата за ЛЕР и општинската администрација добија висока оценка.

Сите овие аспекти беа земени во предвид во изработката на Стратешкиот план и потребната поддршка од општината која е вклучена во Стратешкиот план во периодот 2014-2018 година.

3.5. РАБОТНА СИЛА

3.5.1. Демографски карактеристики

Според пописот од 2002 година, во населените места во рамките на општина Прилеп живеат 76.768 жители, од кои 38.243 се жени и 38.525 се мажи. Според бројот на население, Општина Прилеп се наоѓа на 5 место во Македонија. 90% од населението живее во градот Прилеп, а останатите 10% во 58 населени места.

Табела 27 Население во Општина Прилеп

Вкупно население	Жени	Мажи	Писмени	Неписмени	Домаќинства	Станови
76.768	38.243	38.525	65.670	2.627	24.398	29.673

Возрасна и полова структура на населението

На следните табели, прикажани се возрасната и половата структура на населението:

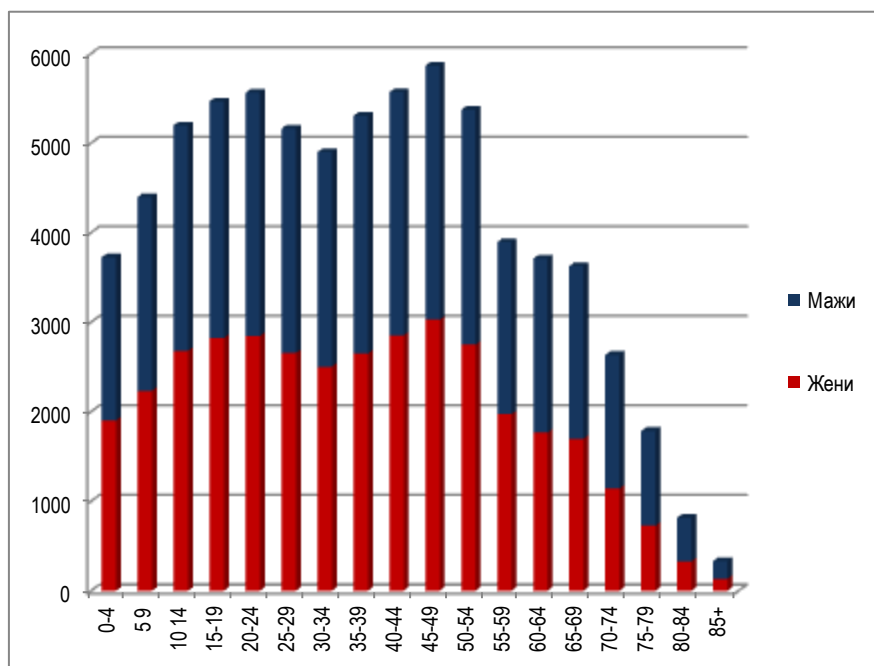
Табела 28 Возрасна и полова структура на населението во Општина Прилеп (0-44 години)

Возраст Години	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44
Мажи	1.901	2.235	2.679	2.825	2.846	2.655	2.503	2.650	2.855
Жени	1.824	2.163	2.519	2.641	2.720	2.509	2.397	2.655	2.715

Табела 29 Возрасна и полова структура на населението во Општина Прилеп (45-85+)

Возраст Години	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85+
Мажи	3.030	2.752	1.976	1.767	1.699	1.145	729	330	134
Жени	2.834	2.621	1.919	1.945	1.928	1.492	1.058	486	200

Графикон 12 Возрасна и полова структура на населението

Во однос на старосната структура на населението, најзастапена е старосната група од 15 до 64 години.

Национална припадност на населението во општина Прилеп

Во општина Прилеп населението припаѓа на различни малцински етнички заедници, меѓутоа доминира македонското население.

Табела 30 Национална припадност на населението во Општината

Група	Македонци	Албанци	Турци	Роми	Власи	Срби	Бошњаци	Останато
Бројност	70.878	22	917	4.433	17	172	86	243
Процент	92,33	0,03	1,19	5,77	0,02	0,22	0,11	0,32

Процентуалниот удел на националностите во општината е следниот: Македонци – 92,3%; Роми 5,7%; Турци – 1,2% и останати 0,8%.

3.5.2. Миграции

Општина Прилеп нема силно изразени миграциони карактеристики. Според податоците од Државниот завод за статистика, во изминативе три години нема голема разлика помеѓу бројот на доселени и отселени лица.

Табела 31 Доселени и отселени лица во општина Прилеп

Година	ДОСЕЛЕНИ ЛИЦА				ОТСЕЛЕНИ ЛИЦА			
	Вкупно	од друга општина	од друго место во иста општина	од друга држава	Вкупно	во друга општина	во друго место во иста општина	во друга држава
2010	216	143	48	25	253	201	48	4
2011	225	164	38	23	243	205	38	/
2012	161	140	/	264	241	2	103	101
2013	148	124	2	197	175	49	51	2

Извор: Државен завод за статистика, Миграции 2010, 2011, 2012 и 2013

Во 2013 година, во општина Прилеп се доселиле вкупно 148 лица, најмногу од кои од други држави, 197 лица, потоа 124 од други општини, додека во рамките на иста општина не се регистрирани доселени лица. Бројот на отселени лица е нешто поголем во однос на бројот на доселени лица, меѓутоа во периодот од 2010 до 2012 бројот на отселени лица е во благо опаѓање.

Поради постоењето на научно-образовни институции кои се наоѓаат во границите на општината, постои зголемување на бројот на привремено присутни лица, кои мигрираат во општината на различни временски интервали.

3.5.3. Состојба со невработеност во Општина Прилеп

Заклучно со 31.10.2014 година, во Центарот за вработување Прилеп евидентирани се 8.299 невработени лица, активни баратели на работа и 6449 пасивни невработени лица. Според местото на живеење на невработените лица, од вкупниот број на активни баратели на работа 7.022 лица се невработени лица кои потекнуваат од градот, додека од селата како невработени се пријавиле 1.277 лица. Вкупниот број на

евидентирани невработени мажи изнесува 4.648 лица, додека бројот на невработените жени изнесува 3.651.

Карактеристики на невработени според старосната структура

Анализата на старосната структура на евидентираниите невработени лица, во Центарот за вработување Прилеп, покажа дека со релативно поголема застапеност се издвојуваат лицата од 30 – 49 години, следна група се младите од 20 -29 години и лицата од 60 години и повеќе.

Табела 32 Невработени според старосната структура и степен на образование

Центар за вработување	Вкупно		15 -19 год		20 - 29 год		30 - 49 год		50 - 59 год		60 год и повеќе	
	Се	Жени	Се	Жени	Се	Жени	Се	Жени	Се	Жени	Се	Жени
Прилеп	8299	3651	165	61	2100	987	3548	1699	1540	520	946	284
Без образование и со основно образование	2500	1004	23	11	299	123	1228	505	569	135	381	130
Непотполно средно образование	1621	505	19	3	173	34	791	291	407	140	231	37
Завршено средно училиште	2726	1239	122	47	960	400	1043	571	389	146	194	72
Завршена виша школа	224	122	0	0	13	12	40	40	80	33	71	27
Завршен факултет	1162	743	1	0	607	400	390	282	95	43	69	18
Магистри на науки	63	37	0	0	48	28	15	9	0	0	0	0
Доктори на науки	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0

Карактеристики на невработени според образование

Анализата на невработените лица според степенот на образование, заклучно со септември 2014 година укажува дека приближно 40% од евидентираниите невработени лица се без образование или со основно училиште. Потоа според застапеност следува групата која што ја сочинуваат лицата со непотполно и завршено средно училиште. Останатите групи се со помала застапеност.

Користење на мерки за вработување

Во Општина Прилеп интензивно се користат мерките за вработување на АВРМ. Согласно податоците од Центарот за вработување во Прилеп, од вкупно добиените 387 апликации, најголем интерес има за субвенционирање на вработувањето, по што следуваат мерките за вработување на млади и практиканство. Во табела 34 е даден преглед на апликантите за сите мерки и бројот на вработувања во општината.

Табела 33 Корисници на мерки за вработување 2013-2014

Мерка	Број на учесници кои аплицирале за мерките	Потпишани договори	Постигнати вработувања
Кредитирање на правни субјекти за отворање на нови работни места	13	6	6
Кредитирање на правни субјекти за отворање на работни места на млади лица до 29 години	6	2	2
Финансиска поддршка на микро и мали претпријатија	3	1	1
Субвенционирање на вработување	196	33	37
Субвенционирање на вработување на деца без родители	/	/	/
Субвенционирање на вработување на млади лица до 29 – прва шанса	58	2	2
Практиканство	50	11	11
Обука кај познат работодавач	25	2	2
Обука кај познат работодавач со субвенционирано вработување	9	7	7
Обука за задоволување на побаруваните занимања на пазарот на трудот од сообраќајната струка	27	6	Во тек е обуката
Вкупно	387	70	68

*Извор: Центар за вработување, Прилеп

Вкупниот број на вработувања по користење на мерките е 68, а потпишани се 70 договори со заинтересираните апликанти. Со цел уште поголемо интензивирање на искористувањето на мерките, Општината и Центарот за вработување ќе организираат поголем број на информативни сесии за запознавање на невработените лица и на работодавачите за можностите кои се нудат преку оваа програма.

3.5.4. Образование

Според Законот за Локална самоуправа (5/2002) дел од надлежностите што се пренесени на локално ниво, а се поврзани со образованието се: основање, финансирање и администрирање на основни и средни училишта, во соработка со централната власт, во согласност со закон, организирање на превоз и исхрана на ученици и нивно сместување во ученички домови.

Во продолжение се дадени податоци за човечките ресурси што се ангажирани во образовниот процес во Општина Прилеп:

- Вкупно вработени: 1.010 од кои 740 наставници
- Стручни соработници: 14 педагози, 9 психолози, 6 социолози, 1 социјален работник и 3 дефектолози
- Локална Самоуправа: Раководител на одделение за јавни дејности – Овластен Просветен инспектор
- Државен Просветен инспекторат: 3 државни просветни инспектори
- Биро за развој на образованието: 3 советници за образование

Предучилишно воспитание

Во Општина Прилеп во јавните установи за згрижување и воспитание – Детски градинки согласно податоците од Државен завод за статистика, 2013 година, се згрижени вкупно 753 деца од кои 364 се женски деца. Вкупниот број на вработени кои се грижат за децата е 115 од кои машки 14, а женски 101.

Основно образование

На територијата на Општина Прилеп се застапени 10 централни основни училишта со 20 подрачни училишта и вкупно 6741 ученици, од кои 3323 се женски. За нивното образование се грижат 474 вработени наставници од кои 346 жени и 128 мажи.

Средно образование

Средното образование во општина Прилеп се одвива во 5 средни училишта во кои се образуваат 3590 ученици во широка палета на образовни профили. Во табелата во прилог е даден бројот на ученици по училиште во учебната 2014/15 година.

Табела 34 Средни училишта во Општина Прилеп и број на ученици во учебната 2014/15 година:

Училиште	Број на ученици
1. СОУ Гимназија “Мирче Ацев”	907
2. СОУ “Ѓорче Петров	814
3. СОУ “Орде Чопела”	483
4. СОУ “Кузман Јосифоски – Питу”	525
5. СОУ “Ристе Ристески – Ричко”	861

СОУ Гимназија “Мирче Ацев” е воспитно образовна установа од општообразовен карактер. Во гимназијата се одвива настава од I до IV година.

СОУ “Ѓорче Петров” е средно стручно училиште кое образува кадри од следниве струки:

1. Здравствена струка
 - медицинска сестра – 4 години
 - фармацевтски лабораториски техничар – 4 години
 - физиотерапевтски техничар – 4 години
2. Текстилно-кожарска струка
 - конфекциски техничар – 4 години

3. Лични услуги

- козметичар техничар – 4 години
- фризер – 3 години

4. Шумарско-дрвопреработувачка струка

- техничар за мебел и ентериер – 4 години

5. Геолошко-рударска и металуршка струка

Во средното стручно училиште **СОУ “Орде Чопела”** се образуваат кадри од следниве струки:

1. Земјоделско-ветеринарна струка

- техничар за фармерско производство – 4 години
- ветеринарен техничар – 4 години
- техничар за хортикултура – 4 години
- техничар за агроменаџмент – 4 години

2. Хемиско-технолошка струка

- прехранбен техничар – 4 години
- техничар нутриционист – 4 години

3. Лични услуги

- техничар за очна оптика – 4 години

4. Градежно-геодетска струка

- геодетски техничар – 4 години

Во средното училиште **СОУ “Кузман Јосифоски – Питу”** се опфатени следните струки:

1. Економско-правна и трговска струка

- економски техничар – 4 години
- техничар за трговија и маркетинг – 4 години
- правен техничар – 4 години
- деловен секретар – 4 години
- банкарски техничар – 4 години

СОУ “Русте Рустески – Ричко” е средно училиште со следните струки:

1. Машинска струка

- машински техничар, машинско-енергетски техничар – 4 години
- автотехничар, мехатроничар – 4 години
- техничар за компјутерско управување – 4 години

2. Електротехничка струка

- електротехничар за компјутерска техника и автоматика – 4 години
- електротехничар-енергетичар – 4 години
- електротехничар за електроника и телекомуникации – 4 години

3. Сообраќајна струка

- техничар за транспорт и шпедиција – 4 години
- техничар за патен сообраќај – 4 години

4 Спортска Гимназија

- спортска гимназија – 4 години

5. Графичка струка

- графички техничар – 4 години

Профили кои се предвидени да се побараат од Министерството за Образование и Наука за наредниот период:

1. СОУ “Кузман Јосифоски Питу”

- техничар за електронски бизнис
- техничар за сметководство, финансии и ревизија

2. СОУ “Орде Чопела”

- техничар за фитофармација
- еколошки техничар

Исто така со новите наставни планови и програми предвидено е реформирање на постојните и воведување на нови занимања со тригодишно траење каде е предвидено многу поголем процент на практична настава и тоа:

1. СОУ “Ѓорче Петров”

- фризер – 3 години

2. СОУ “Орде Чопела” – воведување на занимањата:

- месар – 3 години
- градинар-цвеќар - 3 години

3. СОУ “Ристе Ристески Ричко”

- електроинсталатер-монтер – 3 години

4. СОУ “Кузман Јосифоски Питу”

- трговец – 3 години

Високо образование

Високо-образовни институции во Општина Прилеп се Економски факултет, Дисперзирани студии по техничка информатика, тутун и геологија со рударство, научни установи: Институт за тутун, Институт за Старословенска култура и Институт за композитни материјали и роботика. Во Општината функционира Работнички универзитет. За сместување на ученици и студенти постои Државниот студентски дом „Орде Чопела“ со капацитет од 335 легла.

Бројот на слободни места за упис на студенти на додипломски студии на високо – образовните установи во Прилеп е прикажан на следната табела:

Табела 35 Бројот на слободни места за упис на студенти во прва година на јавните високообразовни установи за студиската 2014/2015

Високо-образовна установа	Број на студенти – редовни
	Вкупно
Универзитет Св. Кирил и Методиј, Скопје	
Факултет за земјоделски науки и храна Производство и преработка на тутун, дисперзирана настава - Прилеп	80
Универзитет Св. Климент Охридски – Битола,	
Технички факултет – Битола Информатика и компјутерска техника, дисперзирана настава - Прилеп	60
Економски факултет - Прилеп	645
Универзитет Гоце Делчев, Штип	
Земјоделски Факултет Општа насока Фитомедицина - Прилеп	25
Земјоделски Факултет Општа насока Поледелство - Прилеп	25
Земјоделски Факултет Општа насока Агроменаџмент - Прилеп	30
Факултет за природни и технички науки Рударство - Прилеп	50
Факултет за природни и технички науки Геологија - Прилеп	40
Филолошки факултет Англиски јазик и книжевност – Прилеп	Во мирување
Технолошко-технички факултет Пробиштип Нови материјали и технологии - Прилеп	40
Технолошко-технички факултет Пробиштип Текстил, дизајн и менаџмент	35

*Извор: Конкурс за запишување студенти во прва година на јавните високообразовни установи за студиската 2014/2015 година во Република Македонија

Економски факултет - Прилеп

Економскиот факултет - Прилеп е основан 1960 година, односно тој е наследник и продолжувач на богатата и креативна традиција на Вишата и подоцна Високата економска школа. Повеќегодишната афирмација како високообразовна институција ја темели врз актуелните економски концепции застапени во наставните планови и програми, врз континуираната научно-истражувачка и издавачка дејност и врз аплицираните научни проекти. Покрај тоа, Факултетот остварува контакти и развива соработка со низа факултети и универзитети во и надвор од земјата.

На Економскиот факултет во Прилеп се застапени следните насоки:

- Иновациски и проектен менаџмент,
- Бизнис информатика,
- Е-Бизнис,
- Банкарство и финансиски менаџмент,
- Менаџмент и бизнис,
- Маркетинг менаџмент,
- Меѓународна економија и бизнис и
- Сметководство финансии и ревизија.

Преку научно-истражувачката работа, Факултетот учествува во изготвување на фундаментални, развојни и применувачки проекти. Притоа, интересот за разрешување на прашањата е лоциран во сферата на

макроекономската политика, општествено-економските односи, финансиите и банкарството, маркетингот, менаџментот, организацијата на претпријатијата и деловните субјекти, сметководството, планирањето, информатиката, квантитативните истражувања, пазарот, применетата економија и тн.

Како организатор или како соорганизатор, Факултетот го дава својот придонес и на низа научни собири, советувања, трибини и сл. Поттикнувајќи расправа или учествувајќи во дијалозите за повеќе актуелни теми од општествено-економскиот и политичкиот живот на земјата, Факултетот ја афирмира и развива економската мисла најчесто во соработка со Економскиот факултет-Скопје, Економскиот институт-Скопје, Стопанската комора итн.

Економскиот факултет - Прилеп, континуирано соработува со повеќе универзитети и факултети во земјата и странство. Меѓународната соработка Факултетот ја остварува непосредно или преку Универзитетот "Св. Климент Охридски"-Битола (чија членка е). Економскиот факултет - Прилеп има воспоставено соработка со Државните универзитети од Аризона и Флорида (САД), универзитетите во Софија и Благоевград (Р. Бугарија), и со повеќе универзитети и факултети во Србија и Црна Гора, Р. Словенија, Р. Грција, Р. Турција, Р. Украина итн. Активната соработка на факултетот недвосмислено зборува за неговата стратешка ориентација и целосно отворање, прифаќање и примена на светските образовни и научно-истражувачки стандарди во работењето.

Дел од резултатите што произлегуваат од научно-истражувачката и наставно-образовната работа се објавуваат во разни монографски или периодични публикации и се презентираат на пошироката јавност. Публикација која редовно се издава е Годишникот на Факултетот, кој се издава над 15 години. Својата издавачка презентација Факултетот ја остварува најчесто самостојно, но и во соработка со другите издавачи од земјата.

Работнички Универзитет *Пере Тошев* Прилеп

Работнички Универзитет "Пере Тошев" е основан во 1954 година како јавна установа за образование на врасни и располага со 1.395 m² под кров и 7.055m² дворно место. Основна цел на Работничкиот универзитет е што поголем број на луѓе да се стекнат со знаења, вештини, компетенции од нашата општина и регионот, со што ќе се придонесе кон намалување на невработеноста. Дејноста што ја врши Работничкиот Универзитет се состои од:

- Курсеви по странски јазици: Англиски, Германски, Албански, Грчки и Шпански јазик;
- Курсеви за разни занимања: фризери, болничари, козметичари, пожарникари, масери, козметичари, кареткари, ракувачи на бензински пумпи, книговодство, кувари, пекари, келнери, столари, стаклари, молери, ракувачи на градежни машини, заварувачи и други занимања.
- Курсеви за информатика MS Office (MS Word, MS Excel, MS Power Point, Internet) и останати програми според потребите на граѓаните
- Основно образование за возрасни;
- Едукација од разни области

За реализација на активностите, Работничкиот Универзитет располага со 7 кабинети за странски јазици и друг вид на едукации, 2 климатизирани кабинети со 13 компјутери и друга додатна опрема.

Микросам Академија

Академијата вклучува модерни методи во предавањето, мултимедиското образование, мотивацијата, елементите на самостојно учење, вистинското животно искуство итн. За задоволување на образовните потреби на студентите, ставена е на располагање огромна база на податоци, која вклучува: литература, видео–материјали, дополнителна документација, како и директен пренос на предавања од извонредни професори од универзитети во САД. Дел од концептот на Академијата е и директен трансфер на знаење преку предавања и презентации, кои ги одржуваат домашни и странски афирмирани експерти, бизнисмени и професори за време на нивната посета на Академијата.

Академијата се посветува на обезбедување ресурси, за поддршка на своите високи очекувања за академски, општествени и лични достигнувања. Микросам–Академијата е дел од целокупниот концепт на Микросам за промена на пристапот на работа, образование, на размислување, како императив за подигање на нивото на техничко–технолошки развој на Република Македонија.

3.5.5. SWOT анализа Работна сила

SWOT анализата (анализата на силните и слабите страни, како и можностите и заканите) за развој на работна сила во Општина Прилеп е претставена во следната табела

Табела бр.36 SWOT анализа на работна сила

Силни страни	Слаби страни
- Квалитетно образование - Квалификувана работна сила - Континуирана професионална едукација и обуки - Правилно кадровско планирање - Соработка локална самоуправа-образование-бизнис сектор - Препознатливи образовни институции - Голем број на образовни профили - Голем број на програми во согласност со Активните мерки и политики за вработување на АВРМ	- Недостаток на финансии и работни места - Недоволна инфраструктура - Недоволна практична настава - Недоволно нагледни средства - Несоодветна структура на невработените според потребите на пазарот на труд - Непостоење на соодветни програми за доквалификација и преквалификација - Недоволна понуда на установи/школи кои обезбедуваат неформално образование
Можности	Закани
- Искористување на постоечките расположливи ресурси - Одлична географска положба - Поволна инвестициска клима - Постоење на ЕУ фондови кои што се фокусирани кон подобрување на вработливоста и вработувањето - Национална Стратегија за вработување на РМ (оперативен план 2014-2015) - Новиот Закон за Социјално Претприемништво ќе обезбеди можности за вработување на социјално маргинализирани групи - Постоењето на Економски Совет може да генерира инвестиции	- Економска криза - Климатски промени „Одлив на мозоци“ - Континуирана имиграција на млади во странство - Непостоење на работна сила за дефицитарни професии - Неповолна демографска структура

Силните страни на Општина Прилеп во областа развој на работна сила се квалитетниот образовен систем, големиот број на образовни профили во образовните институции во општината, расположивата квалификувана работна сила и континуираната професионална едукација и обука на наставниот кадар. Покрај тоа како силна страна беше потенцирана воспоставената соработка помеѓу локална самоуправа, образовните институции и бизнис секторот.

Главни слаби страни во развојот на работна сила во општината се недостатокот на финансиски средства и вработување на нови лица, недоволниот број на нагледни средства за одреден број на профили и недоволната практична настава како дел од редовниот образовен процес. Несоодветна структура на невработените според потребите на пазарот на труд, Непостоење на соодветни програми за доквалификација и преквалификација

Можностите кои би биле на располагање на општината за подобрување на состојбата во процесот на развој на работна сила се поволната инвестициска клима, искористувањето на Европските фондови за подобрување на вработливоста и вработувањето, имплементацијата на Националната Стратегија за вработување на РМ и новодонесениот Закон за социјално претприемништво кој ќе обезбеди можности за вработување на социјално маргинализирани групи.

Заканите кои може да влијаат на успорување на развојот на работната сила и да предизвикаат негативни услови за развој се економската криза, неповолните климатски промени, недостатокот на работна сила за дефицитарни професии, неповолната демографска структура, континуираната имиграција на млади во странство и „одливот на мозоци“.

3.5.6. Анализа на засегнати страни во Работна сила

Анализата на засегнатите страни се состои од идентификување на внатрешните и надворешните засегнати страни и корисници на услуги и утврдување на нивните потреби. Оваа анализа има за цел да ги утврди постапките на комуникација со внатрешните и надворешните засегнати страни, да се утврдат проблемите и потребите за да можат тие прашања да се обработат и да се пронајде решение преку соодветни мерки.

Табела бр. 37 Анализа на засегнати страни во Развојот на Работна сила

ГРУПИ НА ИНТЕРЕС	КОЈ Е НИВНИОТ ИНТЕРЕС	КАПАЦИТЕТ /МОТИВАЦИЈА	РЕЛАЦИИ СО ДРУГИ ГРУПИ (++)/--)	ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ПЛАНИРАНИОТ ПРОЕКТ
Образовни институции	-Подобар квалитет на образовниот систем и поголем број на ученици	Добар капацитет и мотивација	Ученици/студенти ++ бизнис сектор +- општина ++	Корисници партнери вршители
Ученици/студенти	-Стекнување на трајни знаења и вештини	Добар капацитет и послаба мотивација	Општина + бизнис сектор - родители +-	Корисници
Бизнис сектор	-Квалитетен кадар	Добар капацитет и послаба мотивација	Општина ++	Партнери корисници
Родители	-Квалитетно образование за	Добар капацитет и	Општина + училишта +	Корисници партнери

	нивните деца	мотивација	бизнис сектор -	
Општина	-Квалитетно образование и поголем економски развој	Добар капацитет и мотивација	училишта + бизнис сектор +	Вршители
ABPM	-Промоција на мерките и програмите	Добар капацитет и мотивација	Општина ++ ученици/студенти +- бизнис сектор +- родители - училишта +	Партнери корисници
МОН	-Подобар квалитет на образовниот систем	Добар капацитет и мотивација	Општина ++ ученици/студенти +- Училишта +	Партнери вршители

3.5.7. Анализа од истражувањето на анализата на работна сила во Општина Прилеп

Со цел да се утврди реалната состојба на пазарот на труд, како и проблемите со кои се соочуваат чинителите во оваа област и да се дадат релевантни препораки за подобрување на состојбата во текот на изработката на стратегијата се организираше фокус група. Во фокус групата учествуваа претставници од сите средни училишта во општината, од Економскиот факултет од Прилеп, Регионалната Стопанска комора, претставници од здруженијата на млади и претставници од Општина Прилеп одговорни за креирање на локалните политики за образование.

На фокус групата беше потенцирано дека *бројот на ученици во средните училишта се намалува, главно поради неповолната демографска структура на населението*. Беше потенцирано дека е забележан зголемен интерес за новите образовни профили особено за фискултурната гимназија, сообраќајната струка и за медицинските струки. Интересот за правната струка беше оценет како константен; мал пад е забележан во гимназијата, дрвопреработувачката струка и текстилната, а нагло опаѓа интересот за економската струка. Беше констатиран и прилично намален интерес за запишување во тригодишното образование.

Што се однесува до факултетите, бројот на запишани студенти беше оценет како константен, но се потенцираше малиот пад на интерес на студентите за Економскиот факултет како резултат на отварањето на дисперзираната настава на новите универзитети во градот. Согласно учесниците на фокус групата, на Економскиот факултет постои зголемен интерес за сметководство, финансии, ревизија и финансиски менаџмент, а запишувањето на студенти на насоките трговија, маркетинг и економија има тенденција на опаѓање.

На прашањето *За кои образовни профили/насоки постои интерес за доквалификација и преквалификација во Вашата институција?*, како најинтересни беа потенцирани услужните дејности: козметичар, шминкер, масер, фризер, потоа од градежната струка заварувачи, електроинсталатери и монтери, а како доста актуелен беше забележан и профилот прехранбен техничар.

На прашањето *Доколку се одобри воведување на потребните образовни профили, дали Вашата институција располага со потребниот наставен кадар, опрема и соодветни нагледни средства?* беше наведено дека со добра организација на наставниот кадар нема да биде проблем да се организира, но се наведе фактот дека опремата е скапа и недостасуваат нагледни средства кои се потребни за воведување на нови профили.

Во однос на квалитетот на практичната настава, беше забележано дека практичната настава е доволно застапена, но квалитетот на наставата не е на соодветно ниво. Идентификуваните најголеми проблеми со кои се соочуваат професорите и учениците во текот на практичната настава согласно приоритетот се следните: (1) недоволно финансиски средства за набавка на материјали за реализација на практичната настава, (2) непостоење на соработка помеѓу образовните институции и бизнисот, (3) незаинтересираност на бизнис секторот, (4) недоволнен простор, опрема и нагледни средства во институцијата, (5) неинформираност на родителите и учениците/студентите за можностите за нивно вработување, (6) незаинтересираност на учениците/студентите.

Со цел подобрување на состојбата и вклучување на бизнисот во образовниот процес, со цел усогласување на кадрите со потребите на пазарот на труд, беа предложени неколку предлог решенија: промена на законската регулатива, поголема соработка помеѓу образованието, државата и бизнисот и поголемо вклучување на Агенцијата за вработување.

Во однос на вештините кои им се потребни на младите за нивно полесно вработување, согласно идентификуваниот приоритет беа уврдени следните вештини: (1) Познавање на странски јазици (2) Комуникациски вештини (3) Одговорност, посветеност, самоиницијативност, (4) Работа со компјутери, (5) Специфични вештини за своето работно место (6) Способност за тимска работа, (7) Грижа за клиенти, (8) Способност за решавање на проблеми (9) Работно искуство и (10) Работа на проекти.

На прашањето *Според Вас, на кој начин може Општина Прилеп да придонесе кон подобрување на образовниот процес на локално ниво во согласност со потребите на пазарот на труд?* учесниците предложија вклучување на активности за подобрување на информираност во заедницата и ја потенцираа важноста на координативната улога на општината во процесот на образование на локално ниво и усогласувањето на работната сила со потребите на пазарот на труд.

Профили за кои постои зголемен интерес за доквалификација и преквалификација

- Козметичар
- Шминкер
- Физиотерапевтски техничар
- Фризер
- Заварувач
- Електроинсталатер
- Монтер
- Прехранбен техничар

4. ВИЗИЈА, МИСИЈА И ВРЕДНОСТИ

4.1. Визија

Водечка општина во Македонија и регионот со висок квалитет на живот и задоволни граѓани која ги соединува локалните и традиционални вредности со современите трендови и технологии, творечката моќ и капацитетот на граѓаните за обезбедување на одржлив развој.

4.2. Мисија

Општина Прилеп како атрактивна бизнис и туристичка дестинација, посакувано место за живеење со ефикасна администрација и развиена инфраструктура обезбедува високо квалитетни услуги за граѓаните и бизнис заедницата и конкурентни услови за економски развој.

4.3. Приоритетни области

Приоритетни области на Стратегијата за локален економски развој на Општина Прилеп се Економски Развој, Туризам, Земјоделство, Инфраструктура и Развој на работна сила.

4.4. Стратешки цели

Стратегијата за локален економски развој на Општина Прилеп за периодот 2014-2020 година вклучува реализација на пет стратешки цели:

Стратешка цел 1	Поттикнување на развој на бизнисот и креирање на нови работни места
Стратешка цел 2.	Прилеп - атрактивна туристичка дестинација
Стратешка цел 3	Воведување на нови технологии и практики во земјоделството и подобрување на руралниот развој
Стратешка цел 4	Подобрување на постоечката и развој на нова инфраструктура во Општина Прилеп
Стратешка цел 5.	Подобрување на квалитетот на образованието и усогласување со потребите на пазарот на труд на Општина Прилеп

Секоја стратешка цел предвидува имплементација на специфични цели и конкретни активности со очекувани резултати, одговорни лица и институции за имплементација на активностите, утврден временски рок и потребен буџет за нивна реализација.

Стратешката цел 1 Поттикнување на развој на бизнисот и креирање на нови работни места вклучува имплементација на пет специфични цели:

Специфична цел 1.1	Усогласување на потребите на бизнисите со профилот на образование
Специфична цел 1.2	Зголемување на можностите за самовработување
Специфична цел 1.3	Привлекување на нови инвестиции
Специфична цел 1.4	Формирање на бизнис центар
Специфична цел 1.5	Искористување на обновливи извори на енергија и енергетска ефикасност

Со реализацијата на оваа стратешка цел ќе се обезбедат подобри услови за развој на бизнисите во Општина Прилеп, ќе се поттикнат нови инвестиции во општината и ќе се отворат нови работни места кои ќе допринесат кон подобрување на економскиот развој во општината. Реализацијата на оваа цел вклучува и усогласување на образовниот процес и креирањето на нова работната сила согласно со потребите на пазарот на труд и поттикнување на практиканство и менторство во постоечките и новите компании. За реализација на оваа цел предвидена е и дополнителна обука и промоција на мерките и можностите за самовработување во општината и создавање на услови за привлекување на нови инвестиции преку промоција на постоечките локации и можности за Greenfield и Brownfield инвестиции и расположливите кредитни производи кои се на располагање на малите и средните претпријатија во државата.

Покрај овие мерки, со формирањето на бизнис центар ќе се создадат услови за поставување на одржлив систем за поддршка на малите и средните претпријатија од нивното формирање, градење на нивните капацитети и воспоставување на партнерства со домашни и странски партнери. Бизнис центарот ќе овозможи континуирана логистичка поддршка на претпријатијата, нивно редовно информирање за новитетите и можностите на пазарот, промените на законската регулатива и промоција на нивните производи.

Реализацијата на оваа стратешка цел предвидува и истражување на можностите за искористување на обновливи извори на енергија и креирање на локални политики и мерки за поддршка на инвестиции за искористување на обновливите извори на енергија во Општина Прилеп.

Стратешката цел 2. Прилеп - атрактивна туристичка дестинација предвидува реализација на четири специфични цели:

Специфична цел 2.1	Градот Прилеп - центар за авантуристички туризам во Република Македонија
Специфична цел 2.2	Подобрен квалитет на туристичката понуда во Општина Прилеп
Специфична цел 2.3	Подобрување на туристичката инфраструктура во Прилеп
Специфична цел 2.4	Промоција на туристичките потенцијали

Имплементацијата на оваа стратешка цел вклучува креирање на услови за развој на авантуристичкиот туризам во општината, подобрување на квалитетот на туристичката понуда која ја нуди градот со околината, изградба на потребната туристичка инфраструктура и промоција на потенцијалите за развој на туризмот во општината.

За оваа цел се планира креирање на различни интегрирани туристички пакети за повеќе целни групи кои ќе бидат дел од редовната годишна туристичка програма, особено потенцирајќи ги предностите на градот и неговата околина за развој на авантуристичкиот туризам: параглајдерство, боулдеринг, мото крос, велосипедски трки и други off-road натпревари.

Подобрувањето на квалитетот на туристичката понуда ќе биде една од основните насоки за развој на туризмот во Прилеп. Планирано е мапирање на сите туристички потенцијали, промоција на постоечките мерки за поддршка на инвестициите во развојот на туризмот, јакнење на капацитетите на сите засегнати страни и креирање на интегрирани пакети на услуги за време на постоечките манифестации. Покрај тоа, ќе се промовираат и можностите за воспоставување на јавно-приватно партнерство за изградба на туристички капацитети и етно село на територијата на општината.

Поставувањето на туристичка инфраструктура ќе биде еден од приоритетите во наредниот стратешки период. Планирано е поставување на локална сигнализација, обележување на пешачките и велосипедските патеки и изградба на камп во согласност со сите европски стандарди.

Со цел да се запознае пошироката јавност со туристичките потенцијали на општината, ќе се изработи пакет на промотивни активности кој вклучува изработка на промотивни материјали, ажурирање на веб

страната www.prilepinfo.mk, креирање на туристички бренд на Прилеп, брендирање на локални производи и учество на саеми во соработка со Агенцијата за промоција на туризмот.

За реализација на стратешката цел 3 Воведување на нови технологии и практики во земјоделството и подобрување на руралниот развој планирана е имплементација на следните специфични цели:

Специфична цел 3.1	Зголемување на површините за наводнување и одводнување во Општина Прилеп
Специфична цел 3.2	Подобрување на патната инфраструктура во руралните средини
Специфична цел 3.3	Развој на руралниот туризам
Специфична цел 3.4	Воведување на нови технологии во земјоделството

Земјоделството и руралниот развој се важни гранки за економски развој на Општина Прилеп. Модернизирањето на земјоделството во општината ќе се постигне преку подобрување на условите и површините под наводнување и одводнување, воведување на нови технологии во земјоделството, зачувување на старите традиционални сорти, подобрување на едукацијата на земјоделците за новите стандарди и модерни техники и технологии, формирање на земјоделски задруги и кластери, брендирање на земјоделски производи, како и редовно информирање за можностите за финансиска поддршка на инвестициите од страна на државата и достапните финансиски и нефинансиски институции и организации. Редовни информативни сесии за ИПАРД ќе бидат организирани во соработка со Подрачната единица на МЗШВ и локалната канцеларија на Агенцијата за Поттикнување на Развојот на Земјоделството со цел да се поддржат инвестициите во земјоделството и руралниот развој во општината.

Руралниот развој во општината ќе се овозможи преку подобрување на патната инфраструктура во руралните средини, имплементација на ЛИДЕР пристапот во општината, мапирање и обележување на културно-историските локалитети, подготовка на промотивни материјали за рурален развој и едукација на локалното население за важноста и придобивките од руралниот туризам преку обука за поквалитетно запознавање на туристите со обичаите и традицијата, карактеристични за руралните средини.

Имплементацијата на **стратешката цел 4 Подобрување на постоечката и развој на нова инфраструктура во Општина Прилеп** ќе се овозможи со реализација на три специфични цели:

Специфична цел 4.1	Подобрување на патната инфраструктура
Специфична цел 4.2	Подобрување на комуналната инфраструктура и заштита на животната средина
Специфична цел 4.3	Зајакнување на институционалните капацитети

Развојот и модернизацијата на инфраструктурата во општината е основен предуслов за економскиот развој. Во планираниот програмски период ќе се изврши модернизација, реконструкција и изградба на повеќе патни правци во и до општината, подобрување на водоводната и канализационата инфраструктура, особено во руралните средини, опремување на индустриските зони со целосна инфраструктура, поставување на подземна кабловска канализација, започнување на процесот на гасификација на општината, изградба на пречистителна станица и изградба на центар за управување со отпад, подобрување на системот за наводнување и одводнување, подобрување на енергетската ефикасност, изградба на паркови и излетничка населба кај вештачкото езеро. Покрај тоа, се планира модернизирање на јавните комунални претпријатија со набавка на потребната опрема и механизација за поефикасно извршување на комуналните дејности. За успешно следење и раководење на овој процес ќе се изврши и зајакнување на институционалните капацитети во општината преку интензивна обука на тимот и набавка на соодветна опрема и компјутерски системи. Со цел да се забрза развојот на

општината планирана е изработка на комплетна урбанистичко - планска документација за целата територија на општината.

Реализацијата на **стратешката цел 5. Подобрување на квалитетот на образованието и усогласување со потребите на пазарот на труд на Општина Прилеп** ќе се изврши со постигнување на две специфични цели:

- Специфична цел 5.1 Подобрување на квалитетот на образованието во Општина Прилеп
 Специфична цел 5.2 Зголемена вработливост и конкурентност на работната сила во Општина Прилеп

Развојот на работната сила е основна движечка сила во економскиот развој на една општина. Со цел да се подобрат условите за развој на работна сила во Општина Прилеп, ќе се изврши анализа на потребите на пазарот на труд и врз база на наодите од анализата ќе се изврши прилагодување на профилите во образовниот процес и во наставните планови и програми. Квалитетот на образовниот процес ќе се подобри со обезбедување на подобри услови за практична настава во училиштата и на факултетите и обука на наставниците за примена на нови методологии за пренесување на знаење и вештини.

Покрај тоа, ќе се обрне особено внимание на подобрувањето на вработливоста и конкурентноста на работната сила.

Во табела број 41 е даден табеларен приказ на Стратегијата за локален развој.

Табела 38 Стратегија за локален развој, област, цели и планирани активности

Област	Стратешка цел	Специфична цел	Активности
Економски развој, мали и средни претпријатија	1. Поттикнување на развој на бизнисот и креирање на нови работни места	1.1 Усогласување на потребите на бизнисите со профилот на образование	1.1.1 Воспоставување на работна група во Економскиот Совет на Општина Прилеп за работна сила
			1.1.2 Изработка на анализа на потреби на работна сила
			1.1.3 Воспоставување на организиран систем за практикантска работа и волонтерство
			1.1.4 Обука на компаниски ментори за работа со практиканти
			1.1.5 Воспоставување на клиничка настава – предавања од професионалци во образовните институции
		1.2 Зголемување на можностите за самовработување	1.2.1 Поврзување на постоечки инвеститори со нови компании (start-up) и Б2Б средби
			1.2.2 Промоција на мерките за самовработување на АВРМ
			1.2.3 Изработка на анализа на потребите на бизнисот и квалификацијата на невработените лица и подготовка на предлог за прилагодување на мерките за самовработување на АВРМ во согласност со утврдените потреби
			1.2.4 Одржување на обуки за млади и невработени лица за стекнување со дополнителни вештини
		1.3 Привлекување на нови инвестиции	1.3.1 Подготовка на Greenfield и Brownfield база на податоци
			1.3.2 Подготовка на каталог со Greenfield и Brownfield локации
			1.3.3 Изработка на промотивни материјали за инвестициските можности на Општина Прилеп
			1.3.4 Промоција на можностите за инвестирање во Општина Прилеп
			1.3.5 Организирање на информативни сесии за

			запознавање на бизнисите со расположливите финансиски инструменти
			1.3.6 Сертификација на Општина Прилеп за Поволна бизнис клима (BFC)
		1.4 Формирање на бизнис центар	1.4.1 Воспоставување на редовни обуки за претприемништво
			1.4.2 Воспоставување на бизнис старт-ап центар
			1.4.3 Воспоставување на бизнис инкубатор
			1.4.4 Креирање на мерки за поддршка на иновативни идеи и пристапи
			1.4.5 Креирање на мерки за поддршка на технолошко унапредување на бизнисите
			1.4.6 Креирање на база на податоци за бизнисите
			1.4.7 Подготовка на веб страна за бизнисите (нови, постоечки и занаетчи) + постирање на нацрт закони и друга правна регулатива во фазата на изработка
			1.4.8 Издавање на тримесечни информатори за промените во условите за водење бизнис
			1.4.9 Воспоставување на систем на редовно информирање на бизнисите за тековни тендерски објави
			1.4.10 Формирање на фонд за бизнис иновации
			1.4.11 Организирање на информативни сесии за стандардизација на производи и услуги, како и стандарди за квалитет ISO
			1.4.12 Подготовка и имплементација на програми за кофинансирање при стандардизација на производи и услуги, како и стандарди за квалитет ISO
			1.4.13 Поддршка при изработување на бизнис планови и проекти
			1.4.14 Советувања при искористување на средствата од европските фондови
			1.4.15 Формирање на совет за елиминирање на бизнис бариери
			1.4.16 Организирање на Б2Б средби за развој на МСП во ланец на добавувачи дејности
			1.4.17 Организирање на бизнис настани за поврзување на компаниите со домашни и странски партнери
			1.4.18 Организација на манифестација Денови на занаетчиството
		1.5 Искористување на обновливи извори на енергија и енергетска ефикасност	1.5.1 Анализа на потенцијалот за икористување на ОИЕ во Прилеп
			1.5.2 Подготовка на мерки за поддршка на инвестиции во ОИЕ и ЕЕ
			1.5.3 Истражување на интересот на бизнисот за искористување на ОИЕ и ЕЕ
			1.5.4 Организирање на информативни настани за ОИЕ и ЕЕ
			1.5.5 Промоција на искористување на обновливи извори на енергија и инвестиции во Мариово
Развој на туризмот	2. Прилеп-атрактивна туристичка дестинација	2.1 Градот Прилеп - центар за авантуристички туризам во Р. Македонија	2.1.1. Креирање на интегриран пакет на услуги за време на Параглајдинг натпревари
			2.1.2 Креирање на интегриран пакет на услуги за време на Боулдеринг натпревари
			2.1.3 Креирање на интегриран пакет на услуги за време на Велосипедски трки
			2.1.4 Креирање на интегриран пакет на услуги за време на маратон КМТ
			2.1.5 Креирање на интегриран пакет на услуги за време на

			Мото крос натпревари и други off-road натпревари
			2.1.6 Креирање на интегриран пакет на услуги за време на Велосипедска тура - Мариово
		2.2. Подобрен квалитет на туристичката понуда во Општина Прилеп	2.2.1 Идентификување на туристички потенцијали на Прилеп и околината
			2.2.2 Мапирање на туристички потенцијали
			2.2.3 Промоција за ИПАРД и други фондови за развој на рурален туризам
			2.2.4 Јакнење на капацитетите на засегнатите страни за обезбедување на квалитетна туристичка понуда
			2.2.5 Креирање на интегриран пакет на услуги за време на Фестивалот на пивото
			2.2.6 Креирање на интегриран пакет на услуги за време на Карневал Прочка
			2.2.7 Креирање на интегриран пакет на услуги за време на Театарскиот фестивал „Војдан Чернодрински“
			2.2.8 Креирање на интегриран пакет на услуги за време на фестивалот на народни инструменти и песни „Пеце Атанасовски“
			2.2.9 Креирање на интегриран пакет на услуги за време на Мариовско – Мегленски културни средби
			2.2.10 Креирање на интегриран пакет на услуги за време на Џез фестивал
			2.2.11 Креирање на интегриран пакет на услуги за време на Денови на Крали Марко
			2.2.12 Подготовка на годишна туристичка понуда со различни видови на туристички пакети
			2.2.13 Вклучување на етнолошката поставка во туристичките понуди
			2.2.14 Креирање на пакет мерки за поддршка на изградба на туристички капацитети
			2.2.15 Промоција на ЈПП за изградба на туристички капацитети
			2.2.16 Изградба на етно село со ЈПП/концесија
		2.3. Подобрување на туристичката инфраструктура во Прилеп	2.3.1. Подготовка и поставување на локална сигнализација
			2.3.2 Обележување на планински пешачки патеки
			2.3.3 Обележување на велосипедски патеки
			2.3.4 Изградба на камп по сите европски стандарди
			2.3.5 Уредување на спортско рекреативни локации и места за одмор во близина на атрактивните локалитети
			2.3.6 Изградба на пристапни патишта до атрактивни туристички локалитети
			2.3.7 Формирање на одделение за развој на туризмот во Општина Прилеп
			2.3.8 Формирање на туристички сојуз на Општина Прилеп?
		2.4 Промоција на туристичките потенцијали	2.4.1 Изработка на промотивни материјали
			2.4.2 Дистрибуција на промотивни материјали
			2.4.3 Ажурирање на постоечката веб страна www.prilepinfo.mk и нејзино линкување со други веб страни
			2.4.4 Креирање на туристички бренд на Прилеп
			2.4.5 Брендмирање на локални производи
			2.4.6 Учество на саеми со Агенција за промоција на туризмот
Земјоделство и рурален развој	3. Воведување на нови технологии и практики во	3.1 Зголемување на површините за наводнување и одводнување во	3.1.1 Изградба на микроаккумуляции и проширување на системот за наводнување
			3.1.2 Изградба на водопоила
			3.1.3 Редовно чистење на постоечките одводни канали

	земјоделството и подобрување на руралниот развој	Општина Прилеп	3.1.4. Воведување на нови техники за наводнување (капка по капка или сл)
		3.2 Подобрување на патната инфраструктура во руралните средини	3.2.1 Изградба и реконструкција на патната мрежа
			3.2.2 Изградба и обележување на велосипедски патеки
			3.2.3 Изградба на пешачки патеки
			3.2.4. Изградба и реконструкција на патиштата за пристап до земјоделско земјиште.
		3.3 Развој на руралниот туризам	3.3.1 Обележување на културно-историските локалитети во руралните средини
			3.3.2 Изготвување на мапи и каталози за културно-историското наследство
			3.3.3 Разгледување на можностите и подготвување на предлог за олеснување на процедурата за изготвување на градежна документација за реконструкција на етно(стари) објекти
			3.3.4 Едукација на локалното население од руралните средини за поквалитетно запознавање на туристите со обичаите и традицијата, карактеристични за руралните средини
		3.4.Воведување на нови технологии земјоделството	3.4.1 Организирање на обуки за нови технологии применливи во наши услови
			3.4.2 Организирање на обуки за органско производство
			3.4.3 Поставување на пилот фарми за органско производство
			3.4.4 Демонстративен опит за нови сорти на земјоделски производи и медоносни култури
			3.4.5 Обука за ДЗХП
			3.4.6 Посета на земјоделски саеми
			3.4.7 ТЕСП за сточарство, појледелство и градинарство
			3.4.8 Изготвување на план за класификација на земјиштето и растенијата
			3.4.9 Брендирање на карактеристични производи од прилепскиот регион
			3.4.10 Организирање на фестивал на медот
			3.4.11 Презентација за ИПАРД
			3.4.12 Обуки за искористување на обновливи извори на енергија
			3.4.13 Идентификување на стари сорти на земјоделски производи
			3.4.14 Идентификување на стари занаети
			3.4.15 Имплементација на ЛИДЕР пристап
			3.4.16 Информативни обуки за ЛИДЕР пристап
			3.4.17 Информативни кампањи за кредитирање во земјоделството
			3.4.18 Поттикнување на здружување помеѓу земјоделците и МСП (задруги и кластери)
			3.4.19 Едукација и поддршка за развој на пчеларството
Инфраструктура	4. Подобрување на постоечката и развој на нова инфраструктура во Општина Прилеп	4.1. Подобрување на патната инфраструктура	4.1.1 Изградба на експресен пат Прилеп-Градско
			4.1.2 Изведба на патна инфраструктура Изведба на приклучок на ТИРЗ до А3
			4.1.3 Реконструкција на патна инфраструктура на обиколница од пат Прилеп-Дервен до А1 со поставување на клучка
			4.1.4 Изградба на улица „Победа“ од ул. „Васко Карангелески“, за поврзаност на патниот правец Прилеп-

			Дервен со ул. „Александар Македонски“ патен правец Битола - Скопје
			4.1.5 Рехабилитација на делница Прилеп-Витолиште
			4.1.6 Реконструкција на улицата „Трајко Николоски“ и проширување на мостот на индустриската зона на улица „Трајко Николоски“ и 2 надвозника на железничката пруга
			4.1.7 Изградба на кружен тек со проширување на мостот на Градска река на улица „11ти Октомври“
			4.1.8 Изградба на кружен тек на Градска река на крстосницата кај „Солидност“
			4.1.9 Реконструкција на влез во Прилеп, од страна на х. Салида
			4.1.10 Изградба и реконструкција на општински патишта до руралните места
			4.1.11 Изградба и реконструкција на улици во руралните места
		4.2 Подобрување на комуналната инфраструктура и запита на животната средина	4.2.1 Опременување на индустриските зони со целосна инфраструктура
			4.2.2 Поставување на подземна кабловска инсталација
			4.2.3 Гасификација на индустриски зони, деловни и јавни објекти и домување
			4.2.4 Изградба на прочистителна станица за Прилеп
			4.2.5 Реконструкција на канализациона мрежа во Прилеп
			4.2.6 Поставување на водоводна мрежа во рурални средини
			4.2.7 Поставување на канализациона мрежа во рурални средини со мали прочистителни станици
			4.2.8 Регулација на речното корито со кејски сидови и минор корито
			4.2.9 Изградба на центар за управување со отпад
			4.2.10 Набавка на нови возила за собирање и транспортирање на отпад и набавка на возила за селектиран отпад
			4.2.11 Набавка на возила со потребна приклучна опрема за чистење и миење на јавно прометни површини
			4.2.12 Осовременување на јавниот градски превоз
			4.2.13 Ободни канали за прифаќање на атмосферските води од сливните подрачја на Селечка планина и Маркови Кули
			4.2.14 Изградба на акумулации со хидросистем во Дабница, Селце, Подмол, Канатларци, Ореовец, Крстец, Небрегово
			4.2.15 Изградба на парковски и рекреативни површини во сите урбани заедници во градот и сите населени места
			4.2.16 Изградба на рекреативен комплекс кај вештачкото езеро
			4.2.17 Покривање на Дабнички канал
			4.2.18 Изработка на нов ЛЕАП
		4.3 Зајакнување на институционалните капацитети	4.3.1 Зајакнување на информатичките одделенија во сите институции - технички и кадровски (интероперабилност)
			4.3.2 Обуки за јавни набавки по ПРАГ
			4.3.3 Обука за подготовка и раководење со европски проекти
			4.3.4 Информативни сесии за изведувачи за набавки по ПРАГ
			4.3.5 Обуки за јавни набавки по закон за јавни набавки
			4.3.6 Стручна обука на вработените во секторот урбанизам и во јавните претпријатија

			4.3.7 Воспоставување на ГИС на ниво на Општина Прилеп, достапен преку Web и поврзување со другите општини 4.3.8 Доекипирање и опремување на Секторот за урбанизам, комунални работи и заштита на животната средина во Општина Прилеп 4.3.9 Обуки за ЈПП 4.3.10 Ревизија на ГУП 4.3.11 Изработка и ревизија на ДУП-ови 4.3.12 Изработка на општи акти за населени места 4.3.13 Изработка на урбанистички плански документации вон населени места 4.3.14 Изработка на урбанистичко техничка документација 4.3.15 Подобрување на енергетската ефикасност на јавното осветлување 4.3.16 Подобрување на енергетската ефикасност на јавните објекти во надлежност на Општина Прилеп 4.3.17 Изработка на сообраќајна студија на Прилеп
Работна сила	5. Подобрување на квалитетот на образованието и усогласување со потребите на пазарот на труд на Општина Прилеп	5.1 Подобрување на квалитетот на образованието во Општина Прилеп	5.1.1 Подготовка на Анализа на потребите на пазарот на трудот и ЛАПВ
			5.1.2 Подготовка на предлог барање за измена на наставните планови и програми врз основа на подготвената анализа
			5.1.3 Обезбедување услови за подобрување на практичните знаења и вештини на учениците
			5.1.4. Обука на наставниците за користење на опремата и примена на нови методологии за пренесување на знаење и вештини до учениците и следење на примената на методологиите
		5.2 Зголемена вработливост и конкурентност на работната сила во Општина Прилеп	5.2.1.Формирање координативно тело за унапредување на соработката помеѓу образовните институции и бизнис секторот
			5.2.2. Потпишување на меморандуми за соработка со фирми од приватниот и јавниот сектор од Општината соодветни на профилите во училиштата
			5.2.3.Следење на имплементацијата на соработката со бизнис секторот и избор на најуспешни бизнис партнери
			5.2.4.Спроведување на детална анализа на знаењата и вештините на вработените во компаниите во јавниот сектор
			5.2.5.Организирање обуки на вработените во компаниите во јавниот и приватниот сектор
			5.2.6.Евалуација на постигнатите резултати од регулираните обуки
			5.2.7.Промоција на мерките на АВРМ кои се однесуваат на обуки, доквалификација, преквалификација и практиканство
			5.2.8.Подобрување и промовирање на неформално образование

5. ПЛАН ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА, МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА НА СТРАТЕГИЈАТА ЗА ЛОКАЛЕН ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

Имплементацијата на Стратегијата за локален економски развој е одговорност на Одделението за локален економски развој и прекугранична соработка на Општината Прилеп. Одделението за ЛЕР ќе го координира и мониторира извршувањето на Стратегијата и ќе биде одговорно за:

- Детално формулирање на активности за нивно реализирање
- Подготвување годишен план на активности до Градоначалникот и Советот на Општина Прилеп
- Одредување тим за имплементација на поделни активности од стратегијата
- Координирање активности за имплементација на проектите
- Следење на активностите од стратегијата
- Информирање на Советот на Општината за активностите од планот (најмалку еднаш годишно).

За следење на имплементацијата од страна на Општина Прилеп, покрај Одделението за ЛЕР, ќе биде назначен и тим од претставници на засегнатите страни кои заеднички ќе ги следат активностите и на крај на годината ќе подготват извештај за Советот на Општината и Градоначалникот. Од Одделението за ЛЕР ќе биде назначен координатор на целиот процес.

При остварување на целите ќе се имаат во предвид можностите за зголемување, борбата против селективноста и неактивноста, родовата нееднаквост, намалување на структуралната невработеност, поголема флексибилност со обезбедување на сигурност и др.

Прилог 1: АКЦИОНЕН ПЛАН ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА СТРАТЕГИЈАТА

Стратешка цел 1. Поттикнување на развој на бизнисот и креирање на нови работни места							
Р.Б.	Активност	Резултат	Индикатор	Извор за верификација	Одговорен	Временска рамка	Буџет EUR
Специфична цел: 1.1 Усогласување на потребите на бизнисите со профилот на образование							
1.1.1.	Воспоставување на работна група во Економскиот Совет на Општина Прилеп за работна сила	Воспоставена работна група	-Усвоена одлука за воспоставување на работна група	-Одлука и записник од седница на Економски совет	Образовни институции; АВРМ; Општина Прилеп, ЕС	јануари - февруари 2015	/
1.1.2	Изработка на анализа на потребите на работна сила со заклучоци и препораки	Изработена анализа и идентификуван профил на потребна работна сила	-Усвоена анализа на Седница на Економски совет	-Изработена анализа -Записник од Седница на Економски совет	Општина Прилеп, ЕС - работна група и образовни институции	март-мај 2015	7.000 €
1.1.3	Воспоставување на организиран систем за практикантска работа и волонтерство	Воспоставен систем за практиканство и волонтерство	-Број на практиканти -Број на волонтери -Број на склучени договори помеѓу фирми и училишта	-Копии на Договори за практиканство и волонтерство	Општина Прилеп, бизнис сектор и образовни институции	јануари – март 2015 а потоа континуирано	/
1.1.4	Обука на компаниски ментори за работа со практиканти	Организирана обука за ментори во бизнис секторот	-Број на обучени ментори во Прилеп	-Извештај од обука -Фотодокументација -Материјали за обука -Листа на учесници	Општина Прилеп, бизнис сектор и образовни институции	Почеток на обуки ноември-декември 2014 (Проект на USAID Мрежа YES)	20.000 €
1.1.5	Воспоставување на клиничка настава –	- Воспоставен на систем за редовна клиничка настава	- Број на експерти за клиничка настава	-Извештај од предавања	Општина Прилеп,	Од февруари 2015, до 2020 во	30.000 €

	предавања од професионалци во образовните институции	- Избрани компании - Избрани експерти - професионалци	-Број на одржани предавања	-Фотодокументација -Материјали за обука -Листа на учесници	бизнис сектор и образовни институции	континуитет, во секое средно училиште најмалку по две предавања годишно	
Специфична цел: 1.2 Зголемување на можностите за самовработување							
1.2.2	Поврзување на постоечки инвеститори со нови компании (start-up) и БЗБ средби	Организирани 2 БЗБ средби на годишно ниво	-Број на БЗБ средби -Број на учесници на настаните	-Фотодокументација -Листа на учесници	Одделение за ЛЕР, ЕС, РСК, НВО	2015-2020 Организирање на најмалку две средби годишно, во континуитет	1.000 € годишно
1.2.3	Промоција на мерките за самовработување на АВРМ	Организирани 2 информативни настани на годишно ниво	-Најмалку 50 учесници на годишно ниво	-Фотодокументација -Листа на учесници	Општина Прилеп - Одделение за ЛЕР, АВРМ	2015-2020 Организирање на најмалку два информативни настани годишно, во континуитет	200 € годишно
1.2.4	Изработка на анализа на потребите на бизнисот и квалификацијата на невработените лица и подготовка на предлог за прилагодување на мерките за самовработување на АВРМ во согласност со утврдените потреби	Подготвен предлог за прилагодување на мерките за самовработување на АВРМ на потребите на бизнисот и квалификацијата на невработените лица	-Усвоен предлог на седница на Економски совет	-Записник од седница на Економски совет	Одделение за ЛЕР, ЕС, НВО	септември 2015, понатаму - по потреба	500 €
1.2.5	Одржување на обуки за млади и невработени	Организирани 3 обуки на годишно ниво	-Најмалку 3 обуки на годишно ниво	-Извештај од обука -Фотодокументација	Одделение за ЛЕР, АВРМ,	2015-2020 По три обуки	1.500 € годишно

	лица за стекнување со дополнителни вештини (подготовка на CV, подготовка за интервју, комуникациски вештини, и др. soft skills)		-Најмалку 45 обучени лица годишно	-Материјали за обука -Листа на учесници	НВО	годишно, во континуитет	
Специфична цел 1.3 Привлекување на нови инвестиции							
1.3.1.	Подготовка на Greenfield и Brownfield база на податоци	Изготвена база на податоци со локации за Greenfield и Brownfield инвестиции	-Број на Greenfield и Brownfield локации во општината	-Извештај од електронска база на податоци	Одделение за ЛЕР	март 2015	1.000 €
1.3.2	Подготовка на каталог со Greenfield и Brownfield локации	Изработен и испечатен каталог	-Број на испечатени каталози - Поставена електронска верзија на каталогот на општинскиот веб сајт	-Копија од каталог	Одделение за ЛЕР	јуни 2015	2.000 €
1.3.3.	Изработка на промотивни материјали за промоција на инвестициските можности на Општина Прилеп – Invest in Prilep	Изработени промотивни материјали: бошура, ДВД презентација и веб сајт за инвестициските можности на Општина Прилеп – Invest in Prilep	-Број на испечатени брошури, ДВД презентаци - Функционален веб сајт	- Копија од брошура - Копија од ДВД презентација - Активен веб сајт	Одделение за ЛЕР	јуни 2015	5000 €
1.3.4	Промоција на можностите за инвестирање во Општина Прилеп - билатерални средби - учество на бизнис форуми	Реализирани најмалку 20 средби со потенцијални инвеститори на годишно ниво; Учество на најмалку 2 бизнис форуми годишно; Учество на најмалку 4	-Број на реализирани средби; -Број на бизнис форуми на кои учествувала	-Фотодокументација; -Листи на учесници; -Записници од средби.	Општина Прилеп, Одделение за ЛЕР, Економски совет, Совет на	2015-2020 во континуитет	60.000 €

	- учество на промотивни настани (саеми, презентации и сл.)	промотивни настани годишно.	општината -Број на промотивни настани на кои учествувала општината.		општина		
1.3.5	Организирање на информативни сесии за запознавање на бизнисите со расположливите финансиски инструменти	Организирани 2 сесии на годишно ниво за запознавање на бизнисите со расположливите финансиски инструменти	-Најмалку 50 учесници на информативните сесии	-Листа на учесници -Фотодокументација	Одделение за ЛЕР, Претставници на банки, фондови, Стопанска комора	јануари 2015 декември 2017	100 € по настан
1.3.6	Сертификација на Општина Прилеп за Поволна бизнис клима (BFC)	Спроведена процедура за BFC сертификација на општината	- Доделен сертификат за поволна бизнис клима	-Извештај од завршен процес на сертификација	Одделение за ЛЕР, назначен тим за сертификација, ЗЕЛС како сертификацион о тело	септември 2014 – септември 2015	5.000 € кофинансирање
Специфична цел 1.4 Формирање на бизнис центар							
1.4.1	Воспоставување на редовни обуки за претприемништво	Спроведени 3 обуки годишно	-Најмалку 45 учесници на годишно ниво	-Листа на учесници од обуките -Фотодокументација -Материјали од обука -Извештај од обука	Одделение за ЛЕР и бизнис центарот, НВО	2015-2020	500 € по обука
1.4.2	Воспоставување на бизнис старт-ап центар	-Воспоставен бизнис старт-ап центар - Дефинирани пакети на	-Одлука за формирање на бизнис старт-ап	-Докумантација - Записници од состаноци	Одделение за ЛЕР, Бизнис центар,	2015 – формирање и поставување на	15.000 € годишно

		услуги за почетни бизниси - Обучен кадар - Адаптирани простории	центар - Број на поддржани почетни компании и лица	- Листа на посетители на настани - Фотодокументација - Материјали од обуки	Економски совет	почетните функции 2016-2020 функционирање и надградба	
1.4.3	Воспоставување на бизнис инкубатор	Воспоставен бизнис инкубатор - Дефиниран пакет на услуги кои ги нуди бизнис инкубаторот и услови за користење - Реконструирани објект наменети за корисниците на услуги на бизнис инкубаторот	-Одлука за формирање на бизнис инкубатор -Број на компании поддржани од бизнис инкубаторот	-Документи од основање на бизнис инкубатор -Договори со компании поддржани од бизнис инкубаторот	Општина Прилеп, Одделение за ЛЕР, Бизнис центар	2015 – изработка на техничка документација за реконструкција на објект 2016 – 2020 формирање и функционалност, во континуитет во понатамошниот период	150.000 €
1.4.4	Креирање на мерки за поддршка на иновативни идеи и пристапи	Креирани предлог мерки за поддршка на иновација	-Усвоен предлог на седница на совет	-Одлука за усвојување на мерки од Советот на Општина Прилеп	Општина Прилеп, Одделение за ЛЕР, ЕС и Бизнис центар	март 2016-декември 2016	/
1.4.5	Креирање на мерки за поддршка на технолошко унапредување на бизнисите	Креирани предлог мерки за поддршка на иновација	- Усвоен предлог на седница на совет	-Одлука за усвојување на мерки од Советот на Општина Прилеп	Општина Прилеп, Одделение за ЛЕР, ЕС и Бизнис центар	март 2016-декември 2016	/
1.4.6	Креирање на база на податоци за бизнисите	Креирана електронска база на податоци за бизнисите	-Број на компании вклучени во база на податоци	-Извештај од база на податоци	Одделение за ЛЕР и Бизнис центар	октомври 2014-декември 2018	/

1.4.7	Подготовка на веб страна за бизнис центарот и бизнисите (нови, постоечки и занаетчи) + постирање на нацрт закони и друга правна регулатива во фазата на изработка	Креирана функционална веб страна за бизнис центарот и бизнисите во општина Прилеп	-Функционална веб страна -Број на компании и бизниси вклучени во веб страната	-Извештај од веб страна	Одделение за ЛЕР и Бизнис центарот	2015	2.000 €
1.4.8	Издавање на тримесечни информатори за промените во условите за водење бизнис	Издадени тримесечни информатори за промени во услови за водење бизнис	-Број на корисници на информаторите	-Копија од информаторите во електронска (и печатена) форма -Листа на корисници	Одделение за ЛЕР и Бизнис центарот	2015-2020	1.000 € годишно
1.4.9	Воспоставување на систем на редовно информирање на бизнисите за тековни тендерски објави	Функционален систем за информирање-тендерник	-Број на компании во електронскиот систем (е-маил) -Број на тендерници	-Копии од тендерниците -Извештај од електронскиот систем	Одделение за ЛЕР, Одделение за јавни набавки и Бизнис центарот	2015-2020	Претплата за годишен тендерник
1.4.10	Формирање на фонд за бизнис иновации	Формиран и управуван фонд за бизнис иновации	-Број на иновации поддржани од фондот	-Број на договори за поддршка на бизнис иновации	Општина Прилеп, Одделение за ЛЕР, Економски совет	Јануари 2016	50.000 €
1.4.11	Организирање на информативни сесии за стандардизација на производи и услуги, како и стандарди за квалитет	Организирани 2 сесии на годишно ниво	-Број на организирани сесии -Број на учесници	-Копија од листа на учесници, -Агенда и материјали од обука -Фотодокументација	Одделение за ЛЕР и Бизнис центарот, МЕ, НВО	2015-2020	150 € по сесија

	ISO						
1.4.12	Подготовка и имплементација на програми за кофинансирање при стандардизација на производи и услуги, како и стандарди за квалитет ISO	Изготвена и имплементирана програма за кофинансирање	-Број на кофинансирани компании	-Копија од договорот за кофинансирање	Општина Прилеп, Одделение за ЛЕР и Бизнис центарот	2015-2020	20.000 €
1.4.13	Поддршка при изработување на бизнис планови и проекти	Изготвена програма за поддршка за изработка на бизнис планови и проекти	-Број на изработени бизнис планови	-Копија од бизнис планот и договор со поединец/компанија	Бизнис центарот, НВО	2015-2020	3.000 € годишно
1.4.14	Советувања при искористување на средствата од европските фондови	Изготвена програма и организирана една обука годишно за подготовка на ЕУ проекти	-Број на подготвени проекти за ЕУ фондови -Број на учесници на обуката	-Листа на учесници на сесии -Копии од подготвени проекти -Фотодокументација	Бизнис центарот, НВО	2015-2020	2.000 € годишно
1.4.15	Формирање на совет за елиминирање на бизнис бариери	Формиран совет за елиминирање на бизнис бариери	-Број на состаноци на советот -Број на предлози за елиминирање на бизнис бариери	-Одлука за формирање на совет -Предложени и усвоени мерки	Општина Прилеп, Економски совет и Бизнис центарот	2015-2020	/
1.4.16	Организирање на локални Б2Б средби за развој на МСП во ланец на добавувачи дејности	Организирани 2 Б2Б средби годишно	-Број на учесници на средбите	-Копија од листа на учесници -Фотодокументација	Одделение за ЛЕР и Бизнис центарот, ЦРППР, РСК, НВО	2015-2020	300 € по настан
1.4.17	Организирање на бизнис настани за поврзување на компаниите со	Организирани 2 бизнис настани за поврзување на компаниите со домашни и	-Број на учесници на средбите	-Копија од листа на учесници -Фотодокументација	Одделение за ЛЕР и Бизнис центарот,	2015-2020	Зависно дали е во РМ или

	домашни и странски партнери	странски партнери на годишно ниво			ЦРППР, РСК, НВО		надвор
1.4.18	Организација на манифестација Денови на занаетчиство	Организирана манифестација <i>Денови на занаетчиство</i>	-Број на учесници на настанот -Број на посетители на настанот	-Копија од листа на учесници -Фотодокументација -Покани, постери, флаери, прес конференција, видео записи -Договори со занаетчи за учество на настанот	Одделение за ЛЕР, Регионална занаетчиска комора – Прилеп, Занаетчиска комора на Македонија	2015-2020 еднаш годишно, во континуитет	6.000 € годишно
Специфична цел 1.5 Искористување на обновливи извори на енергија и ЕЕ							
1.5.1	Анализа на потенцијалот за искористување на ОИЕ во Прилеп	Изработена студија за анализа на потенцијалот за искористување на ОИЕ во Прилеп и Мариово	Усвоена студија од Совет на Општина Прилеп	-Копија од студијата -Записник од седницата на Совет на Општина Прилеп	Општина Прилеп - Одделение за комунални дејности, Одделение за ЛЕР, експерти - надворешни консултанти	2015-2016	7.000 €
1.5.2	Подготовка на мерки за поддршка на инвестиции во ОИЕ и ЕЕ	Подготвени предлог мерки за поддршка	Усвоена одлука на совет	Записник од седница на совет	Одделение за комунални дејности и Одделение за ЛЕР, Сектор за финансиски прашања	2016	/

1.5.3	Истражување на интересот на бизнисот за искористување на ОИЕ и ЕЕ	Подготвена анкета и анализа на податоците за интересот на бизнисот за искористување ОИЕ и ЕЕ	Усвоена студија од совет	Записник од седница на совет	Одделение за комунални дејности и Одделение за ЛЕР, НВО	јануари-јуни 2015	300 €
1.5.4	Организирање на информативни настани за ОИЕ и ЕЕ	Организирани два настани и еден форум на годишно ниво	-Број на учесници на настаните	-Копии од листа на учесници -Фотодокументација	Одделение за комунални дејности и Одделение за ЛЕР, НВО	март-декември 2015	150 ЕУР по настан
1.5.5	Промоција на можностите за искористување на обновливи извори на енергија и инвестиции во Мариово	Организирани два промотивни настани на годишно ниво	-Број на учесници на настаните	-Копии од листа на учесници -Фотодокументација	Одделение за комунални дејности и Одделение за ЛЕР, НВО	март 2015 декември 2020	300 ЕУР по настан

Стратешка цел 2. Прилеп- атрактивна туристичка дестинација

Р.Б.	Активност	Резултат	Индикатор	Извор за верификација	Одговорен	Временска рамка	Буџет EUR
Специфична цел: 2.1 Градот Прилеп - центар за авантуристички туризам во Р. Македонија							
2.1.1.	Креирање на интегриран пакет на услуги за време на Параглајдинг натпревари	Обезбедена инфраструктура за реализација на настанот, организиран настан поврзан со останатата туристичка понуда	-Број на учесници -Број на посетители -Обезбедена инфраструктура за одржување на натпреварот -Број на	-Фотодокументација -Копии од испечатни промотивни материјали	Општина Прилеп, Клуб за екстремни спортови „Скај Рајдерс“- Прилеп, Делта	2014-2020	5.000 € годишно

			дополнителни туристички услуги -Број на испечатни промотивни материјали		клуб Прилеп, Параглајдинг федерација на Македонија		
2.1.2.	Креирање на интегриран пакет на услуги за време на Боулдеринг натпревари	Обезбедена инфраструктура за реализација на настанот, организиран настан поврзан со останатата туристичка понуда	-Број на учесници -Број на посетители -Обезбедена инфраструктура за одржување на натпреварот -Број на дополнителни туристички услуги - Број на испечатни промотивни материјали	-Фотодокументација -Копии од испечатни промотивни материјали	Општина Прилеп, Планинарски клуб „Златоврв“, Спортско качувачка федерација на Македонија	2014-2020	5.000 € годишно
2.1.3.	Креирање на интегриран пакет на услуги за време на Велосипедски трки	Обезбедена инфраструктура за реализација на настанот, организиран настан поврзан со останатата туристичка понуда	-Број на учесници -Број на посетители -Број на дополнителни туристички услуги -Број на испечатни промотивни материјали	-Фотодокументација -Копии од испечатни промотивни материјали	Општина Прилеп, Велосипедски клуб „Илинден“ Велосипедска федерација на Македонија	2014-2020	3.000 € годишно
2.1.4.	Креирање на интегриран пакет на услуги за време на маратон КМТ (Крали Марко Треил)	Обезбедена инфраструктура за реализација на настанот, организиран настан поврзан со останатата туристичка понуда	-Број на учесници -Број на посетители -Број на дополнителни туристички услуги	-Фотодокументација -Копии од испечатни промотивни материјали	Општина Прилеп, Здружение на граѓани „Трекс“	2014-2020	8.000 € годишно

			-Број на испечатни промотивни материјали				
2.1.5.	Креирање на интегриран пакет на услуги за време на Мото крос натпревари и други off-road натпревари	Обезбедена инфраструктура за реализација на настанот, организиран настан поврзан со останатата туристичка понуда	-Број на учесници -Број на посетители -Број на дополнителни туристички услуги -Број на испечатни промотивни материјали	-Фотодокументација -Копии од испечатни промотивни материјали	Општина Прилеп, Клуб за екстремни спортови „Скај Рајдерс“ Прилеп, Мото-крос федерација	2014-2020	30.000 € годишно
2.1.6	Креирање на интегриран пакет на услуги за време на Велосипедска тура Мариово	Обезбедена инфраструктура за реализација на настанот, организиран настан поврзан со останатата туристичка понуда	-Број на учесници -Број на посетители -Број на дополнителни туристички услуги -Број на испечатни промотивни материјали	-Фотодокументација -Копии од испечатни промотивни материјали	Општина Прилеп, Здружение Вело-Европа	2014-2020	8.000 € годишно
Специфична цел 2.2 Подобен квалитет на туристичката понуда во Општина Прилеп							
2.2.1	Идентификување на туристички потенцијали на Прилеп и околината	Подготвена студија со туристички потенцијали на Прилеп и околината (манастири, цркви, музеи, археолошки локалитети, познати културно-историски споменици, туристички агенции, ресторани, сместувачки капацитети и сл)	-Број на идентификувани туристички објекти -Подготвена студија усвоена на седница на Совет	-Копија од подготвена студија -Записник од седница на совет	Одделение за ЛЕР, Советник за култура, НВО, туристички организации	април-септември 2016	7.000 €

2.2.2.	Мапирање на туристички потенцијали	Подготвена мапа со туристички потенцијали на Прилеп	-Подготвена и испечатена мапа	-Копија од испечатена мапа со туристички потенцијали	Одделение за ЛЕР, Советник за култура, НВО, туристички организации	април-септември 2015	1.500 €
2.2.3	Промоција за ИПАРД и други фондови за развој на рурален туризам	Запознавање на широката јавноста за можностите за финансирање на руралниот туризам	- Организиран 3 обуки на годишно ниво -Број на учесници	-Листа на учесници -Фотодокументација -Агенда и покана	Одделение за ЛЕР, АПРЗ Прилеп, АФПЗРР,ФФРМ	Пред секој повик за ИПАРД,	250 € годишно
2.2.4	Јакнење на капацитетите на засегнатите страни за обезбедување на квалитетна туристичка понуда	Обука на сите засегнатите страни за значењето на туризмот и нивната улога (локално население - сместувачки капацитети; локални бизниси; сместувачки капацитети; угостителски објекти и туристички агенции)	- 5 обуки на годишно ниво, по една за секоја целна група - Број на учесници на обуките	-Листа на учесници од обуките -Фотодокументација -Материјали од обука -Извештај од обука	Одделение за ЛЕР, ФФРМ, НВО, експерти	2015 – 2020 по 5 обуки годишно	1.000 € годишно
2.2.5	Креирање на интегриран пакет на услуги за време на Фестивалот на пивото	Обезбедена инфраструктура за реализација на настанот, организиран настан поврзан со останатата туристичка понуда и	-Број на учесници -Број на посетители -Број на дополнителни туристички услуги -Број на испечатни промотивни материјали -Број на појавување во медиуми	-Фотодокументација -Копии од испечатни пропагандни материјали -Прес Клипинг	Општина Прилеп, НВО	април – јули, 2015-2020	80.000 € годишно

2.2.6	Креирање на интегриран пакет на услуги за време на Меѓународниот карневал Прочка	Обезбедена инфраструктура за реализација на настанот, организиран настан поврзан со останатата туристичка понуда и	-Број на учесници -Број на посетители -Број на дополнителни туристички услуги -Број на испечатни промотивни материјали -Број на појавување во медиуми	Фотодокументација Копии од испечатни промотивни материјали Прес Клипинг	Општина Прилеп, НВО (Здружение „Прилепски мечкари“)	јануари-март, 2015-2020	25.000 € годишно
2.2.7	Креирање на интегриран пакет на услуги за време на Театарскиот фестивал „Војдан Чернодрински“	Обезбедена инфраструктура за реализација на настанот, организиран настан поврзан со останатата туристичка понуда и	-Број на учесници -Број на посетители -Број на дополнителни туристички услуги -Број на испечатни промотивни материјали -Број на појавување во медиуми	-Фотодокументација -Копии од испечатни промотивни материјали -Прес Клипинг	Македонски театарски фестивал "Војдан Чернодрински" Прилеп Центар за култура "Марко Цепенков", Општина Прилеп, Мин. За култура	април – јуни, 2015-2020	15.000 €
2.2.8	Креирање на интегриран пакет на услуги за време на Фестивалот на народни инструменти и песни „Пеце Атанасовски“	Обезбедена инфраструктура за реализација на настанот, организиран настан поврзан со останатата туристичка понуда и	-Број на учесници -Број на посетители -Број на дополнителни туристички услуги -Број на испечатни промотивни материјали	-Фотодокументација -Копии од испечатни промотивни материјали -Прес Клипинг	Здружение „Пеце Атанасовски“, Општина Прилеп, Општина Долнени и Мин. за култура	април – јули, 2015-2020	5.000 € годишно

			-Број на појавување во медиуми				
2.2.9	Креирање на интегриран пакет на услуги за време на Мариовско – Мегленски Средби	Обезбедена инфраструктура за реализација на настанот, организиран настан поврзан со останатата туристичка понуда и	-Број на учесници -Број на посетители -Број на дополнителни туристички услуги -Број на испечатни промотивни материјали -Број на појавување во медиуми	-Фотодокументација -Копии од испечатни промотивни материјали -Прес Клипинг	Општина Прилеп, Здружение Мариовско – Мегленски културни средби	март-мај, 2015-2020	5.000 € годишно
2.2.10	Креирање на интегриран пакет на услуги за време на Џез фестивал	Обезбедена инфраструктура за реализација на настанот, организиран настан поврзан со останатата туристичка понуда и	-Број на учесници -Број на посетители -Број на дополнителни туристички услуги -Број на испечатни промотивни материјали -Број на појавување во медиуми	-Фотодокументација -Копии од испечатни промотивни материјали -Прес Клипинг	Општина Прилеп	јуни-август, 2015-2020	10.000 € годишно
2.2.11	Креирање на интегриран пакет на услуги за време на Денови на Крали Марко	Обезбедена инфраструктура за реализација на настанот, организиран настан поврзан со останатата туристичка понуда и	-Број на учесници -Број на посетители -Број на дополнителни туристички услуги -Број на испечатни промотивни материјали	-Фотодокументација -Копии од испечатни промотивни материјали -Прес Клипинг	Општина Прилеп	2015-2020	2.000 € годишно

			-Број на појавување во медиуми				
2.2.12	Подготовка на годишна туристичка понуда	Подготвена годишна туристичка понуда која вклучува различни видови на туристички пакети, како и вклучување на етнолошката поставка во туристичките понуди	-Број на настани и манифестации вклучени во понудата -Испечатена понуда	-Копија од подготвена понуда	Работна група за туризам	2015-2020 Најмалку 4 состаноци на годишно ниво	/
2.2.13	Креирање на пакет мерки за поддршка на изградба на туристички капацитети	Креирани мерки за поддршка на изградба на туристички капацитети	-Усвоени мерки за поддршка на седница на совет	-Копија од пакет мерки -Записник од седница на совет	Работна група за туризам, Општина Прилеп	2015-2020	/
2.2.14	Промоција на ЈПП за изградба на туристички капацитети	Организирани промотивни настани за промоција на можностите за соработка со призиватниот сектор во функција на развој на туризмот (пр. ЈПП, долгорочен закуп и сл)	-Број на организирани настани -Број на учесници на настаните	-Листа на учесници -Фотодокументација -Агенда и покана	Одделение за ЛЕР, Одделение за управување со движен и недвижен имот на Општина Прилеп	2015-2020 Најмалку по еден настан годишно	150 € по настан
2.2.15	Изградба на етно село со ЈПП/концесија	Избор на локација, подготовка на техничка документација, изградба на етно село	-Подготвена техничка документација -Подготвен и објавен јавен повик -Склучен договор со економски оператор	-Копија од подготвена техничка документација -Документација за јавен повик -Фотодокументација -Извештаи	Одделение за ЛЕР, Одделение за управување со движен и недвижен имот на Општина Прилеп	2015 - 2020	/

Специфична цел 2.3 Подобрување на туристичката инфраструктура во Прилеп							
2.3.1	Подготовка и поставување на локална сигнализација	Подготвена и поставена локална сигнализација	-Број на знаци и инфо патоказни табли	-Фотодокументација -Испечатени табли и знаци	Одделение за ЛЕР, Советник за култура, Сектор за урбанизам	2015 - 2016	5.000 €
2.3.2	Обележување на планински пешачки патеки	Идентификување и обележување на планински пешачки патеки	-Број на обележани патеки	-Фотодокументација -Извештај од технички лица	Одделение за ЛЕР, Советник за култура, Сектор за урбанизам, НВО (Планинарски друштва)	2015 – 2020 По една патека годишно	150 €/км
2.3.3	Обележување на велосипедски патеки	Идентификување и обележување на патеки	-Број на обележани патеки	-Фотодокументација -Извештај од технички лица	Одделение за ЛЕР, Советник за култура, Сектор за урбанизам, НВО (Велосипедски клубови)	2015 – 2020 По една патека годишно	200 €/км
2.3.4	Изградба на камп во согласност со сите европски стандарди	Подготовка на физибилити студија, избор на локација, подготовка на документација и изградба на камп	-Подготвена техничка документација -Технички прием	-Копија од технички прием -Копија од техничка документација -Фотодокументација	Сектор за урбанизам, Агенција за поддршка на туризмот	2015-2020, во фази	200.000 €
2.3.5	Уредување на спортско рекреативни локации и места за одмор во	Избрани локации, изработена на техничка документација, уредување на локациите	-Подготвена техничка документација	-Копија од технички прием -Копија од техничка	Одделение за ЛЕР, Советник за култура,	2015-2020, во фази	100.000 €

	близина на атрактивните локалитети (покрај патеката за манастир Трескавец, во Мариово, излетнички места, Вештачко езеро и др.)		-Технички прием	документација -Фотодокументација	Сектор за урбанизам, НВО		
2.3.6	Изградба на пристапни патишта до атрактивните локалитети	Изградени пристапни патишта до атрактивните локалитети	-Подготвена техничка документација -Технички прием	-Копија од технички прием -Копија од техничка документација -Фотодокументација	Сектор за урбанизам, Одделение за патишта и улици	2015-2020	според потребите
2.3.7	Формирање на Одделение за развој на туризмот во Општина Прилеп	Формирано Одделение за развој на туризмот, изменета систематизација на Општина Прилеп	-Направена измена на систематизација	-Систематизација на Општина Прилеп	Општина Прилеп	2015 - 2016	Годишни плати за вработените
2.3.8	Формирање на туристички сојуз на Општина Прилеп	Поддршка на иницијатива за формирање на туристички сојуз	-Одлука за формирање -Број на членови во сојузот	-Документи од регистрација	Туристички оператори, Општина Прилеп	2015 - 2016	500 €
Специфична цел 2.4 Промоција на туристичките потенцијали							
2.4.1.	Изработка на промотивни материјали	Изработени и печатени и електронски промотивни материјали	-Број на испечатени каталози со туристички програми - Број на испечатени годишни каталози на манифестации - Број на испечатени ажурирани туристички водичи на Прилеп	-Копија од годишни каталози со туристички програми -Копија од Годишен каталог на манифестации -Копија од туристички водич на Прилеп -Копија од Видео записи	Одделение за ЛЕР, Советник за култура, Одделение за односи со јавност	2015 – 2020, во континуитет	10.000 € годишно

			- Видео записи - Број на испечатени брошури - Број на испечатени флаери	-Копија од Брошури -Копија од Флаери			
2.4.2	Дистрибуција на материјалите	Дистрибуција на промотивни материјали на различни настани и веб страни	-Број на дистрибуирани материјали -Број на корисници на промотивните материјали – локации на дистрибуција	-Копија од извештај за дистрибуција -Фотодокументација	Одделение за ЛЕР, Советник за култура, Одделение за односи со јавност	2015 – 2020, во континуитет	2.000 €
2.4.3	Ажурирање на постоечката веб страна www.prilepinfo.mk и нејзино линкување со други веб страни	Дополнување на постоечките содржини со понуди за туризмот од сите аспекти и линкување со други страни	-Број на посети на веб страната	-Извештај од администратор на веб страна	Советник за култура, Одделение за развој на туризам	2015 – 2020, во континуитет	500 € годишно
2.4.4	Креирање на туристички бренд на Прилеп	Дизајн на лого преку јавен конкурс, заштитување на логото и дефинирање на примена на логото	-Објавен оглас -Избор на најдобар дизајн на лого -Заштитено лого -Број на корисници на логото	-Документација за јавен повик - Документација од заштитување на логото -Договори со корисници на логото	Одделение за ЛЕР, Советник за култура	2015 – 2016	2.000 €
2.4.5	Брендирање на локални производи	Заштита на 4 производи (пр. Мариовско биено сирење, Прилепски ширден, Посна сарма, мед и слично).	-Спроведување на процедура за брендирање (заштита) на производите	-Документација од заштита на производи -Примена на бренд	Одделение за ЛЕР, Локални бизниси	2015 – 2020, брендирање на 4 производи во овој период	4 x 1.000 €

2.4.6	Учество на саеми со Агенција за промоција на туризмот	Учество на 1 меѓународен саем на годишно ниво	-Број на учесници на саемот	-Договор за учество на саем -Фотодокументација	Одделение за ЛЕР, Советник за култура, Одделение за развој на туризмот	2015 – 2020, учество на по еден меѓународен саем годишно	5.000 € годишно
-------	---	---	-----------------------------	---	--	---	-----------------

Стратешка цел 3. Воведување на нови технологии и практики во земјоделството и подобрување на руралниот развој

Р.Б.	Активност	Резултат	Индикатор	Извор за верификација	Одговорен	Временска рамка	Буџет EUR
3.1. Зголемување на површините за наводнување и одводнување во Општина Прилеп							
3.1.1	Изградба на микроаккумуляции и проширување на системот за наводнување	Изградени микроаккумуляции и проширен функционален систем за наводнување	-Технички прием -Број на нови микроаккумуляции	-Копија од технички прием -Фотодокументација	ВС „Прилепско поле“	2015-2020, според плановите на водостопанското претпријатие	/
3.1.2	Изградба на водопоила	Изградени и функционални водопоила	-Технички прием -Број на нови микроаккумуляции	-Копија од технички прием -Фотодокументација	ВС „Прилепско поле“	2015-2020, според плановите на водостопанското претпријатие	/
3.1.3	Редовно чистење на постоечките одводни канали	Воспоставена практика за редовно чистење на одводни канали	-км исчистени одводни канали	-Фотодокументација -Извештај	ВС „Прилепско поле“	2015-2020, во континуитет	/
3.1.4	Воведување на нови техники за наводнување	Воведени нови системи за наводнување, заштеда на	-Број на воведени нови системи за	-Фотодокументација -Извештај	Одделение за ЛЕР, Центар за	2015-2020, во континуитет	2.500 € по Ха

	(капка по капка или сл)	вода (економично искористување на водата)	наводнување -Должина на системи со нови техники за наводнување		развој на Пелагонискиот плански регион, донатори, земјоделци		
3.2 Подобрување на патната инфраструктура во руралните средини							
3.2.1.	Изградба и реконструкција на патната мрежа во руралните области	Реконструирана постоечка рурална патна инфраструктура и изградена нова патна мрежа	-km реконструирана патна мрежа -km нова изградена патна мрежа - бр. на изградени/реконстру ирани мостови -Технички прием	-Копија од технички прием -Фотодокументација	Одделение за општински патишта и улици	2015-2020, во континуитет	2.500.000€ - вкупно
3.2.2	Изградба и обележување на велосипедски патеки во рурални области	Изградени велосипедски патеки со соодветна сигнализација	-Технички прием -Број и должина на патеки	-Копија од технички прием -Фотодокументација	Сектор за урбанизам, ком. работи и заштита на ж.средина, ЛЕР, НВО	2015-2020, во континуитет, најмалку по една патека годишно	200 €/ km
3.2.3	Изградба на пешачки патеки во рурални области	Изградени пешачки патеки со соодветна сигнализација	-Технички прием -Број и должина на патеки	-Копија од технички прием -Фотодокументација	Сектор за урбанизам, ком. работи и заштита на ж.средина, ЛЕР, НВО	2015-2020, во континуитет, најмалку по една патека годишно	150 €/ km
3.2.4	Изградба и реконструкција на патиштата за пристап до земјоделското земјиште.	Изградени пристапни патишта до нивите	-km нова изградена патна мрежа -Технички прием	-Копија од технички прием -Фотодокументација	Одделение за општински патишта и улици	2015-2020, во континуитет	

3.3. Развој на руралниот туризам							
3.3.1.	Обележување на културно-историските локалитети во руралните средини	Идентификувани и обележани културно-историски локалитети во руралните средини во Општина Прилеп	-Број на обележани локалитети	-Фотодокументација	Одделение за ЛЕР, Советник за култура, Месни заедници	2015-2020	5.000 €
3.3.2.	Изготвување на мапи и каталози за културно-историското наследство	Подготвена мапа и каталог за културното наследство на Општина Прилеп	-Број на испечатени мапи -Број на испечатени каталози	-Копија од мапи -Копија од каталози	Одделение за ЛЕР, Советник за култура, Месни заедници	2015-2020	6.000 €
3.3.3.	Разгледување на можностите и подготвување на предлог за олеснување на процедурата за изготвување на градежна документација за реконструкција на етно (стари) објекти	Подготвен предлог за олеснување на процедурата за изготвување на градежна документација за реконструкција на етно(стари) објекти	-Доставен предлог до надлежните институции	-Записник од одржани состаноци - Листа на учесници	Работна група за земјоделство, засегнати страни, Општина Прилеп	2015-2020	/
3.3.4.	Едукација на локалното население од руралните средини за покралитетно запознавање на туристите со обичаите и традицијата, карактеристични за руралните средини	Организаирани 2 обуки годишно на различни теми поврзани со едукација на населението за запознавање на туристите со обичаите и традицијата, карактеристични за руралните средини	-Најмалку 40 учесници годишно	-Листа на учесници од обуките -Фотодокументација -Материјали од обука -Извештај од обука	Одделение за ЛЕР, НВО, ФФРМ, научни институции	2015-2020	3.000 €

3.3.5	Изградба на комунална инфраструктура во руралните населени места	Изградена комунална инфраструктура во руралните населени места (водоводи, канализациони мрежи, електрична мрежа, јавно осветлување, телекомуникации и интернет и сл.)		-Копија од технички прием -Фотодокументација	Општина Прилеп - Сектор за урбанизам, ЈКП, ЕВН, Телекомуникациски компании	2015-2020	/ подетално е објаснето во стратешка цел 4 - Инфраструктура
3.4. Воведување на нови технологии и практики во земјоделството							
3.4.1	Организирање на обуки за нови технологии применливи во наши услови	Организирани 30 обуки за нови технологии, 5 обуки на годишно ниво	-Организирани 30 обуки -Најмалку 600 учесници на обуките	-Листа на учесници од обуките -Фотодокументација -Материјали од обука -Извештај од обука	Одделение за ЛЕР, АПРЗ, ПЕ на МЗШВ, ФФРМ	2015-2020	5.000 €
3.4.2	Организирање на обуки за органско производство	Организирани 8 обуки за органско производство, по 2 годишно	-Организирани 8 обуки -Најмалку 250 учесници на обуките	-Листа на учесници од обуките -Фотодокументација -Материјали од обука -Извештај од обука	Одделение за ЛЕР, АПРЗ, ПЕ на МЗШВ, ФФРМ	2015-2018	3.200 €
3.4.3	Поставување на пилот фарми за органско производство	Поставени 2 пилот фарми на годишно ниво, вкупно 12 во целиот период (ароматични растенија, мед, малини, лешник, орех)	-Поставени 12 фарми -Број на организирани обуки на пилот фармите	-Листа на учесници од обуките -Фотодокументација -Материјали од обука -Извештај од обука	Одделение за ЛЕР, АПРЗ, МЗШВ, ФФРМ, ЦРППР, земјоделци, донатори	2015-2020	700 евра за сертификација на една фарма. Вкупно 12 x 700 = 8.400 €
3.4.4	Демонстративен опит за нови сорти на	Поставени 4 опити на годишно ниво, вкупно 24 во	- Поставени 24 опити	-Фотодокументација -Извештај од посети	Одделение за ЛЕР, АПРЗ,	2015-2020	24 опити x 0.3 ха =

	земјоделски производи и медоносни култури	целиот период (фацелија, багрем, еспарзета, маслодајна репка)	-Број на посети на опитите		МЗШВ, ФФРМ, ЦРППР, НВО, земјоделци, донатори		7,2 ха 1 ха= 1.500 € Вкупно 10.800 €
3.4.5	Обука за добра земјоделска и хигиенска пракса (ДЗХП)	Организиран 5 обуки годишно за добра земјоделска и хигиенска пракса	-Организиран 30 обуки -Најмалку 500 учесници на обуките	-Листа на учесници од обуките -Фотодокументација -Материјали од обука -Извештај од обука	Одделение за ЛЕР, АПРЗ, МЗШВ, ФФРМ, ЦРППР, НВО,	2014-2020	5.000 €
3.4.6	Посета на земјоделски саеми	Посета на 3 саеми годишно: Нови Сад, Бурса и ЕУ	-Посета на 18 саеми - 750 учесници на саемиите	-Фотодокументација -Извештај од посети	ФФРМ, , Донатори, ЦРППР, Одделение за ЛЕР	2015-2020	100.000 €
3.4.7	Техничко-економски советодавни пакети (ТЕСП) за сточарство, појледелство и градинарство	Подготвени и имплементирани 2 пакета годишно	-Имплементирани пакети на 12 фарми	-Фотодокументација -Извештај од посети -Копии од ТЕСП	Одделение за ЛЕР, АПРЗ, донатори	2015-2020	12.000 €
3.4.8	Изготвување на план за класификација на земјиштето и растенијата	Изготвен план за класификација на земјиштето и растенијата	-Усвоен план	-Записник од усвојување	ФФРМ, МЗШВ	2015-2017	/
3.4.9	Брендирање на карактеристични производи од прилепскиот регион	Брендиран 4 производи: Прилепски ширден, мариовски биено сирење, прилепски мед, посна сарма	-Спроведување на процедура за брендирање (заштита) на производите -Брендиран 4 производи	-Документација од брендирање -Фотодокументација -Примена на бренд	Одделение за ЛЕР, НВО, ФФРМ, Локални бизниси	2015-2020 брендирање на 4 производи во овој период	4 х 1.000 € Вкупно 4.000 €

3.4.10	Организирање на фестивал на медот	Организиран фестивал на медот во Октомври секоја година	-3000 посетители на фестивалот -26 учесници годишно	-Фотодокументација -Копии од договори со учесници -Листа на учесници	П.З. „Братство“ Одделение за ЛЕР	2014-2020 секоја година	4.000 €
3.4.11	Презентација за ИПАРД	Организирани 6 презентации годишно	-Организирани 36 презентации -Најмалку 700 учесници на презентациите	-Листа на учесници -Фотодокументација	АПРЗ, АФПЗРР Одделение за ЛЕР	2015-2020	5.500 €
3.4.12	Обуки за искористување на обновливи извори на енергија и биомаса	Организирани 2 обуки годишно	- Организирани 2 обуки на годишно ниво -Најмалку 40 учесници на обуките на годишно ниво	-Листа на учесници од обуките -Фотодокументација -Материјали од обука -Извештај од обука	Одделение за ЛЕР, Одделение за комунални дејности	2015-2020	600 € годишно
3.4.13	Идентификување на стари сорти на земјоделски производи	Подготвена студија за идентификување на стари сорти на земјоделски производи	-Усвоена студија на совет	-Записник од седница на совет	ФФРМ, АПРЗ, ПЕ на МЗШВ, Одделение за ЛЕР	2015-2016	1.000 €
3.4.14	Идентификување на стари занаети	Подготвена студија за стари занаети	-Усвоена студија на совет	-Записник од седница на совет	Одделение за ЛЕР, ФФРМ, Регионална занаетчиска комора - Прилеп	2015-2016	1.000 €
3.4.15	Формирање на Локална акциона група (ЛАГ) за поддршка на руралниот развој согласно стандардите на ЕУ и	Формирана Локална акциона група (ЛАГ)	- Документација за формирање на ЛАГ -Изготвена стратегија за ЛАГ	-Записник од седница на совет - Одлука на Совет	Одделение за ЛЕР, ЦРППР, донатор	2014-2015	/

	имплементација на ЛИДЕР пристап						
3.4.16	Информативни обуки за ЛИДЕР пристап	Организирани 10 обуки за ЛИДЕР пристапот	-Најмалку 150 учесници на обуките за ЛИДЕР	-Листа на учесници од обуките -Фотодокументација -Материјали од обука -Извештај од обука	Одделение за ЛЕР, ЦРППР, донатор	2015-2020	20.000 €
3.4.17	Информативни кампањи за кредитирање во земјоделството	Организирани 6 кампањи	40 учесници	-Листа на учесници -Фотодокументација	Одделение за ЛЕР, претставници на банки, фондови и сл.	2014-2020	80 € по настан
3.4.18	Поттикнување на здружување помеѓу земјоделците и МСП (формирање на задруги и кластери)	Формирана земјоделска задруга и кластер	-Одржани 10 средби со заинтересирани страни	-Листа на учесници -Фотодокументација	Одделение за ЛЕР, ЛЕР АПРЗ, МЗШВ ФФРМ	2015-2017	80 € по настан
3.4.19	Едукација и поддршка за развој на пчеларството	Организирани обуки за бенефитите од пчеларството	-Зголемен број на пчелари за 5% -Број на обуки -Број на учесници на обуките	-Листа на учесници од обуките -Фотодокументација -Материјали од обука -Извештај од обука	Одделение за ЛЕР, ФФРМ, П.З. Братсво	2015-2020	80 € по настан

Стратешка цел 4. Подобрување на постоечката и развој на нова инфраструктура во Општина Прилеп							
Р.Б.	Активност	Резултат	Индикатор	Извор за верификација	Одговорен	Временска рамка	Буџет EUR
4. Специфична цел: 4.1 Подобрување на патната инфраструктура							
4.1.1.	Изградба на експресен пат Прилеп – Градско	Изграден експресен пат Прилеп – Градско	-Технички прием	-Копија од Технички прием -Фотодокументација	ЈП за државни патишта	2015-2020	/
4.1.2	Изведба на патна инфраструктура на приклучок на ТИРЗ Прилеп до АЗ	Реконструирана патна инфраструктура на Приклучок на ТИРЗ Прилеп до АЗ	-Технички прием	-Копија од Технички прием -Фотодокументација	ЈП за државни патишта, ДТИРЗ	2015-2018	/
4.1.3	Реконструкција на патна инфраструктура на Обиколница од пат Прилеп-Дервен до А1 со поставување на клучка	Реконструирана патна инфраструктура на Обиколница од пат Прилеп-Дервен до А1 со поставување на клучка	-Технички прием	-Копија од Технички прием -Фотодокументација	Одделение за патишта и улици	2018-2020	I фаза – изградба на општински пат 500.000 € II фаза – изградба на клучка 200.000 €
4.1.4	Изградба на улица „Победа“ од ул.„Васко Карангелески“ за поврзаност на патниот правец Прилеп-Дервен со ул.„Александар Македонски“, патен правец Битола-Скопје	Изградена нова делница и изграден мост, намален сообраќаен метеж	-Технички прием на делницата	-Копија од Технички прием -Фотодокументација	Одделение за патишта и улици	2016-2020	400.000 €

4.1.5	Рехабилитација на делница Прилеп-Витолиште	Реаконструирана делница Прилеп-Витолиште	-Технички прием на делницата	-Копија од Технички прием -Фотодокументација	ЈП за државни патишта	2015-2020 (зависно од изградбата на Чебрени и Галиште)	/
4.1.6	Реконструкција на улицата „Трајко Николоски“ и проширување на мостот на индустриската зона на улица „Трајко Николоски“ и 2 надвозника на железничката пруга	Реконструирана улица Трајко Николоски и проширување на мостот на индустриската зона на улица Трајко Николоски и 2 надвозника на железничката пруга	-Технички прием на делницата	-Копија од Технички прием -Фотодокументација	Одделение за патишта и улици	2015-2020	1.000.000€
4.1.7	Изградба на кружен тек со проширување на мостот на Градска река на улица „11 ^{ти} Октомври“	Изграден кружен тек со проширување на мостот на Градска река на улица „11 ^{ти} Октомври“	-Технички прием на кружниот тек	-Копија од Технички прием -Фотодокументација	Одделение за патишта и улици	2016-2017	600.000 €
4.1.8	Изградба на кружен тек на крстосницата кај „Солидност“	Изграден кружен тек со на крстосницата кај „Солидност“	-Технички прием на кружниот тек	-Копија од Технички прием -Фотодокументација	Одделение за патишта и улици	2014-2015	100.000 €
4.1.9	Реконструкција на улица „Цар Самоил“ – влез во Прилеп од страна х. Салида	Реконструирана улица	-Технички прием на улицата	-Копија од Технички прием -Фотодокументација	Одделение за патишта и улици	2015-2017	500.000 €
4.1.10	Изградба и реконструкција на општински патишта до руралните населени места	Изградени и реконструирани делници: Бонче – Подмол (3,5 км), Прилеп - Манастир Прилепец (7 км), од регионален пат - населено	-Технички прием на делниците	-Копија од Технички прием	Одделение за патишта и улици	2015-2020	2.500.000€

		место Полчиште (4 км), Ореовец – Крстец (4 км), до н.м. Дабница (3,5 км)					
4.1.11	Изградба и реконструкција на улици во руралните населени места	Изградени и реконструирани улици во населението места	-Технички прием на улиците - км изградени улици - км реконструирани улици	-Копија од Технички прием	Одделение за патишта и улици	2015-2020	/ според потребите
Специфична цел 4.2 Подобрување на комуналната инфраструктура и заштита на животната средина							
4.2.1.	Опременување на индустриските зони со целосна инфраструктура (водовод, канализација, електрична енергија, телекомуникации и интернет)	Целосно функционални и поврзани индустриски зони со важните патни правци	-Број на зафати за опременување на индустриските зони	-Извештај -Фотодокументација	Сектор за урбанизам, комунални работи и заштита на животната средина	2014-2015	2.000.000 € + инвестицијата на ДТИРЗ во зоната кај Алинци
4.2.2	Поставување на подземна кабловска инсталација во Прилеп	Изградена подземна кабловска инсталација	-Изградени 100 - 130 km -Технички прием	-Копија од технички прием	Сектор за урбанизам	2015-2017	
4.2.3	Гасификација на индустриски зони, деловни и јавни објекти и домување	Воспоставен систем за гасификација на индустриски зони, деловни и јавни објекти и домување	-Број на објекти поврзани на системот за гасификација -Технички прием	-Копија од технички прием	Сектор за урбанизам	2015-2020 Во фази	I фаза – предфизибилити студија - 50.000 € II фаза – физибилити и студија 500.000 € III фаза –

							изработка на проект IV фаза – изградба на мрежа
4.2.4.	Изградба на прочистителна станица за Прилеп	Изградена функционална прочистителна станица	-Технички прием	-Копија од технички прием	ЈП Водовод и канализација, Општина Прилеп, МЖСПП, ИПА фондови	2015-2017	30.000.000 € за изградба на прочистителна станица и реконструкција на канализациона мрежа (вкупно 66 км, 23 км I фаза 43 км II фаза)
4.2.5	Реконструкција на канализациона мрежа во Прилеп	Реконструирана канализациона мрежа	-Реконструирани 69km канализациона мрежа -Технички прием	-Копија од технички прием	ЈП Водовод и канализација, Општина Прилеп, МЖСПП, ИПА фондови	2014-2017	
4.2.6.	Поставување на водоводна мрежа во рурални средини	Поставена и функционална водоводна мрежа во населени места: Манастир, Лопатица, Крстец, Лениште, поставување на цевковод од резервоар во Галичани до Кадино Село и др.	-Технички прием	-Копија од технички прием	Општина Прилеп - Сектор за урбанизам	2015-2020	2.500.000€
4.2.7	Поставување на канализациона мрежа во рурални средини со мали прочистителни станици	Поставена и функционална канализациона мрежа со мали прочистителни станици во населени места: Големо Коњари, Мало Коњари, Канатларци, Мажучиште, Селце, Ново Лагово, Старо	-Технички прием	-Копија од технички прием	Општина Прилеп - Сектор за урбанизам	2014-2020	6.000.000€

		Лагово, Галичани, Кадино Село, Беровци, Тополчани					
4.2.8	Регулација на речното корито со кејски сидови и минор корито	Регулирано речно корито со кејски сидови и регулирана инфраструктура по ободите	-Регулирани 2х5 km речно корито -Технички прием	Копија од технички прием	Општина Прилеп	2014-2020	80.000 €
4.2.9	Изградба на центар за управување со отпад	Изграден и функционален Центар за управување со отпад (селектирање на материјал, ф-ка за преработка на отпад и компостирање)	-Технички прием на фабрика за управување со отпад	-Копија од технички прием	ЈКП „Комуналец“, Општина Прилеп	2014-2017	1.000.000€
4.2.10	Набавка на нови возила за собирање и транспортирање на отпад и набавка на возила за селектиран отпад	Набавени нови возила за собирање и транспортирање на отпад и возила за селектиран отпад	- Набавени 10 возила за собирање и транспортирање на отпад - Набавени 10 возила за селектиран отпад	-Документација од набавка -Фотодокументација	ЈКП „Комуналец“, Општина Прилеп	2015-2020	800.000 €
4.2.11	Набавка на возила со потребна приклучна опрема за чистење и миеење на јавно прометни површини	Набавени возила со потребна приклучна опрема за чистење и миеење на јавно прометни површини 2 возила	-Набавена 1 метларка -Набавена 1 цистерна	-Документација од набавка -Фотодокументација	ЈКП „Комуналец“, Општина Прилеп	2015-2020	250.000 €
4.2.12	Осовременување на јавниот градски превоз	Набавени возила за јавен градски превоз Уредување на автобуски постојки Воведување на електронски информативен систем (LED дисплеи во автобусите и на	- Набавени 20 возила - Уредени 100 постојки - Воведен електронски систем	- Документација од набавки - Фотодокументација - Функционален електронски систем	ЈП за ПУП, Општина Прилеп	2015-2020	за возила-мах. 3.000.000€ за постојки и електронски систем – вкупно

		постојките, систем за следење на возилата и веб апликација, touch screen за информации на корисниците, LED дисплеи на јавни места за информирање на туристите и сл.)					1.000.000€
4.2.13	Ободни канали за прифаќање на атмосферските води од сливните подрачја на Селечка планина и Маркови Кули	Изградени нови ободни канали за прифаќање на атмосферските води од сливните подрачја на Селечка планина и Маркови Кули	-Технички прием -Изградени 10 km канали на Селечка Планина - Изградени 5 km на Маркови Кули	-Копија од технички прием	Општина Прилеп	2015-2020	150.000 €
4.2.14	Изградба на акумулации со хидросистем во Дабница, Селце, Подмол, Канатларци, Ореовец, Крстец, Небрегово	Изградени и функционални акумулации со хидросистем во Дабница, Селце, Подмол, Канатларци, Ореовец, Крстец, Небрегово	-Технички прием	-Копија од технички прием	ВС „Прилепско Поле“	2015-2020	/
4.2.15	Изградба на парковски и рекреативни површини во сите урбани заедници во градот и сите населени места	Изградени и функционални парковски и рекреативни површини во сите урбани заедници во градот и сите населени места	-Број на изградени паркови	-Фотодокументација -Документација од набавка	ЈКП „Комуналец“, Општина Прилеп	2015-2020	800.000 €
4.2.16	Изградба на рекреативен комплекс кај вештачкото езеро	Изграден и функционален рекреативен комплекс кај вештачкото езеро	-Техничка документација за изградба -Технички прием	-Фотодокументација -Документација од набавка -Копија од техничка документација за изградба	Општина Прилеп, ЈП за ПУП, ЈКП „Комуналец“	2015-2020	400.000 €

				-Технички прием			
4.2.17	Покривање на Дабнички канал и поставување на нови содржини	Покриен Дабнички канал и обезбеден функционален простор за паркинзи, мали комерцијални објекти, игралишта и др. Содржини од рекреативен карактер	-Техничка документација за изградба -Технички прием	-Фотодокументација -Документација од набавка -Копија од техничка документација за изградба -Технички прием	Општина Прилеп	2016-2020	/
4.2.18	Изработка на нов Локален еколошки акционен план (ЛЕАП)	Изработен нов ЛЕАП	- Усвоен ЛЕАП од страна на Совет на Општина Прилеп	-Копија од ЛЕАП -Одлука на совет за усвојување на ЛЕАП	Општина Прилеп, ЈКП, НВО	2015	7.000 €
Специфична цел: 4.3 Зајакнување на институционалните капацитети							
4.3.1.	Зајакнување на информатичките одделенија во сите институции технички и кадровски (интероперабилност)	Зајакнати институционални капацитети	-Број на нови вработувања, - Серверски простории во сите институции, -Број на набавени компјутери и опрема	-Фактури за набавка на опремата -Договори за вработувања	Општина Прилеп и сите институции	2015-2020	10.000 € за хардвер + плати за нововработените
4.3.2	Обуки за јавни набавки по ПРАГ – Правила за набавка на Европска Унија	Организирана една обука со 15 учесници во траење од 3 дена	-Најмалку 15 лица обучени за ПРАГ	-Листа на учесници од обуките -Фотодокументација -Материјали од обука -Извештај од обука	Одделение за јавни набавки, Одделение за ЛЕР, Сектор за урбанизам, СЕктор за финансиски прашања	2015-2020	2.000 €
4.3.3	Обука за подготовка и раководење со европски	Организирани две обуки со по 15 учесници во траење од 3	-Најмалку 15 лица обучени за пишување и водење	-Листа на учесници од обуките -Фотодокументација	Одделение за ЛЕР, Сектор за урбанизам,	2015-2020	4.000 €

	проекти	дена на годишно ниво	европски проекти	-Материјали од обука -Извештај од обука	Сектор за финансиски прашања		
4.3.4	Информативни сесии за изведувачи за набавки по ПРАГ	Организирани 3 информативни средби на годишно ниво за запознавање на изведувачите со правилата за набавка на ЕУ на годишно ниво	-Најмалку 3 средби годишно -Најмалку 60 учесници на настаните	-Листа на учесници од обуките -Фотодокументација	Сектор за урбанизам Одделение за ЛЕР,	2015-2020	1.000 €
4.3.5	Обуки за јавни набавки по закон за јавни набавки	Организирани обуки 2 пати годишно по 15 учесници	-Организирани 2 обуки годишно -Најмалку 30 учесници годишно	-Листа на учесници од обуките -Фотодокументација -Материјали од обука -Извештај од обука	Одделение за јавни набавки, Одделение за ЛЕР, Сектор за урбанизам	2015-2020	1.000 €
4.3.6	Стручна обука на вработените во Сектор за урбанизам и Јавните претпријатија	Организирани 3 обуки годишно согласно правилникот за работни односи/државни службеници за стручна надоградба на вработените	-Организирани 3 обуки годишно -Најмалку 70% од вработените	-Листа на учесници од обуките -Фотодокументација -Материјали од обука -Извештај од обука	Сектор за урбанизам, ком.работи и заштита на ж.средина	2015-2020	2.000 € годишно
4.3.7	Воспоставување на ГИС на ниво на Општина Прилеп, достапен преку Web и поврзување со другите општини	Воспоставен ГИС систем	Функционален ГИС достапен преку Web	-Испечатен извештај од систем	Сектор за урбанизам, ком.работи и заштита на ж.средина, ЈП за ПУП	2015-2016	10.000 € + тековно одржување
4.3.8	Доекипирање и опремување на Сектор за урбанизам, комунални работи и заштита на	Воспоставување на одделение за ГИС и доекипирање на другите одделенија	- 4 вработени/ компјутери во 2015 и 2016, -Во наредните	-Документи за набавка на опрема -Договори за работа на вработените	Општина Прилеп, Сектор за урбанизам,	2015-2016	I фаза 2015-2016 плати за 4 нови вработува

	животната средина во Општина Прилеп		години по 2 вработени/ - компјутери		ком.работи и заштита на ж.средина		ња + компјутери 4.000 € II фаза – за наредните години
4.3.9	Обуки за ЈПП	Организираны обуки за ЈПП	-Број на обуки -Број на учесници	-Листа на учесници од обуките -Фотодокументација -Материјали од обука -Извештај од обука	Општина Прилеп,	2015-2017	1.500 €
4.3.10	Ревизија на ГУП	Ревидиран и усвоен ГУП	-Усвоен ГУП на Седница на Совет	-Копија од ГУП -Записник од седница на Совет	Општина Прилеп, Сектор за урбанизам, комунални работи и заштита на животната средина	2015-2020	/
4.3.11	Изработка и ревизија на ДУП-ови	Ревизија на постоечките и изработка на нови ДУП-ови	-Ажурирани и подготвени ДУПови за 1000ха -Одлука на седница на Совет	-Копија од ДУПови -Записник од седница на Совет	Општина Прилеп, Сектор за урбанизам	2015-2020	20.000 € годишно
4.3.12	Изработка на општи акти за населени места	Изработени општи акти за 57 населени места	-Подготвени 57 општи акти -Усвоени акти на седница на Совет	-Копија од акти -Записник од седница на Совет	Општина Прилеп, Сектор за урбанизам	2015-2020	25.000 € годишно

4.3.13	Изработка на урбанистички плански документациони вон населени места	Изработени урбанистички плански документациони вон населени места	-Усвоени урбанистички плански документациони на седница на Совет	-Копија од урбанистички плански документациони -Записник од седница на Совет	Општина Прилеп, Сектор за урбанизам	2015-2020, согласно потребите	5.000 € годишно
4.3.14	Изработка на урбанистичко техничка документација	Изработена урбанистичко техничка документација за зафати под Стратешка цел 4.1	- Усвоена урбанистичко техничка документација на седница на Совет	-Копија од урбанистичко техничка документација -Записник од седница на Совет	Општина Прилеп, Сектор за урбанизам	2015-2020, согласно потребите	30.000 € годишно
4.3.15	Подобрување на енергетската ефикасност на јавното осветлување	Воспоставен систем за енергетска ефикасност на јавното осветлување	-Број на заменети светилки - Други применети мерки за ЕЕ во јавното осветлување	-Копија од документација за набавка -Извештај од техничко лице	Општина Прилеп, Сектор за урбанизам	2015-2020	80.000 € годишно
4.3.16	Подобрување на енергетската ефикасност на јавните објекти во надлежност на Општина Прилеп и искористување на ОИЕ	Подобрена ЕЕ на јавните објекти и заштеда на енергија	-Реализирани мерки за ЕЕ на јавните објекти и искористување на ОИЕ -Технички прием	-Документација -Копија од технички прием -Фотодокументација	Општина Прилеп, Сектор за урбанизам, Одделение за ЛЕР	2015-2020	500.000 € годишно
4.3.17	Изработка на сообраќајна студија за град Прилеп	Изработена сообраќајна студија за град Прилеп	- Усвоена студија од страна на Совет на Општина Прилеп	-Копија од документот -Одлука на совет за усвојување на студијата	Општина Прилеп, Сектор за урбанизам, ЈП за ПУП	2015-2016	100.000 €

Стратешка цел 5. Подобрување на квалитетот на образованието и усогласување со потребите на пазарот на труд на Општина Прилеп							
Р.Б.	Активност	Резултат	Индикатор	Извор за верификација	Одговорен	Временска рамка	Буџет EUR
Специфична цел: 5.1 Подобрување на квалитетот на образованието во Општина Прилеп							
5.1.1	Подготовка на Анализа на потребите на пазарот на трудот и врз основа на тоа Локален акционен план за вработувања (ЛАПВ)	Утврдени релевантни потреби на пазарот на труд наспроти моменталните образовни потреби на локално ниво Промовирана Анализата на потребите на пазарот на трудот до пошироката јавност	-Усвоена студија и ЛАПВ од ЕС и Совет на Општина Прилеп -Број на организирани промотивни сесии	-Записник од седница на ЕС и Совет на Општина Прилеп, Сл. гласник -Копија од анализата -Листа на учесници -Фотодокументација	Одделение за јавни дејности и Одделение за ЛЕР	2015	10.000 €
5.1.2.	Подготовка на предлог барање за измена на наставните планови и програми врз основа на подготвената анализа	Изготвено и доставено барање до МОН	-Усвоено барање на седница на совет	-Службен гласник на Општина Прилеп	Одделение за јавни дејности (ОЈД) на Општина Прилеп	Јануари 2015	/
5.1.3	Обезбедување услови за подобрување на практичните знаења и вештини на учениците	Добро опремени кабинети за практична настава	-Број на нагледни средства и обезбедени кабинети за секој профил во средните училишта -опремени кабинети за 35 профили	-Фотодокументација, -Фактури од набавка	ОЈД и по еден наставник од секое училиште	2015-2020	25.000 €
5.1.4	Обука на наставниците за користење на опремата и	Обучени наставници за спроведување на	-Број на обучени наставници	-Копија од сертификати за	ОЈД и по еден наставник од	2015-2020	10.000 €

	примена на нови методологии за пренесување на знаење и вештини до учениците и следење на примената на методологиите	квалитетна настава Континуирано следење на примената на методологиите	-Број на организирани обуки	учество во обуките -Листа на учесници -Извештај од обуки -Извештај од следење на примената на методологиите	секое училиште		
Специфична цел: 5.2 Зголемена вработливост и конкурентност на работната сила во Општина Прилеп							
5.2.1	Формирање координативно тело за унапредување на соработката помеѓу образовните институции и бизнис секторот	Соработката помеѓу образовните институции, бизнис секторот и ЕЛС Прилеп е зајакната и структурирана	-Подготвена и заверена одлука за формирање на координативно тело - Број на одржани состаноци - Број на иницијативи дефинирани на состаноците	-Записници од одржани состаноци	Одделение за јавни дејности на Општина Прилеп	2015	/
5.2.2	Потпишување на меморандуми за соработка со фирми од приватниот и јавниот сектор од Општината соодветни на профилите во училиштата	Потпишани меморандуми за соработка со фирми од приватниот и јавниот сектор од Општината соодветни на профилите во училиштата	-Број на потпишани меморандуми за соработка	-Копија од меморандуми за соработка	Средните училишта	2015-2020 Континуирано	/
5.2.3	Следење на имплементацијата на соработката со бизнис секторот и избор на	Континуирана информираност на соработката и мотивација на бизнис секторот и	-Доделени награди на три најуспешни бизнис партнери	-Доделени награди на бизнис партнерите -Фотодокументација	ОЈД и училиштата	2015-2020 Континуирано (еднаш годишно)	1.600 €

	најуспешни бизнис партнери	воспоставена регуларна пракса за награда и мотивација на најуспешните бизнис партнери					
5.2.4	Спроведување на детална анализа на знаењата и вештините на вработените во компаниите во јавниот сектор	Утврдени се компетенциите на вработени во јавниот сектор како и препораките за нивно надградување	-Анализа усвоена на седница на Совет	-Записник од седница на Совет -Копија од Анализата	Општина Прилеп	2015	2.500 €
5.2.5	Организирање обуки на вработените во компаниите во јавниот и приватниот сектор	Зајакнати се капацитетите на вработените во јавниот и приватниот сектор	-Организирани 4 обуки годишно и -Број на обучени учесници	Извештај од реализирани обуки	Повеќе сектори во Општина Прилеп и училиштата	2015-2020 Континуирано	3.000 €
5.2.6	Евалуација на постигнатите резултати од регулираните обуки	Утврдено нивото на подобрување на перформансите на вработените во јавниот и приватниот сектор и организиран процес на евалуација во текот на секоја година	-Број на анкетирани учесници -Број на евалуирани јавни и приватни субјекти	-Копија од извештај	Повеќе сектори во Општина Прилеп и училиштата	2015-2020 Еднаш годишно	500 €
5.2.7	Промоција на мерките на АВРМ кои се однесуваат на обуки, доквалификација, преквалификација и практиканство	Организирани 2 информативни настани на годишно ниво	-Најмалку 100 учесници на годишно ниво	-Фотодокументација -Листа на учесници	Општина Прилеп - Одделение за ЛЕР, АВРМ	2015-2020 Организирање на најмалку два информативни настани годишно, во континуитет	200 € годишно
5.2.8	Подобрување и	Подобрено неформално	- Број на нови	- Листа на програми	НВО, Работнички	2015-2020	500 €

	промовирање на неформално образование	образование во општината. Резлизирани промотивни активности за значењето на неформалното образование	програми/обуки за неформално образование во општината - Број на учесници на обуки во едукативните центри	на едукативните центри - Листа на учесници на обуки - Листа на издадени сертификати - Фотодокументација	универзитет, ЦОВ, Микросам Академија, Занаетчиска комора, Средни стручни училишта, Општина Прилеп	во континуитет	годишно *(за промотивен настан – саем на неформално образование)
--	---------------------------------------	--	---	--	---	----------------	---

Финансиски средства за реализација на проектите и активностите од планот за имплементација на стратегијата во периодот 2014-2020 според планираниот (индикативен) буџет ќе бидат обезбедени од следните извори:

- Буџет на Општина Прилеп
- Буџет на Република Македонија
- Буџет на Центар за развој на Пелагонискиот плански регион
- ИПА фондови и други ЕУ фондови
- Меѓународни организации – USAID, UNDP, SDC и др.
- Домашни и странски Фондации, НВО и донатори
- Амбасади
- Донации од бизнис сектор

Прилог 2: ТИМ ЗА ИЗРАБОТКА НА СТРАТЕГИЈАТА

ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ И МСП

- Винета Иваноска, Советник за локален економски развој, прекугранична соработка и евроинтеграции - Општина Прилеп – координатор на работната група,
- Марија Секулоска, Виш соработник за локален економски развој - Општина Прилеп,
- Анета Ристеска - Економски факултет – Прилеп,
- Ана Дајовска - Фондација Преда Плус (НВО),
- Билјана Спиркоска - Центар за граѓанска иницијатива (НВО),
- Ристо Најдоски - Регионалната стопанска комора – Прилеп,
- Кирил Трпчески - Регионалната занаетчиска комора – Прилеп,
- Иван Стрезовски - ПИ Витаминка АД,
- Дејан Бошкоски - АД Тутунски комбинат,
- Мартин Јованоски - Комфи Ангел ДОО,
- Зоре Бошеска - ДЕНИ мебел,
- Александар Матески - Прилепска Пиварница АД,
- Дражен Котески - Дониа ДОО,
- Коле Илијоски - АД Мермерен комбинат,
- Симона Ангелеска – Микросам Прилеп АД.

ИНФРАСТРУКТУРА И ИНВЕСТИЦИИ

- Илија Карески, Раководител на Сектор за Урбанизам, комунални работи и заштита на животната средина – Општина Прилеп – координатор на работната група,
- Љупчо Митрески, Раководител на Одделение за локални патишта и улици– Општина Прилеп,
- Методија Зајкоски, Раководител на Одделение за управување, располагање, администрирање, евиденција на недвижниот имот во сопственост на општината – Општина Прилеп,
- Дејан Стојчески, Виш соработник за електрична инфраструктура - Општина Прилеп,
- Емил Ѓорѓиески – Програмер-систем оператор, Виш соработник – Општина Прилеп,
- Татјана Стојческа, Советник за водење на постапки кои се однесуваат на управување, располагање, администрирање, евиденција на недвижниот имот во сопственост на општината – Општина Прилеп,
- Киро Богески, Советник за инфраструктура и сообраќај – Општина Прилеп,
- Цветанка Магдеска, Советник за водоводна и канализациона инфраструктура – Општина Прилеп,
- Цветанка Николоска, Овластен инспектор за заштита на животната средина, со звање Советник – Општина Прилеп,
- Лилјана Силјаноска Пурдеска - ЈКП „Комуналец“ – Прилеп,
- Борче Шабаноски - ЈКП „Водовод и канализација“ - Прилеп,
- Горан Јошески, ЈП за ПУП – Прилеп,
- Илија Беличоски, ЈП за ПУП – Прилеп,
- Павлинче Јовеска Наумоска, ЈП „Пазари“- Прилеп,
- Гордана Тошеска, ВС „Прилепско поле“,
- Ристо Манчев, ЕВН Македонија – КЕЦ Прилеп,
- Гоце Мојсоски, ЕВН Македонија,
- Жарко Илиески, проектантска фирма „ГЕНИКО“,
- Игор Јошески, фирма за одржување на уличното осветление „Електро-Точила“.

РАЗВОЈ НА РАБОТНА СИЛА

- Марјан Матракоски, Раководител на Одделение за јавни дејности - Општина Прилеп – координатор на работната група,
- Александар Јованоски, Одделение за локален економски развој и прекугранична соработка – Општина Прилеп,
- Вера Ристеска, АВРМ – Центар за вработување Прилеп,
- Димитар Николоски, Економски факултет – Прилеп,
- Томислав Гајтаноски, Коалиција на младински организации СЕГА (НВО),
- Борче Јанкулоски, Фондација Преда Плус (НВО),
- Ристо Најдоски, Регионалната стопанска комора – Прилеп,
- Снежана Трумпеска, Работнички универзитет „Пере Тошев“ – Прилеп,
- Петре Тошески, СОУ „Ристе Ристески Ричко“,
- Живко Гарески, СОУ „Ристе Ристески Ричко“,
- Благоица Тренчевска, СОУ „Ѓорче Петров“,
- Анита Бунеска, СОУ „Орде Чопела“,
- Тереза Златеска Трајкоска, СОУ „Орде Чопела“,
- Татјана Талеска, СОУ „Кузман Јосифоски Питу“.

ТУРИЗАМ

- Снежана Ристеска, Советник за култура - Општина Прилеп – координатор на работната група,
- Кате Китанов – Виш соработник за односи со јавност и информирање - Општина Прилеп,
- Александра Кокароска, Виш соработник за локален економски развој, угостителство, туризам, занаетчиство и мало стопанство во Одделение за ЛЕР и прекугранична соработка во Општина Прилеп,
- Давор Глигоровски, Помошник раководител на Сектор инспекторат - Општина Прилеп,
- Гоце Бојкоски, ЈП за ПУП – Прилеп,
- Мимоза Христоска - НУ Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј – Прилеп,
- Весна Апостолоска, ТА Лион Олимпик – Прилеп,
- Андријана Ристеска, хотел Кристал Палас – Прилеп,
- Бобан Петрески, НВО Форум за авангардна креативност,
- Катерина Спиркоска, Туристички инфо центар,
- Игор Талески, Велосипедски клуб МКД МОУНТ,
- Рубин Николоски, Центар за развој на Пелагониски плански регион,
- Анастасија Илиеска – Совет на Општина Прилеп.

ЗЕМЈОДЕЛСТВО И РУРАЛЕН РАЗВОЈ

- Винета Иваноска, Советник за локален економски развој, прекугранична соработка и евроинтеграции - Општина Прилеп – координатор на работната група,
- Горанчо Томески, Агенција и поддршка на развојот на земјоделието РЕ Прилеп,
- Марјан Димоски, Агенција и поддршка на развојот на земјоделието РЕ Прилеп,
- Коста Дурланов, Раководител на ПЕ на МЗШВ,
- Дејан Џокоски, ЈП за пасишта ПЕ Прилеп,
- Ана Корубин Алескоска, Научен институт за тутун – Прилеп,
- Билјана Гвероска, Научен институт за тутун – Прилеп,
- Нада Николоска, ВС „Прилепско поле“,
- Елизабета Ристеска, ФФРМ – Прилеп,

- Благоја Наумоски, ФФРМ – Прилеп,
- Дејанчо Самарџиоски ФФРМ – Прилеп,
- Кирил Јандреоски, пекара Стефалек ДООЕЛ,
- Игор Гулабоски, ДОО Бимфуд – компанија за собирање, преработка, пакување и дистрибуција на печурки и останати шумски плодови,
- Владимир Величковски, Центар за развој на Пелагониски плански регион,
- Дејанчо Ацески, индивидуален земјоделец,
- Дејан Јовески, индивидуален земјоделец,
- Душко Дабески, Пчеларското здружение „Братство“,
- Зафирчо Зафировски, Пчеларското здружение „Братство“.

Прилог 3: КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ НА ИНФОРМАЦИИ

- Профил и стратешки план за локален економски развој на Општина Прилеп, 2007 година
- Туристички водич на Прилеп
- Програма за развој на Пелагониски плански регион 2008-2013
- Стратешки план на ЕС Прилеп 2013-2017
- Социјална заштита на деца, млади и возрасни лица 2012-2013, Државен завод за статистика на Република Македонија
- Статистички годишник на Република Македонија 2013, Државен завод за статистика на Република Македонија
- Статистика на животната средина 2013, Државен завод за статистика на Република Македонија
- Анкета на странските туристи во сместувачки објекти 2009 година, Државен завод за статистика на Република Македонија
- Индустрија 2007-2011, Државен завод за статистика на Република Македонија
- Капацитети за сместување во угостителството, Државен завод за статистика на Република Македонија
- Македонија во бројки 2013, Државен завод за статистика на Република Македонија
- Миграции 2012, Државен завод за статистика на Република Македонија
- Попис на капацитетите на угостителството 2008, Државен завод за статистика на Република Македонија
- Природно движење на населението 2012, Државен завод за статистика на Република Македонија
- Процени на населението на 30.6.2012 и 31.12.2012 според полот и возраста по општини и по статистички региони (НТЕС 3 – 2007 година), Државен завод за статистика на Република Македонија
- Преглед на евидентирани невработени лица според националната припадност, Агенција за Вработување на Република Македонија 2013
- Преглед на евидентирани невработени лица според школската подготовка, Агенција за Вработување на Република Македонија 2013
- Преглед на евидентирани невработени лица според возраст, Агенција за Вработување на Република Македонија 2013
- Програмата за работа на Владата на Република Македонија 2011 – 2015
- Стратегија за индустриска политика на Република Македонија 2009 – 2020
- Национална Стратегија за вработување на РМ 2015 година,
- Националниот акционен план за вработување на РМ,
- Националната програма за развој на образование во Република Македонија,
- Акцискиот план за вработување на млади 2015 година
- Повеќегодишната Оперативна Програма за развој на човечките ресурси 2007-2013 година
- Стратегијата за искористувањето на ОИЕ во Република Македонија до 2020 година
- Глобалниот пакт за работни места Стратегијата ЈИЕ 2020
- Европската Стратегија за паметен, одржлив и инклузивен раст – Европа 2020
- Националната Стратегија за земјоделство и рурален развој на Република Македонија за периодот 2014-2020 година
- www.fez.gov.mk/povolnosti.html
- www.prilep.gov.mk
- www.prilepinfo.mk